

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΘΕΜΑ: Η ΑΙΓΥΠΤΟΣ ΩΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ

Π Τ Υ Χ Ι Α Κ Η Ε Ρ Γ Α Σ Ι Α

Βασιλική ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ του Θωμά

(Α.Μ 066/12)

Επιβλέπων:

Παναγιώτης Κασσιανίδης

Καθηγητής

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΙΟΥΛΙΟΣ 2017

Πρόλογος

Η συγκεκριμένη πτυχιακή εργασία αφορά την προσπάθεια να ορίσουμε τα σημαντικότερα τοπία και πολιτιστικούς πόρους της Αιγύπτου και να προσδιορίσουμε την αντίδραση των τουριστών και των φορέων του τουρισμού σε μια χώρα, η οποία τα τελευταία χρόνια στην προσπάθεια της να εκσυγχρονιστεί και να εκδημοκρατιστεί τόσο σε πολιτικό όσο και σε οικονομικό επίπεδο έχει αλλάξει τα δεδομένα της τουριστικής της οικονομίας .

Σε αυτό το σημείο θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους όσους ήταν δίπλα μου όλα μου τα φοιτητικά χρόνια, φίλους και γνωστούς, αλλά ιδιαίτερα την οικογένεια μου και συγκεκριμένα τη μητέρα μου Παναγιώτα και τον πατέρα μου Θωμά αλλά ακόμα και τον αγαπημένο αδερφό μου Κωνσταντίνο, για την υποστήριξη που μου πρόσφεραν.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά την Κ. Αναστασία Δημητρίου, για την βοήθεια με τις απέραντες γνώσεις σχετικά με την Αίγυπτο και όλα τα μυστικά της Αιγύπτου και τον Κ. Παναγιώτη Κασσιανίδη, ο οποίος είναι ο επιβλέπων καθηγητής μου, για την εμπιστοσύνη του για την ολοκλήρωση αυτής της εργασίας.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον αγαπητό Κ. Ναθαναήλ Τασιούδη για την υπομονή και την επιμονή του κατά την διάρκεια των τελευταίων πιο δύσκολων φοιτητικών μου χρόνων αλλά και για τη βοήθεια του στην συγκεκριμένη πτυχιακή εργασία μου.

Περιεχόμενα

Πρόλογος.....	1
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	4
ABSTRACT	5
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	6
2. Η ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΤΑΞΙΔΙΟΥ	7
2.1 Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ.....	7
2.2 ΟΣΙΡΙΣ ΚΑΙΣΕΤ	8
3. ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗ ΙΣΤΟΡΙΑ.....	11
3.1. Η ΑΡΑΒΙΚΗ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ.....	12
3.2. Η ΔΙΕΙΣΔΥΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ.....	13
3.3. ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ.....	13
3.4. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΥΝΑΣΤΕΙΑ ΤΩΝ ΠΤΟΛΕΜΑΙΩΝ	14
3.5. Η ΑΙΓΥΠΤΟΣ, ΡΩΜΑΙΚΗ ΕΠΑΡΧΙΑ	15
3.6. Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΙΓΥΠΤΟΣ.....	15
3.7. Η ΕΠΟΧΗ ΤΩΝ ΧΑΛΙΦΗΔΩΝ.....	16
3.8. ΟΙ ΦΑΤΙΜΙΔΕΣ.....	17
3.9. ΣΑΛΑΝΤΙΝ Ο ΝΙΚΗΤΗΣ ΤΩΝ ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΩΝ.....	18
3.10. ΟΙ ΜΑΜΕΛΟΥΚΟΙ ΚΑΙ Η ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΚΑΤΟΧΗ.....	18
3.11. Η ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΒΟΝΑΠΑΡΤΗ.....	19
4. ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ	20
4.1. ΒΡΕΤΑΝΙΚΗ ΚΑΤΟΧΗ.....	21
4.2. NASSERΚΑΙ ΑΡΑΒΙΚΟΣ ΣΟΣΣΙΑΛΙΣΜΟΣ	23
4.3. ANWARSADAT.....	23
4.4. HOSNIMUBARAK ΚΑΙ ΑΡΑΒΙΚΗ ΑΝΟΙΞΗ.....	24
5. ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΟ ΧΩΡΟ	25
5.1. Ο ΝΕΙΛΟΣ.....	25
5.2. ΚΑΙΡΟ	29
5.2.1. ΠΥΡΑΜΙΔΕΣ ΤΗΣ ΓΚΙΖΑΣ	32
5.2.1.1. ΠΥΡΑΜΙΔΑ ΤΟΥ ΧΕΟΠΑ.....	33
5.2.1.2. ΠΥΡΑΜΙΔΑ ΤΟΥ ΧΕΦΡΗΝΟΥ	33
5.2.1.3. ΠΥΡΑΜΙΔΑ ΤΟΥ ΜΥΚΕΡΙΝΟΥ	33
5.2.2. Η ΣΦΙΓΓΑ.....	33
5.3. ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ.....	34
5.3.1. Η ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ	34

5.3.2.	ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΟΧΗ ΚΑΙ ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΡΩΜΑΪΚΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ	35
5.3.3.	Ο ΦΑΡΟΣ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ	36
5.3.4.	ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΑΙ Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ.....	37
5.3.5.	ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΙ ΧΡΟΝΟΙ	38
5.3.6.	Η ΑΡΑΒΙΚΗ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ.....	38
5.4.	ΣΙΝΑ.....	39
5.5.	ΑΓΙΑ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ.....	39
5.6.	ΣΑΡΜ ΕΛ-ΣΕΙΧ	40
5.7.	ΧΟΥΡΓΚΑΝΤΑ.....	40
5.8.	LUXOR.....	40
5.9.	ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΧΑΤΣΕΨΟΥΤ	42
5.10.	ΚΑΡΝΑΚ.....	43
5.11.	ΟΙ ΚΟΛΟΣΣΟΙ ΤΟΥ ΜΕΜΝΟΝ	45
5.12.	Η ΚΟΙΛΑΔΑ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΝ	46
5.13.	ΚΟΜΟΜΠΟ.. Ο ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΚΡΟΚΟΔΕΙΛΟΥ	48
5.14.	EDFU	48
5.15.	ESNA..Ο ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΚΧΝΟΥΜ, ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΚΡΙΟΥ	50
5.16.	ΑΣΣΟΥΑΝ.....	51
5.17.	ΦΙΛΑΙ.....	52
5.18.	ΑΜΠΟΥ ΣΙΜΠΕΛ.....	53
5.19.	ΜΝΗΜΕΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΤΗΣ UNESCOΣΤΗΝ ΑΙΓΥΠΤΟ	53
6.	Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΣΗΜΕΡΑ	54
6.1.	ΤΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΦΘΗΚΑΝ.....	55
7.	Η ΔΕΙΦΟΡΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΗΝ ΑΙΓΥΠΤΟ	57
7.1.	Ο ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΦΙΛ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ	57
7.2.	CASE STUDY ALFAYOUM.....	58
8.	ΦΑΡΑΩΝΙΚΕΣ ΓΕΥΣΕΙΣ	61
8.1.	Η ΚΟΥΖΙΝΑ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ	61
8.2.	ΣΥΝΤΑΓΕΣ ΜΕ ΑΡΩΜΑ ΑΙΓΥΠΤΟΥ	63
8.3.	ΤΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΓΛΥΚΑ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ	63
	Βιβλιογραφία.....	65

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα εργασία έγινε μια προσπάθεια να παρουσιαστεί σαν Τουριστικό προϊόν μια χώρα με τεράστιο πλούτο τόσο σε επίπεδο πολιτιστικών, ιστορικών πόρων και παράδοσης αλλά και με μία πολυσχιδή πολιτική και οικονομική προσωπικότητα.

Ο μεγάλος όγκος Μνημείων Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO και η ιστορική και αρχαιολογική οντότητα της χώρας την κάνουν να βρίσκεται στην κορυφή των τουριστικών δρώμενων από την αρχή του Τουρισμού και οι πολιτικές, οικονομικές, θρησκευτικές και περιβαλλοντολογικές της, ιδιαιτερότητες την κάνουν ιδιαίτερα ελκυστική για μελέτη.

Εξαιτίας αυτών των ιδιαιτεροτήτων έχει δημιουργηθεί στην χώρα ένα περιβάλλον που εκ πρώτης όψεως κάθε άλλο παρά φιλικό προς τον Τουρισμό θα έπρεπε να είναι. Παρόλα αυτά μέσα από την συγκεκριμένη εργασία καταδεικνύεται ότι τελικά η χώρα προσπαθεί να προωθήσει τον ασφαλή τουρισμό εκμεταλλευόμενη της κατάλληλες συγκυρίες και να προωθήσει αειφόρες, καινοτομικές φιλικές προς το περιβάλλον τουριστικές πρακτικές.

Για τη συγκεκριμένη εργασία έχουν χρησιμοποιηθεί δύο είδη έρευνας. Το πρώτο είδος έρευνας είναι η ποιοτική έρευνα κατά την οποία αναλύθηκαν δεδομένα τα οποία βασίζονται σε στάσεις, συμπεριφορές, απόψεις και τα οποία δεν μπορούν να «ποσοτικοποιηθούν». Το δεύτερο είδος έρευνας που χρησιμοποιήθηκε είναι η δευτερογενής έρευνα, σύμφωνα με την οποία τα δεδομένα προέρχονται έμμεσα από δευτερογενής πηγές δηλαδή στοιχεία που υπάρχουν ήδη δημοσιευμένα σε διάφορες βιβλιογραφικές πηγές γι αυτό ονομάζεται και βιβλιογραφική έρευνα.

Η εργασία ολοκληρώνεται με την εξαγωγή και παράθεση συμπερασμάτων τα οποία συνοψίζονται στην συνεργασία της κοινωνίας, των φορέων του Τουρισμού και των πολιτικών παραγόντων ώστε να ξεπεραστούν οι αντιξοότητες και τα θέματα που προκύπτουν από τις πολιτικές, θρησκευτικές και περιβαλλοντολογικές διαφωνίες.

ABSTRACT

At this paper we made an effort to present as a touristic product, Egypt, a country with enormous wealth of history, culture and tradition, in combine with a political and financial instability.

The existence of a great number of monuments and the archeological importance of the country throughout the time places her in the top of the touristic choices and makes an ideal case study.

The political instability created a rather unfriendly environment for both economic and touristic ventures. Despite those difficult situations, as we count down at our paper, the county did not give up the efforts to promote safe tourism and support new sustainable and environment friendly tourism

We have used two kinds of research tools. The first is quality research, in which we analyze data that came from acts, behavior and views that we cannot express with numbers. The second type of tools used is secondary research that came from already published papers.

And finally we close with conclusions based at the acts and decisions made from both political parts and the hosting society and their will to support and promote tourism.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ένας από τους σπουδαιότερους πολιτισμούς του κόσμου έχει αναπτυχθεί γύρω από τον Νείλο. Για χιλιάδες χρόνια το μυστήριο της Αρχαίας Αιγύπτου και των τεράστιων σε όγκο αλλά πανέμορφων μνημείων της υπήρξε πόλος έλξης για τους σύγχρονους ανθρώπους. Στην αρχή ήταν μόνο οι μνημένοι δυτικοευρωπαίοι ευπατρίδες αλλά καθώς η γνώση και ο πολιτισμός της Αιγύπτου γινόταν πιο οικείος η αγάπη για τον μυστηριώδη και ιδιαίτερο αυτό τόπο γινόταν ευρύτερη και ο πόθος να κοινωνήσουν τα μυστήρια και τον πολιτισμό της μεγαλύτερος.

Ο όγκος, η σπουδαιότητα και η πολυπλοκότητα της χώρας από άποψη πολιτιστικών πόρων και η θέση της στον παγκόσμιο τουριστικό χάρτη καθιστούν σχεδόν αδύνατη την προσέγγιση της στα πλαίσια μίας και μόνο εργασίας. Εδώ έχουμε κάνει μία προσπάθεια να προσεγγίσουμε την Αίγυπτο αρχικά μέσα από τους

βασικούς πολιτιστικούς πόρους και τα μνημεία της με την οπτική του επαγγελματία του τουρισμού.

Στο δεύτερο μέρος της εργασίας έχουμε κάνει μία προσπάθεια να χαρτογραφήσουμε την τουριστική οικονομία της χώρας και να δούμε την θέση της στην παγκόσμια τουριστική κοινότητα μέσα από το παρόν οικονομικό, πολιτικό και πολιτιστικό σκηνικό που έχει σχηματιστεί τα τελευταία χρόνια στη χώρα.

Τέλος ασχοληθήκαμε με τις προσπάθειες που κάνει η χώρα να αντιμετωπίσει τα σύγχρονα προβλήματα που σχετίζονται άμεσα με την τουριστική της βιομηχανία και την θέση που έχει αυτή στη συνολικής της οικονομία.

2. Η ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΤΑΞΙΔΙΟΥ

2.1 Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Για τους αρχαίους Αιγύπτιους το ταξίδι της δημιουργίας του κόσμου και του σύμπαντος ξεκινάει από το χάος και το σκοτάδι .Αρχικά υπήρχε μόνο το ατέλειωτο σκοτεινό νερό χωρίς σχήμα και στόχο .Συνυπήρχε με το σκότος, ο Heka (ο θεός της μαγείας) περίμενε την στιγμή της δημιουργίας .Μέσα από την υγρή σιωπή, ο NU, ο πρωτόγονος λόφος αναδύθηκε και πάνω του στάθηκε ο μεγάλος θεός Atum .ΟAtum ατένισε το απέραντο κενό και αναγνώρισε την μοναξιά του και μέσα από τα κανάλια της μαγείας δημιούργησε της θεότητες του αέρα και του νερού(Shu και Tefnut) , οι όποιες με την σειρά τους έδωσαν στην ανθρωπότητα την ζωή και την τάξη .

Οι δύο μικρότεροι θεοί ξεκίνησαν να ιδρύσουν τον κόσμο .Ο Atum ,καθόταν στον ομιχλώδη λόφο NU ατενίζοντας το χάος και συλλογιζόμενος το απέραντο, και καθώς τα παιδιά του αργοπόρησαν να επιστρέψουν., ανησύχησε και έστειλε το μάτι του να τους βρει .OShu και η Tefnut επέστρεψαν με το μάτι του (αργότερα ο μύθος θα συσχετιστεί με το Udjat,Το μάτι που τα βλέπει όλα) και ο ευγνώμων πατέρας τους έκλαψε από χαρά και τα δάκρυα του γονιμοποίησαν τον λόφο και γεννήθηκαν οι άνθρωποι .

Τα πρώτα πλάσματα δεν είχαν όμως που να ζήσουν . Το ζευγάρι του Shu και της Tefnut τους έδωσε τον Geb (γη) και την Nut (τον ουρανό) .Τα δύο αδέρφια ήταν αχώριστα και ερωτεύτηκαν ,αυτό όμως θύμωσε τον Atum που βρήκε την συμπεριφορά τους απαράδεκτη και για να τους τιμωρήσει του χώρισε και έσπρωξε μακριά την Nut .Οι δύο εραστές μπορούσαν πλέον να βλέπουν στην αιωνιότητα ο ένας τον άλλον αλλά δεν θα μπορούσαν να αγγίζονται . Η Nut ήταν ήδη έγκυος και γέννησε τελικά τους Osiris, Isis, Set, Nephthys. Αυτοί είναι οι πλέον αναγνωρίσιμοι θεοί .Στον Osiris ,ανατέθηκε από τον Atum ,ως σοφότερος και πιο δίκαιος , το καθήκον να κυβερνήσει στην γη.

2.2 ΟΣΙΡΙΣ ΚΑΙ ΣΕΤ

Ο Osiris διαχειριζόνταν τον κόσμο αποτελεσματικά με την βοήθεια της Isis της συζύγου και αδελφής του . Δημιούργησε την γη της Αιγύπτου σε τέλεια αρμονία με τον Νείλο, ο οποίος προμήθευε στους ανθρώπους με ότι είχαν ανάγκη. Σε όλα τα θέματα δρούσε σύμφωνα με τις αρχές της Ma'at (αρμονία) και τιμούσε τον πατέρα και τα αδέρφια τους κρατώντας μία αρμονία και ισορροπία. Ο Set όμως ζήλεψε το δημιούργημα του Osiris καθώς και την δύναμη και δόξα του. Σοφίστηκε, λοιπόν ένα σχέδιο για να τον βλάψει, πήρε κρυφά τα μέτρα του και έφτιαξε ένα πολυτελές στολισμένο με πολύτιμους λίθους κουτί ακριβώς σε αυτά τα μέτρα. Όταν αυτό ετοιμάστηκε τότε ο Set διοργάνωσε μία μεγάλη γιορτή στην οποία κάλεσε και τον Osiris, στο τέλος της γιορτής προκάλεσε έναν διαγωνισμό με έπαθλο το κουτί... Όποιος καλεσμένος χωρούσε τέλεια μέσα σε αυτό, θα το κέρδιζε. Κατά την διάρκεια του διαγωνισμού όταν ο Osiris, δοκίμαζε εάν χωράει στο κουτί ο Set το έκλεισε, το πέταξε στον Νείλο και ανακηρύσσοντας νεκρό τον Osiris πήρε την εξουσία. Η Isis αρνούμενη να το αποδεχθεί όργωσε την χώρα για να βρει τον νεκρό σύζυγο της και

τον βρήκε στην Byblos σε ένα δέντρο, τον κατέβασε με την βοήθεια των κατοίκων και τους ευλόγησε (αργότερα η πόλη έγινε η κορυφαία στην επεξεργασία του πάπυρου).

Η θεά πήρε και έκρυψε την σωρό του συζύγου της και ξεκίνησε να μαζεύει βότανα για να φτιάξει τα απαραίτητα φίλτρα ώστε να επαναφέρει στην ζωή τον Osiris, το σώμα του νεκρού βασιλιά, έμεινε να το προστατεύει η Nephthys.

Ο Set ανησυχώντας μήπως η Isis βρει τον νεκρό βασιλιά και τον επαναφέρει στην ζωή, προσέγγισε την Nephthys και τις απέσπασε με δόλο τον μυστικό τόπο που βρίσκονταν η σωρός του. Για να εξασφαλίσει ότι δεν θα μπορούσε η Isis με τα μαγικά της να τον ξαναφέρει στην ζωή τον έκοψε σε 42 κομμάτια και τα σκόρπισε σε όλη την Αίγυπτο και επέστρεψε στο παλάτι για να κυβερνήσει τον κόσμο.

Το γεγονός της απώλειας της σωρού του συζύγου της, καταρράκωσε την βασίλισσα παρόλα αυτά και με την βοήθεια της Nephthys, ξεκίνησαν να ανακαλύψουν ένα –ένα τα κομμάτια του Osiris, και όταν το έκανα το έθαβαν στο σημείο εκείνο και έκτιζαν ένα ιερό ώστε να το προστατέψουν από τον Set και κάπως έτσι δημιουργήθηκαν οι 42 περιφέρειες της Αιγύπτου.

Τελικά σχεδόν όλα τα κομμάτια του Osiris βρέθηκαν (εκτός από τον φαλλό του που...φαγόθηκε από ένα ψάρι.) η Isis με τα μαγικά της τον έφερε στην ζωή και αφού «ζευγάρωσε» μαζί του γέννησε τον γερακόμορφο Horus. Παρόλο που επανήλθε ο σοφός βασιλιάς στην ζωή δεν μπορούσε να κυβερνήσει (επειδή δεν ήταν ολοκληρωμένος πια) και έτσι έγινε ο κυβερνήτης και κριτής στην χώρα των νεκρών.

Ο Horus μεγάλωσε κρυμμένος και προστατευμένος από τον Set ώσπου να γίνει αρκετά δυνατός για να προκαλέσει τον θείο του για τον θρόνο και το βασίλειο. Η μάχη μαινόταν για οκτώ χρόνια σε όλη την χώρα μέχρι ο νεαρός Horus να νικήσει τον θείο του και να τον εξορίσει από την Αίγυπτο στην έρημο. Ο Horus από εκείνη την στιγμή βασίλεψε στη χώρα με συμβούλους την μητέρα του και την θεία του Nephthys και η αρμονία και ευημερία επανήλθαν στη χώρα.

Παρότι ο μύθος συναντάτε με διάφορες παραλλαγές, το στοιχείο που παραμένει πάντα αναλλοίωτο είναι η έννοια της αρμονίας, Ma'at και που πρέπει με κάθε τρόπο

να διατηρείται. Η αρχή της Ma'at είναι η καρδιά της Αιγυπτιακής μυθολογίας και κάθε μύθος με κάποιο τρόπο συνδέεται και βασίζεται σε αυτή. Ο ιστορικός Jill Kamil έγραψε «Οι μύθοι παίζουν σημαντικό ρόλο στις ζωές των αρχαίων Αιγυπτίων. Οι πράξεις και τα κατορθώματα των θεών και βασιλιάδων που δεν γράφτηκαν, στους πρώτους χρόνους, μεταφέρθηκαν με την προφορική παράδοση για να βρουν τον δρόμο τους μέχρι την «λογοτεχνία». Είναι σημαντικό να παρατηρήσουμε ότι ανεξάρτητα της χρονικής περιόδου, αυτές οι ιστορίες είναι σύννομες με την αρχή της ισορροπίας και η Ma'at βρίσκεται στην καρδιά τους πάντα.

Το σύμπαν, για τους Αρχαίους Αιγύπτιους είναι φτιαγμένο ώστε να διέπετε από διαρκή και ατέρμονη ισορροπία, και οι άνθρωποι είναι μέρος, του σύμπαντος άλλα και της ισορροπίας που το διέπει. Η Ma'at, συμβολίζεται από ένα φτερό. Όταν η ψυχή αφήνει το σώμα μετά τον θάνατο «παρουσιάζεται» στην Αίθουσα της Αλήθειας μπροστά στον Osiris που είναι και ο απόλυτος κριτής. Η καρδιά του νεκρού ζυγίζεται σε μία χρυσή ζυγαριά με αντίβαρο το φτερό της Ma'at και εάν η καρδιά βρεθεί...ελαφρύτερη από το φτερό της Ma'at η ψυχή μπορεί να προχωρήσει στο *Field of Reeds*, τον τόπο των «αγνών» και αιώνια ευλογημένων. Εάν η καρδιά είναι βαρύτερη από το φτερό τότε πέφτει στο πάτωμα και τρώγεται από την τρομερή τερατόμορφη Ammut και η ψυχή τότε παύει να υφίσταται.

Βλέπουμε ότι παρόλο ότι στην κοσμοθεωρία των Αρχαίων Αιγυπτίων υπάρχει ο «κάτω κόσμος» δεν υπάρχει η «κόλαση» έτσι όπως την αντιλαμβάνονται στον δυτικό μονοθεϊστικό κόσμο. Όπως παρατηρεί και ο Bunson «οι Αρχαίοι Αιγύπτιοι φοβόταν το σκοτάδι και την λήθη στην μεταθανάτιο ζωή γιατί έρχεται σε πλήρη αντίθεση με το φως και την κίνηση του που είναι η «απόδειξη» της ζωής στο σύμπαν». Η λήθη και η ανυπαρξία ήταν πιο τρομακτικά από οποιοδήποτε βασανιστήριο ή χώρα αιώνιου πόνου. Η αιωνιότητα ήταν ο απόλυτος προορισμός για όλους τους Αιγύπτιους, ανεξαρτήτως, ηλικίας, φύλλου, μόρφωσης ή κοινωνικής τάξης. Αυτή η πεποίθηση έδωσε στους ανθρώπους μία διαφορετική στάση και κίνητρο για τη ζωή που ήταν τελείως μοναδικό στον Αρχαίο Κόσμο. Η μυθολογία των αρχαίων Αιγυπτίων αντανάκλατε στην χαρά και ευφορία με την οποία αντιμετώπιζαν την ζωή και έχει αποτελέσει την έμπνευση για την δημιουργία των μεγάλων ναών και μνημείων που αποτελούν σήμερα μέρος της κληρονομιάς των Σύγχρονων Αιγυπτίων.

Ο διαρκής θαυμασμός για την μυθολογία και την γνώση που μας κληροδότησαν είναι μία μαρτυρία της δύναμης και των αισιόδοξων μνημάτων τους.

3. ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Πώς μπορούν και συνυπάρχουν οι νοσταλγικές αναφορές των λαϊκών μας τραγουδιών στο περίπου μυθικό "Μισίρι" (=Αίγυπτος) με τις υβριστικές εκφράσεις για τους "Γύφτους" (Αιγύπτιους) στο στόμα των απλών Ελλήνων; Μήπως η απάντηση βρίσκεται στην ιστορική διαδρομή των δύο λαών;

Η ροή του Νείλου, με τον πλούτο των φερτών υλικών του, είχαν κάνει το Δέλτα των εκβολών του έναν από τους πιο πλούσιους για καλλιέργεια τόπους του αρχαίου κόσμου. Η κανονικότητα της ροής του ήταν τέτοια που οι αρχαίοι Αιγύπτιοι, στηριγμένοι σε αυτήν, μπόρεσαν να φτιάξουν ένα αρκετά ακριβές ημερολόγιο πολύ νωρίς στον προϊστορικό χρόνο, πόσο νωρίς δεν έχει ακόμα προσδιοριστεί με απόλυτη βεβαιότητα. Ο πλούτος της γης ήταν τέτοιος που μπόρεσε να στηρίξει τη δημιουργία και την ανάπτυξη ενός από τους μεγαλύτερους προϊστορικούς πολιτισμούς, που οι ειδικοί δεν έχουν κατορθώσει ακόμα να συμφωνήσουν για το πόσο μεγάλος ακριβώς υπήρξε!

Φαραωνικές δυναστείες εξουσίασαν την κοιλάδα του Νείλου μέχρι το 341 π.Χ., όταν την κατέκτησε ο Μέγας Αλέξανδρος. Ο Αλέξανδρος, ως κατακτητής, δεν ρήμαξε τον τόπο για να μεταφέρει τα μνημεία του πολιτισμού του στη Μακεδονία, ως μέρος του «Θριάμβου» του, όπως έκαναν οι Ρωμαίοι που ακολούθησαν. Αρκεί να αναφέρουμε πως στην Ιταλία υπάρχουν τόσοι αιγυπτιακοί οβελίσκοι όσοι το άθροισμα όσων έχουν απομείνει στην Αίγυπτο μαζί με όσους έχουν μεταφερθεί σε όλο τον υπόλοιπο κόσμο!

Ακολούθησαν οι Βυζαντινοί και οι Άραβες τον 7ο αιώνα μ.Χ. Οι Οθωμανοί Τούρκοι την κυρίευσαν το 1517, γι' αυτό οι ηγέτες της στάθηκαν στο πλευρό των Τούρκων στην Ελληνική Επανάσταση του 1821. Το 1869 η Αίγυπτος είχε την ιστορική «ατυχία» να μπει στο κέντρο του ενδιαφέροντος των Υπερδυνάμεων της εποχής, με την εκσκαφή της Διώρυγας του Σουέζ και τη γειτνίασή της με τα

πετρελαιοφόρα κοιτάσματα ανατολικά της, και από τότε δεν είδε άσπρη μέρα! Αγγλική κατοχή, γαλλική προσπάθεια για κυριαρχία, τουρκική επιρροή, γερμανική προσπάθεια για διείσδυση που κορυφώθηκε με την επίθεση κατά τον 2ο Παγκόσμιο πόλεμο, και, βέβαια, η ανερχόμενη υπερδύναμη δυτικά του Ατλαντικού, που, σε συνεργασία με την Αγγλία, επέβαλε την δημιουργία του κράτους του Ισραήλ στο «μαλακό υπογάστριο» της περιοχής. Ο ψυχρός πόλεμος που ακολούθησε έδωσε την ευκαιρία στον Νάσερ να επιχειρήσει πολιτική λεπτών ισορροπιών που, στα πλαίσια της, μπόρεσε η τότε Σοβιετική Ένωση να διεισδύσει και αυτή στην περιοχή. Πλήρωσε όμως ακριβό τίμημα, με την οικονομική και τεχνική συμβολή της στην ανέγερση του Μεγάλου φράγματος του Ασουάν, ενός έργου που έλεγξε τη ροή του Νείλου, άρδευσε μεγάλες εκτάσεις και συνέβαλε στην παραγωγή μεγάλων ποσοτήτων υδροηλεκτρικής ενέργειας, αλλά τα οικολογικά προβλήματα που δημιούργησε υπάρχει περίπτωση να αναιρέσουν τα οφέλη από τη δημιουργία του. Αν πάρουμε υπόψη μας και την τεράστια αύξηση του πληθυσμού (79 εκατομμύρια κάτοικοι περίπου) σε συνδυασμό με την ελάχιστες αναλογικά καλλιεργήσιμες εκτάσεις (29.200 τ. χιλιόμετρα αντί 27.000 τ. χιλιομέτρων στην Ελλάδα, με περίπου υπό εννεαπλάσιο πληθυσμό!), εξηγείται η τεράστια αστυφιλία που έκανε το Κάιρο να φτάσει τα 16 εκατομμύρια κατοίκους και καταλαβαίνουμε εύκολα γιατί η Αίγυπτος δεν μπορεί να κάνει γρήγορα βήματα μετασχηματισμού σε μια μοντέρνα κοινωνία.

Η γνώση των παραπάνω στοιχείων από τον ταξιδιώτη είναι απαραίτητη ώστε να μπορέσει να καταλάβει καλύτερα την κατάσταση που θα συναντήσει και να αποφύγει άδικους για τους Αιγύπτιους και ανιστόρητους αφορισμούς.

3.1. Η ΑΡΑΒΙΚΗ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ

Το 639 με την εισβολή των Αράβων στην Αίγυπτο και μη μπορώντας η εξουθενωμένη φρουρά αποτελούμενη από βυζαντινούς να αντιμετωπίσει το αντίθετο μέτωπο, η Αλεξάνδρεια δύο χρόνια μετά αναγκάστηκε να παραδοθεί στα χέρια του στρατηγού ΑμρΪμπν Ελ – Ας. Έτσι, το 642, οι βυζαντινοί αναγκάστηκαν να υποχωρήσουν από την Αίγυπτο.

Κατά τη διάρκεια της αραβικής κυριαρχίας δεν άλλαξαν και πολλά από την καθημερινότητα των Αιγυπτίων, οι οποίοι αναγκάστηκαν να εξισλαμιστούν. Παρόλα

αυτά οι χριστιανικές εκκλησίες όχι μόνο διατηρήθηκαν αλλά δημιουργήθηκαν και καινούριες. Η νέα πρωτεύουσα μεταφέρεται στη Φοστάτ η οποία βρίσκεται στην κορυφή του Δέλτα του Νείλου έχοντας μεγάλη στρατηγική σημασία αλλά και πολλά αραβικά στοιχεία. Η Αλεξάνδρεια παρακμάζει όμως παραμένει σημαντικότερο λιμάνι και αποτελεί τον κυριότερο αιγυπτιακό ναυτικό στόλο χάριν των βυζαντινών ναυπηγείων της.

3.2. Η ΔΙΕΙΣΔΥΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Το 666, με τη δυναστεία της Σάιδος (ΚΣΤ΄ δυναστεία) η Αίγυπτος αναβίωσε για λίγο διάστημα. Τώρα όμως οι νέοι βασιλιάδες προέρχονται από το Δέλτα και έτσι διακόπηκε η προαιώνια παράδοση που είχε εξασφαλίσει τη σημαντική επιρροή της νότιας Αιγύπτου επί της Βόρεια. Η κοιλάδα αποκοιμήθηκε ενώ στα παραλιακά λιμάνια αυξάνονταν οι ανταλλαγές κρασιού, λαδιού, κεραμικών, όπλων της Μεσογείου από τη μια πλευρά, με τα δημητριακά, τους πάπυρους της χώρας και τους θησαυρούς της Αφρικής που κατέβαιναν το Νείλο από την άλλη. Για να τις ευνοήσουν, οι φαραώ δημιουργούν προς χρήση των Ελλήνων εμπορών, την πόλη Ναυκράτιδα. Ωστόσο το 525 π.Χ. , η δυναστεία της Σάιδος καταποντίζεται από την ακαταμάχητη άνοδο της περσικής δύναμης. Οι Αιγύπτιοι επανειλημμένα θα προσπαθήσουν να ανακτήσουν την ανεξαρτησία τους. Θα το καταφέρουν με τη βοήθεια των ελληνικών πόλεων, στη διάρκεια της σύντομης Α΄ δυναστείας(380-342 π.Χ.) και της λαμπρής βασιλείας του Νεκτανεβώ. Αλλά θα ξεπέσουν σε χειρότερη δουλεία! Έτσι, το 333 υποδέχονται σαν ελευθερωτή το Μέγα Αλέξανδρο ο οποίος, επιστρέφοντας από τις λαμπρές εκστρατείες που τον είχαν οδηγήσει ως τον Ινδό, γίνεται κύριος της Αιγύπτου.

3.3. ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Ο Μέγας Αλέξανδρος απλώς διέσχισε την Αίγυπτο. Ωστόσο , πριν ξεκινήσει για νέες εκστρατείες, σφράγισε το πεπρωμένο της για περισσότερο από 5 αιώνες. Μετά από θεϊκή συμβουλή σύμφωνα με την οποία αναγνωρίστηκε σαν γιος του Άμμωνα

και αφού πρόσφερε στη Μέμφιδα τις καθιερωμένες θυσίες, επικύρωσε τη διατήρηση του αρχαίου πολιτισμού του Νείλου. Με την ίδρυση όμως της Αλεξάνδρειας (331) θα δώσει πάλι τη δύναμη και τον πλούτο στους Έλληνες. Οι διάδοχοι του οι Πτολεμαίοι (306-30), θα ακολουθήσουν το παράδειγμα του. Θα εξυψώσουν την ιερή κληρονομιά των βασιλέων-θεών και θα πλαισιωθούν, όπως εκείνοι, με ένα τελετουργικό που προερχόταν από τα πανάρχαια χρόνια. Παράλληλα όμως θα κάνουν την Αλεξάνδρεια το μεγαλύτερο λιμάνι της ανατολικής Μεσογείου, την πρωτεύουσα του ζωντανού πολιτισμού, στην οποία θα συρρέουν όλοι οι σοφοί και λόγιοι της εποχής, υπακούοντας στην ακαταμάχητη έλξη μια βιβλιοθήκης και ενός μουσείου που πέρασαν στην ιστορία.

3.4. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΥΝΑΣΤΕΙΑ ΤΩΝ ΠΤΟΛΕΜΑΙΩΝ

Δυσκολεύεται κανείς να φανταστεί τη συνύπαρξη του πανάρχαιου στεριανού πολιτισμού της κοιλάδας με τον πολιτισμό της ελληνιστικής πόλης, η οποία ακτινοβολούσε από τη νιότη και την παιδεία ενός λαού ναυτικών που όργωναν τις θάλασσες. Είναι γνωστό ότι οι Έλληνες, εντυπωσιασμένοι από τους αιγυπτιακούς μύθους, τους υιοθέτησαν παραλλάσσοντας τους, και έτσι ο Δίας μπερδεύτηκε με τον Άμμωνα και τα μυστήρια του Όσιρη με τα διονυσιακά. Παρόλα αυτά ο φαραωνικός κόσμος θα παραμείνει αδιαπέραστος, και τα θρησκευτικά οικοδομήματα που θα ορθώσουν οι Πτολεμαίοι στην προσπάθειά τους να εξισωθούν με τους πιο ένδοξους φαραώ, δεν αποτελούν παρά τη μαρτυρία αυτής της μάταιης προσπάθειας.

Αυτά τα θρησκευτικά οικοδομήματα είναι πραγματικά εγγεγραμμένα στην παράδοση του Κάρνακ και του Λούξορ. Όσο για τον ναό του Έντφου, αυτός αποτελεί μεγάλη κλασική προσφορά. Οι θύελλες, άλλωστε που έπνεαν στην Αλεξάνδρεια δεν έφταναν στην κοιλάδα όπου μέσα στα ιερά διαιώνιζονταν οι πανάρχαιες συνήθειες που εξασφάλισαν, χάρη στη σχέση του φαραώ με το υπερπέραν, τη σταθερότητα του κόσμου. Και θα εξακολουθούν ακόμη να υπάρχουν εκεί όταν μετά από 3 αιώνες δολοφονιών, πολέμων και ανακτορικών εξεγέρσεων, η Κλεοπάτρα Ζ', η ηγερία του Καίσαρα και του Αντωνίου, με την αυτοκτονία της θα θέσει τέλος στη δυναστεία των Πτολεμαίων.

3.5. Η ΑΙΓΥΠΤΟΣ, ΡΩΜΑΙΚΗ ΕΠΑΡΧΙΑ

Το 30 πΧ επί βασιλείας Αυγούστου, η Αίγυπτος περιέρχεται στην εξουσία των Ρωμαίων αυτοκρατόρων. Η τύχη της ωστόσο δε θα αλλάξει πολύ. Γίνεται βέβαια ο σιτοβολώνας της Ρώμης αλλά ο Τιβέριος, ο Νέρων ή οι διάδοχοι τους θα αναγορευτούν και αυτοί φαραώ. Θα επιβληθούν τα διάσημα της υπερφυσικής δύναμης την οποία παρείχαν στο θεό-βασιλιά μια παράδοση τριών χιλιάδων χρόνων, και όπως ο Ραμσής Β΄ ή ο Τούθμωσης Γ΄ πριν από αυτούς θα υψώσουν μεγαλοπρεπείς ναούς: στις όχθες του Νείλου ο προγονικός πολιτισμός θα συνεχίσει το δρόμο του. Θα πρέπει να φτάσει το τέλος του πρώτου μ.Χ. αι. για να χάσει η φαραωνική λατρεία τα ερείσματα της. Αναγνωρίζοντας την επίσημη θρησκεία του βασιλείου ανάμεσα σε άλλες της ανατολής, η Ρώμη θα την εκχυδαΐσει. Πολύ γρήγορα οι αρχιερείς της θα ασπαστούν τις φιλοσοφικές θεωρίες που συνταράσσουν τον ελληνορωμαϊκό κόσμο. Μάλιστα τον 3^ο αι. θα επιδοθούν με τόσο ζήλο σε αυτές, που οι δαίμονες της αρχαίας Αιγύπτου θα εγκαταλείψουν τους ναούς της.

Όσο για το λαό τον οποίο είχαν συνηθίσει να ζει σε επαφή με τον υπερπέραν, δεν άργησε να δεχτεί ένα νέο μήνυμα. Το έτος 40, με τον ευαγγελιστή Μάρκο, ο χριστιανισμός διεισδύει στο Δέλτα. Ακαταμάχητος ανεβαίνει την κοιλάδα και όταν στο 383 το Διάταγμα του Θεοδοσίου κλείνει σε όλη τη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία τους «ναούς του παγανισμού», η Αίγυπτος έχει ήδη μπει στο χριστιανικό κόσμο.

3.6. Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ BYZANTINH ΑΙΓΥΠΤΟΣ

Η Αίγυπτος θα ζήσει έντονα τη χριστιανική της πίστη. Τον 4^ο αι., με τον άγιο Αντώνιο ο οποίος απομονώνεται στην έρημο για να πλησιάσει περισσότερο το θεό, εφευρίσκει το μοναχισμό. Πολλοί αναχωρητές θα ακολουθήσουν το παράδειγμα του Αντωνίου και, πολύ γρήγορα, οργανώνεται ο μοναστικός βίος. Τα μοναστήρια πολλαπλασιάζονται γύρω από τις Θήβες πριν απλωθούν κατά μήκος της κοιλάδας του Νείλου. Τον πέμπτο αιώνα θα περιζώσουν στην κυριολεξία την πόλη της Αλεξάνδρειας.

Ο μυστικιστικός ζήλος της Αιγύπτου θα πέμψει την ακτινοβολία του ως τη μικρά Ασία, στην Ανατολή, και θα φτάσει στη Δύση, απ' όπου πάρα πολλοί προσκυνητές θα έλθουν για να μνηθούν. Αλλά, στο μεταξύ, η Αίγυπτος έχει γίνει επαρχία της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας της Ανατολής. Ο Αυτοκράτορας Θεοδόσιος τη θέτει υπό την εξουσία της Κωνσταντινούπολης όταν, το 395, μοιράζει τη χώρα στους δύο γιούς του πράγμα που προκαλεί τη δυσαρέσκειά της. Εμπλέκεται και στην πολύ σοβαρή διαμάχη η οποία διχάζει τις εκκλησίες της Ανατολής ως προς τη φύση του Χριστού, και αφού αποδέχεται τη θεία φύση του Ιησού σε σχέση με την ανθρώπινη, αντιτάσσεται στις επίσημες ορθόδοξες θέσεις, υποστηρίζοντας το «μονοφυσιτισμό». Στο βυζαντινό κόσμο όπου η εκκλησιαστική και η πολιτική εξουσία είναι άρρηκτα συνδεδεμένες, η Αίγυπτος θα ενισχύσει τον εθνικισμό της με τη θρησκευτική της θεωρία. Οι συγκρούσεις με την Κωνσταντινούπολη γίνονται τόσο σοβαρές που, όταν το 640 οι Άραβες υπείς του χαλίφη Ομάρ εισχωρούν στο Δέλτα, θεωρούνται σχεδόν ελευθερωτές. Οι απόγονοι αυτών των χριστιανών της Αιγύπτου, οι Κόπτες, διατηρούν ακόμη σήμερα την περηφάνια της πίστης τους.

3.7. Η ΕΠΟΧΗ ΤΩΝ ΧΑΛΙΦΗΛΩΝ

Η Αίγυπτος υπήρξε μια από τις πρώτες πρώτες χώρες που κατέλαβαν οι Άραβες στη ραγδαία πορεία τους που άρχισε το 632, την επαύριον του θανάτου του Μωάμεθ, και που τους έφερε, μέσα σε έναν αιώνα, ως τις όχθες του Ινδού στα ανατολικά, και πέρα από τα Πυρηναία, στα δυτικά ως το Πουατιέ όπου ο Κάρολος Μαρτέλ σταμάτησε την ορμή τους. Είναι γνωστό ότι η έκταση των κατακτήσεών τους ανέτρεψε την ισορροπία του κόσμου της Μεσογείου. Οι Αιγύπτιοι δεν ένιωσαν καθόλου τις συνέπειές της. Οι Ομεϋάδες χαλίφηδες οι οποίοι από τη Δαμασκό βασίλευσαν σ' αυτό το πελώριο κράτος από το 660-750, δεν άλλαξαν τίποτα στις διοικητικές παραδόσεις των τόπων που κατέλαβαν. Δεν προσπάθησαν να προσηλυτίσουν τους χριστιανούς της Αιγύπτου. Αρκέστηκαν να εφαρμόσουν μέσω των διοικητών τους το δίκιο που πρέσβευε το Κοράνι και επέβαλαν σε όλους, τον όγδοο αιώνα τη χρήση της αραβικής γλώσσας. Η κατάσταση δεν άλλαξε καθόλου με τη δυναστεία των Αββασιδών που διαδέχτηκε τη δυναστεία των Ομεϋαδών το 750, και μετέφερε την πρωτεύουσα του κράτους στη Βαγδάτη.

Ωστόσο το 868 ένας ιδιαίτερα αποφασιστικός κυβερνήτης της Αιγύπτου, ο Ιμπν Τουλούν, κατάφερε με στρατό μισθοφόρων να ανακηρύξει της τόσο πλούσιας αυτής επαρχίας που έτρεφε με το σιτάρι της την Αραβική Χερσόνησο. Σ' αυτόν οφείλετε, στο Κάιρο, ένα μεγαλοπρεπές τέμενος που φέρει το όνομά του. Η περιπέτεια έληξε το 905 όταν ο χαλίφης της Βαγδάτης οργάνωσε μια τιμωρά εκστρατεία που έθεσε τέλος στην εξουσία των απογόνων του Ιμπν Τουλούν.

Ακολούθησαν τότε εξήντα χρόνια αναρχίας πριν κατορθώσει η Αίγυπτος, με τη δυναστεία των Φατιμιδών, να αναλάβει πρωτεύοντα ρόλο στον ισλαμικό κόσμο.

3.8. ΟΙ ΦΑΤΙΜΙΔΕΣ

Η δυναστεία αυτή, που γεννήθηκε στο Μάγκρεπ διατείνεται ότι προέρχεται από τον προφήτη και στηριζόμενη σε αυτό θα αποπειραθεί να αρπάξει από τους Αββασίδες της Βαγδάτης το κράτος και το χαλιφάτο. Στα μέσα του δέκατου αιώνα εξαπολύει τους ιπείς της στην Αφρική. Το 969 φτάνουν στις όχθες του Νείλου και ιδρύουν εκεί μία πόλη για να δεχτούν το βασιλιά τους και την ακολουθία του. Η πόλη αυτή, η Καχίρα – η Νικήτρια – είναι το Κάιρο που γρήγορα θα δοξαστεί. Αστρονομία, ιατρική, μαθηματικά... Το Κάιρο θα λάμψει σύντομα σε όλους τους τομείς του πνεύματος και θα αυξήσει τα μεγαλόπρεπά οικοδομήματά του. Αυτήν ακριβώς την εποχή χτίστηκε το τέμενος – πανεπιστήμιο του Ελ Άζχαρ στο οποίο εξακολουθεί ακόμη σήμερα να σφυρηλατείται η ζωντανή διδασκαλία του Ισλάμ και να μορφώνονται οι εκλεκτοί εκπρόσωποί του.

Η Αίγυπτος των Φατιμιδών είναι επίσης μία πλούσια χώρα. Το οφείλει στους χωρικούς, στους τεχνίτες της. Το οφείλει κυρίως στον δυναμισμό των νέων κυριών της οι οποίοι την καθιστούν το κλειδί των ανταλλαγών μεταξύ ανατολής και δύσης. Από την Ερυθρά θάλασσα δέχεται λιβάνι, γαρύφαλλο, μοσχολίβανο, αλόη, κακουλέ, όλους τους θησαυρούς από τις Ινδίες, την Κίνα ή την Αιθιοπία. Στις ακτές της Αλεξάνδρειας οι έμποροι της Βενετίας έρχονται να τους ανταλλάξουν με υφάσματα από τη Φλάνδρα, με μεταξωτά της Ιταλίας ή με κεχριμπάρι από τη Βαλτική.

Η Αίγυπτος γίνεται έτσι μία από τις σημαντικότερες δυνάμεις της Μεσογείου όταν, στο τέλος του εντέκατου αιώνα, το πελώριο κύμα των σταυροφόρων φτάνει ως την Ιερουσαλήμ, ως τις ακτές της Ανατολής.

Η δυναστεία των Φατιμιδών θα διαλυθεί από το χτύπημα, αντιθέτως όμως η δύναμη της Αιγύπτου δε θα μειωθεί από αυτό.

3.9. ΣΑΛΑΝΤΙΝ Ο ΝΙΚΗΤΗΣ ΤΩΝ ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΩΝ

Στο Σαλαντίν, ιδρυτή της δυναστείας των Αγιουβιδών, η Αίγυπτος βρίσκεται, το 1171, έναν από τους πιο ένδοξους βασιλιάδες της ιστορίας του Ισλάμ. Σπρωγμένος από κατακτητική πίστη, περίφημος μαχητής, ο Σαλαντίν θα πολεμήσει σε όλη τη διάρκεια της βασιλείας του κατά των χριστιανών αυτών των απίστων που ίδρυσαν ένα φράγκικο βασίλειο στην Ιερουσαλήμ. Ταυτόχρονα, ο θρησκευτικός τους ζήλος κάνει το Κάιρο μια από τις έδρες του ορθόδοξου ισλαμισμού, του «σουννισμού». Και μέσα στις «μαντράσα» τις μεγάλες θρησκευτικές σχολές που πολλαπλασιάζει, οι πιστοί έρχονται από πολύ μακριά κάποτε, να μελετήσουν το κοράνι, και ιδιαίτερα το δίκαιο του κορανίου με την καθοδήγηση σοφών καθηγητών.

Οι απόγονοι του Σαλαντίν θα εξακολουθήσουν το έργο του και η Αίγυπτος παραμένει μαζί τους ο φοβερότερος εχθρός των χριστιανών της ανατολής. Γι αυτό, όταν ο άγιος Λουδοβίκος αποφασίζει το 1248 να τους βοηθήσει, χτυπά πρώτα το σουλτάνο του Καΐρου. Ο γαλλικός στόλος φτάνει στη Διαμέττη, το μεγάλο λιμάνι του Δέλτα του Νείλου. Το καταλαμβάνει, αλλά ο βασιλιάς αιχμαλωτίζεται και αναγκάζεται να εξαγοράσει πολύ ακριβά την ελευθερία του.

Στο μεταξύ έχει πέσει η δυναστεία των Αγιουβιδών. Τη θέση τους παίρνουν τώρα οι Μαμελούκοι.

3.10. ΟΙ ΜΑΜΕΛΟΥΚΟΙ ΚΑΙ Η ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΚΑΤΟΧΗ

Οι Μαμελούκοι είναι δούλοι, μισθοφόροι, που προήλθαν από την Τουρκία και οι απόγονοι του Σαλαντίν στρατολόγησαν για να προστατευθούν οι μεν από τους δε και

να πραγματοποιήσουν τις φιλοδοξίες τους. Μερικοί είναι Μογγόλοι, άλλοι Σλάβοι. Οι πιο διάσημοι προέρχονται από την Κιρκασία. Υπακούουν σε αυστηρή στρατιωτική ιεραρχία και για να αντιμετωπίσουν τις διαμάχες που διχάζουν τους πρίγκιπες, αποφασίζουν να ιδιοποιηθούν την εξουσία.

Το κράτος των Μαμελούκων που ιδρύεται το 1251 είναι εξαιρετικά ιδιόμορφο και βίαιο. Οι σουλτάνοι που διαδέχονται ο ένας τον άλλο στην εξουσία, μετά από βίαιες ίντριγκες, σπάνια πεθαίνουν στο κρεβάτι τους και η χώρα καταπιέζεται από τους κυβερνήτες της σαν από στρατό κατοχής. Η Αίγυπτος, όμως, κάτω από το καθεστώς των Μαμελούκων γνωρίζει λαμπρή καλλιτεχνική άνθηση. Θρησκευτικά ιδρύματα, μονές θεολογικές σχολές, τάφοι, δημόσιες κρήνες τα μνημεία που διατηρούν την ανάμνηση τους είναι από τα ωραιότερα του Κάιρου. Δεν έχουν όμοιο τους στον αραβικό κόσμο και δεν αφήνουν καμία αμφιβολία για την αυστηρή υπακοή των Μαμελούκων στο Ισλάμ. Μαρτυρούν ακόμη τον τεράστιο πλούτο των πριγκίπων τους. Ο πλούτος αυτός που οφειλόταν κυρίως στο διεθνές εμπόριο, χάνεται τον 16 αι. μετά την ανακάλυψη του δρόμου του ακρωτηρίου της Καλής Ελπίδας, οποίος στρέφει προς τον Ατλαντικό τις ανταλλαγές ανάμεσα στις Ινδίες και την Κίνα από τη μια μεριά και τη Δυτική Ευρώπη από την άλλη. Το κράτος των Μαμελούκων χάνει τότε τον δυναμισμό του και οι Οθωμανοί Τούρκοι, οι οποίοι επικράτησαν στα μέσα του 15^{ου} αι. στην Κωνσταντινούπολη, δεν δυσκολεύονται καθόλου το 1517 να κυριεύσουν το Κάιρο. Η Αίγυπτος περνά με αυτούς δύο αιώνες στη σκιά της ιστορίας.

3.11. Η ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΒΟΝΑΠΑΡΤΗ

Η εκστρατεία του Βοναπάρτη το 1798 στις χώρες του Νείλου αποτελεί ένα επεισόδιο στη διαμάχη ανάμεσα στην επαναστατική Γαλλία και τη συνασπισμένη Ευρώπη με την Αγγλία επικεφαλής. Αποβλέπει στον έλεγχο του δρόμου των Ινδιών όπου οι Βρετανοί είναι έτοιμοι να εγκαθιδρύσουν εμπορική αυτοκρατορία. Από αυτή την άποψη, η εκστρατεία θα αποτύχει. Ο Βοναπάρτης και τα στρατεύματά του αποβιβάζονται βέβαια νικηφόρα στην Αλεξάνδρεια, αλλά ενώ με τη μάχη των Πυραμίδων καταλαμβάνουν το Κάιρο, ο Νέλσων, ο Άγγλος ναύαρχος, καταστρέφει το στόλο τους έξω από το Αμπουκίρ και παγιδεύει τους Γάλλους. Αυτοί δε θα μπορέσουν να εγκαταλείψουν τις όχθες του Νείλου παρά τρία χρόνια αργότερα, στις

14 Σεπτεμβρίου 1801. Αλλά αυτά τα τρία χρόνια κατοχής θα είναι αποφασιστικά για το μέλλον της Αιγύπτου.

Ο Βοναπάρτης, άξιο τέκνο της Επανάστασης, έχει υψηλούς στόχους θέλει να απαλλάξει τη χώρα από τον προαιώνιο φεουδαλισμό της και μελετά ένα ευρύ πρόγραμμα εκσυγχρονισμού που προβλέπει την εγκαθίδρυση «διβανίου» - κυβερνητικού συμβουλίου- στο οποίο θα μετείχαν οι ίδιοι οι Αιγύπτιοι, καθώς και την ανανέωση της οικονομίας και της διοίκησης. Το πρόγραμμα αυτό δε θα υλοποιηθεί ποτέ, αλλά θα συμβάλλει στην προβολή των πραγματικών προβλημάτων της σύγχρονης Αιγύπτου, ενώ στα τρία χρόνια της γαλλικής κατοχής ένας άνεμος ελευθερίας θα πνεύσει στο Κάιρο όπου για πρώτη φορά εμφανίζονται εφημερίδες. Το πολύ πιο ενδιαφέρον είναι ότι με την αναχώρηση των Γάλλων, η Αίγυπτος βγαίνει από την αφάνεια. Οι σοφοί, οι καλλιτέχνες, οι μηχανικοί, οι συγγραφείς που είχαν συνοδεύσει το Βοναπάρτη στην εκστρατεία του, θα θυμίσουν τώρα στον κόσμο τη μυθική της προσωπικότητα. Ανεβαίνοντας στην κοιλάδα του ποταμού με τον στρατό τους, πλησίασαν τον πανάρχαιο πολιτισμό της. Από τότε, με τις εργασίες τους και χάρη στα ντοκουμέντα που έφεραν μαζί τους, θα προσπαθήσουν να ρίξουν φως στον μυστηριώδη αυτόν τον πολιτισμό. Έτσι στα 1822, χάρη στην περίφημη «πέτρα της Ρωζέττης» η οποία φέρει διπλή επιγραφή, στα ελληνικά και στα αρχαία αιγυπτιακά, ο Ζαν-Φρανσουά Σαμπολιόν θα αποκρυπτογραφήσει τα ιερογλυφικά και θα δημιουργήσει έτσι την Αιγυπτιολογία.

4. ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ

Η σύγχρονη ιστορία της Αιγύπτου σε γενικές γραμμές ορίζεται από το 1882 όταν η Αίγυπτος έγινε Βρετανική αποικία. Παρόλο που επίσημα χορηγήθηκε η ανεξαρτησία της από τους Βρετανούς το 1922, διοικητική και στρατιωτική αυτονομία απέκτησαν μόλις το 1952 με την άνοδο στην εξουσία του συνταγματάρχη GamalAbdulNasser.

Η καινούργια Αίγυπτος του Nasser έφερε μεγάλες αλλαγές στην πολιτική (εσωτερική και εξωτερική), οικονομική και στρατιωτική ζωή και δομή της χώρας, τις

περισσότερες από αυτές τις διατήρησαν και οι ηγέτες που τον ακολούθησαν στην εξουσία όπως ο AnwarSadat και HosniMubarak.

4.1. ΒΡΕΤΑΝΙΚΗ ΚΑΤΟΧΗ

Το 1882 ο AhmedUrabí οδήγησε μια επανάσταση των αιγυπτιακών στρατιωτικών ανώτερων υπαλλήλων και τοπικών διοικητών ενάντια στην ευρωπαϊκή και οθωμανική κυριαρχία της Αιγύπτου. Η βρετανική δύναμη που στρατοπέδευε στην περιοχή συνέτριψε αυτήν την εξέγερση και ενώ αυτό θα ήταν μια προσωρινή επέμβαση, τα βρετανικά στρατεύματα έμειναν στην Αίγυπτο.

Αυτή η χρονιά έβαλε την χώρα στα όρια της Βρετανικής αυτοκρατορίας. Το 1919 μία γνωστή αυτονομιστική οργάνωση, με το όνομα Warf, παραβρέθηκε στην Διάσκεψη του Παρισιού με κύριο αίτημα την ανεξαρτησία της Αιγύπτου. Ο αρχηγός της ομάδας, SaadZaghlul θα γινόταν αργότερα πρωθυπουργός της χώρας. Από τον Μάρτιο έως τον Απρίλιο του 1919 η χώρα ταλανιζόταν από ταραχές που έφτασαν να γίνουν επανάσταση. Η επέμβαση των Βρετανικών δυνάμεων καταστολής κόστισαν το θάνατο 800 περίπου ανθρώπων.

Το Δεκέμβριο του 1921 μετά από συνοπτικές διαδικασίες επιστρέφει στην χώρα ο Zaghlul και πάλι εν μέσω τρομερών ταραχών και πρωτοφανής βίας. Λαμβάνοντας υπόψη τους τον διαρκώς αυξανόμενο εθνικισμό και τις ταραχές οι Βρετανοί αποφασίζουν μονομερώς την Αιγυπτιακή Ανεξαρτησία το 1922. Παρόλα αυτά το φορολογικό καθεστώς, η πολιτική, διοικητική και οικονομική ζωή και φυσικά οι Κυβερνητικές μεταρρύθμισης συνεχίζουν να βρίσκονται κάτω από την σκιά της εξουσίας των Βρετανών.

Το 1924 οZaghluleκλέγεται πρωθυπουργός. Απαιτεί για την Αίγυπτο συγχώνευση με το Σουδάν. Τον Νοέμβριο του 1924 ο βρετανός κυβερνήτης του Σουδάν, SirLeeStack, δολοφονείται στο Κάιρο και ξεσπούν και πάλι ταραχές στην χώρα. Οι Βρετανοί απαιτούν χρήματα ως ένδειξη συγνώμης από την πλευρά της Αιγύπτου καθώς και την αποχώρηση των στρατευμάτων της από το Σουδάν. Δέχονται να πληρώσουν την αποζημίωση αλλά αρνούνται να αποσύρουν τις

δυνάμεις τους από το Σουδάν και φυσικά ο πρωθυπουργός εξαναγκάζεται σε παραίτηση.

Στην περίοδο πριν την μεγάλη επανάσταση του 1952 αρκετές ήταν οι πολιτικές δυνάμεις που κυριαρχούσαν στο πολιτικό στερέωμα της Αιγύπτου. Το Wafd που αντιπροσώπευε μία εθνικιστική πολιτική και αντιμάχονταν έντονα την βρετανική επιρροή και τον βασιλιά Faud, τον οποίο είχαν στέψει οι Βρετανοί το 1922 στην προσπάθεια τους να διατηρήσουν τον έλεγχο του καναλιού του Suez. Το κουμμουνιστικό κόμμα επίσης είχε από το 1925 που ιδρύθηκε σημαντική δύναμη αλλά κυρίως η Μουσουλμανική αδελφότητα (1928) η οποία εξελίχθηκε με το πέρασμα του χρόνου σε ισχυρότατη πολιτική αλλά και θρησκευτική δύναμη στην χώρα.

Το 1936 πεθαίνει ο βασιλιάς Faud και τον διαδέχεται ο νεαρότατος Faruq, ο οποίος ήταν μόνο 16 ετών όταν στέφτηκε στον θρόνο. Παρά την πολιτική του απειρία, καταφέρνει να εκμεταλλευτεί το πολιτικό σκηνικό και να πείσει τους Βρετανούς να αποσύρουν τα στρατεύματά τους από την χώρα εκτός βέβαια από το κανάλι του Suez. (η συμφωνία έλεγε ότι θα εκκενωθεί το 1949).

Ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος βρίσκει την Αίγυπτο να χρησιμοποιείται σαν βάση των συμμαχικών στρατευμάτων και αρκετών μεταξύ και τις ελληνικής έκπτωτων λόγω κατοχής κυβερνήσεων. Το 1947 τα βρετανικά στρατεύματα αποχωρούν από το πέρασμα του Suez παρόλα αυτά τα αντί βρετανικά συναισθήματα του κόσμου εξακολουθούν και εκφράζονται έντονα κυρίως στο πρόσωπο του βασιλιά Faruq που εξακολουθεί την φιλοβρετανική πολιτική του πατέρα του. Στις 22 & 23 Ιουλίου του 1952 μία ομάδα ανωτέρων δημόσιων υπαλλήλων και στρατιωτικών οδηγούμενοι από τον συνταγματάρχη Nasser εκδιώκουν τον βασιλιά Faruq και εγκαθιστούν την πρώτη ουσιαστικά ελεύθερη Αιγυπτιακή κυβέρνηση. Η κατάργηση του συντάγματος του 1923 είναι από τις πρώτες πράξεις που κάνει η Ελεύθερη Αιγυπτιακή κυβέρνηση. Ο Nasser, παρόλο το στρατιωτικό παρελθόν του, εξελίσσεται σε ένα χαρισματικό ηγέτη, όχι μόνο της Αιγύπτου αλλά ολόκληρου του Αραβικού κόσμου.

4.2. NASSERΚΑΙ ΑΡΑΒΙΚΟΣ ΣΟΣΣΙΑΛΙΣΜΟΣ

Ο Nasser, στην αρχή της διακυβέρνησης του επέδειξε «ουδετερότητα» απέναντι στην τότε Σοβιετική Ένωση προκαλώντας την αντίδραση των ΗΠΑ. Το αποτέλεσμα ήταν να διακόψει η Παγκόσμια Τράπεζα, μετά από πιέσεις που ασκήθηκαν από τις ΗΠΑ, την χρηματοδότηση του Φράγματος του Aswan στα μέσα του 1956. Η άμεση και έντονη αντίδραση του Nasser ήταν να εθνικοποιήσει όλες τις επιχειρήσεις με κορυφαία και σημαντικότερη το κανάλι του Suez.

Η κρίση που ακολούθησε επιδεινώθηκε από τις επιθέσεις των ανταρτών από την Γάζα και τα Ισραηλινά αντίποινα για να κορυφωθεί με την εισβολή των Ισραηλινών στρατευμάτων, με την ανοχή και βοήθεια των Άγγλων και Γάλλων στο Σινάι και στο κανάλι Suez. Με αμερικάνικη προτροπή όμως αποσύρθηκαν.

Παρόλα αυτά ο Nasser βγαίνει ενισχυμένος και στο εσωτερικό και στο εξωτερικό. Οι μεταρρυθμίσεις του φέρνουν την Αίγυπτο πιο κοντά στην Σοβιετική Ένωση και την χαρακτηρίζουν ως ΑΡΑΒΙΚΟ ΣΟΣΣΙΑΛΙΣΜΟ. Στην διάρκεια της διακυβέρνησης του βελτιώνεται η υγεία και το εκπαιδευτικό σύστημα. Η διακυβέρνηση του ωστόσο δεν ήταν απόλυτα δημοκρατική και η οικονομία ήταν στάσιμη.

Ο Nasser μαζί με τον Τίτο και την Ίντιρα Γκάντι ιδρύουν το 1961 το *Non-Aligned Movement*, ήταν μία προσπάθεια να δημιουργηθεί ένας τρίτος πόλος μακριά από την στρατιωτική και πολιτική σφαίρα επιρροής των δύο υπερδυνάμεων, το κίνημα αυτό το στήριξε και υποστήριξε έως το τέλος της ζωής του.

4.3. ANWARSADAT

Το 1967 το γόητρο του Nasser αλλά και της χώρας δέχτηκε ένα τεράστιο χτύπημα από την ήττα στον «πόλεμο των έξι ημερών» με το Ισραήλ να καταλαμβάνει την χερσόνησο του Σινάι και την λωρίδα της Γάζα έχοντας κατατροπώσει τις Αραβικές δυνάμεις. Ο Nasser δηλώνει τις προθέσεις του να παραιτηθεί και ξεσπά ένα γενικευμένο κίνημα από τον λαό που τον αποτρέπει. Ο Nasser και η διακυβέρνηση του έως τον θάνατο του το 1971 δεν θα είναι ίδια, η διοίκηση του έχει ατονήσει και θα είναι διαλλακτικότερη προς την δύση.

Μετά τον θάνατο του, τον διαδέχεται ο AnwarSadat ο οποίος ανακαλεί όλες τις σοσιαλιστικές πολιτικές που εισήγαγε ο Nasser και ενθαρρύνει τις ξένες επενδύσεις στην χώρα αλλά και την ιδιωτική πρωτοβουλία. Η «χαλαρή» διακυβέρνηση του και η στάση του απέναντι στην ιδιωτική πρωτοβουλία βοήθησε στην δημιουργία μιας πλούσιας και επιτυχημένης ανώτερης τάξης και μίας μικρότερης μεσαίας τάξης άλλα στην πραγματικότητα λίγο επηρέασε την μεγάλη μάζα των Αιγυπτίων, οι οποίοι ήταν βαθύτατα δυσαρεστημένοι από την διακυβέρνηση του. Η πολιτική του σταδιακά, το 1977, οδήγησε τον Αιγυπτιακό λαό στην εξέγερση όταν ανακοινώθηκαν σοβαρότατες αυξήσεις τιμών σε βασικά αγαθά. Ένα ακόμα πάγιο αίτημα του λαού ήταν και η ανάγκη για πολιτικές ελευθερίες και την κατάργηση των βασανιστηρίων ως κρατική πρακτική.

Παρόλο που η Αίγυπτος και το Ισραήλ θα ξαναβρεθούν αντιμέτωπες το 1973 σε ένα ακόμη ανεπιτυχή πόλεμο, ο Sadat θα υπογράψει το 1978 στο CampDavid συνθήκη ειρήνης και φιλίας με το Ισραήλ. Ο αραβικός κόσμος κάθε άλλο παρά το καλοδέχτηκε αυτό και το 1981 ο Sadat δολοφονήθηκε από εξτρεμιστές. Τον διαδέχτηκε ο HosniMubarak.

4.4. HOSNIMUBARAK ΚΑΙ ΑΡΑΒΙΚΗ ΑΝΟΙΞΗ

Ο Mubarak είχε διατελέσει αντιπρόεδρος του καθεστώτος Sadat από το 1975 και υπήρξε πιλότος της πολεμικής αεροπορίας καθώς και ήρωας πολέμου (πήρε μέρος στον πόλεμο του 1973). «Εκλέγεται» πρόεδρος συνεχώς μέχρι την Αραβική Άνοιξη και εκτός από την αναμέτρηση του 2005 ήταν ο μόνος υποψήφιος.

Παρόλο που δεν υπαναχώρησε από την συνθήκη του CampDavid κατάφερε να επαναπροσδιορίσει την θέση της Αιγύπτου σαν ηγετικής χώρας του Αραβικού κόσμου. Η Αίγυπτος έγινε ξανά δεκτή στην ArabLeague το 1989 και έχει ηγετικό ρόλο έκτοτε στα διεθνή φόρουμ καθώς και στα Ηνωμένα Έθνη.

Τα κόμματα της αντιπολίτευσης έχουν αποδυναμωθεί και διχαστεί κατά την διακυβέρνηση του Mubarak. Το κόμμα των αδελφών Μουσουλμάνων (ιδρύθηκε το 1928) είναι εκτός νόμου, στην χώρα απαγορεύεται δια νόμου να υπάρχει πολιτικό κόμμα που να στηρίζεται από την θρησκεία. Τα μικρότερα κόμματα διαδραματίζουν

λιγότερο σημαντικό ρόλο στην δημιουργία αντιπολίτευσης για τον Mubarak .Η διακυβέρνηση του όμως υπήρξε αυταρχική, συντηρητική και απολυταρχική. Την μεγάλη πτώση της δημοτικότητας του όμως έφεραν οι φήμες για τους δύο γιούς του και του απόλυτα διεφθαρμένου τρόπου ζωής τους και πολιτικής συμπεριφοράς τους.

Με την πάροδο των χρόνων, δημιουργούνται κινήματα από δημοσιογράφους, bloggers, συγγραφείς, που θα αρθρώσουν πολιτικό λόγο και θα οργανώσουν την Αραβική Άνοιξη .Το 2011 μετά από μαζικές διαδηλώσεις το καθεστώς του Mubarak καταρρέει και ο ίδιος φυλακίζεται για την δολοφονία εκατοντάδων ανθρώπων κατά την διάρκεια των διαδηλώσεων. Το 2014 η Αίγυπτος απέκτησε καινούργιο σύνταγμα και έξι μήνες μετά, την πρώτη δημοκρατικά εκλεγμένη κυβέρνηση της.

5. ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΟ ΧΩΡΟ

5.1. Ο ΝΕΙΛΟΣ

Ο Νείλος για τους σύγχρονους των Φαραώ ήταν στοιχείο του κόσμου όπως ο ουρανός, όπως τα ροδόχρωμα και απογυμνωμένα βουνά που πίσω τους ο ήλιος γέρνειτο σούρουπο στη δύση, για να ξαναφανεί το πρωί στην ανατολή. Ο Νείλος δεν είχε αρχή και τέλος. Η ύπαρξη του άρχιζε από τους καταρράχτες της Ελεφαντίνης – δηλαδή από το Ασσουάν – και κατέληγε στο Δέλτα, όπου χανόταν σε 7 μεγάλους βραχίονες και 1000 διακλαδώσεις.

Αυτή η κοσμολογική ενόραση, έστω και αν δεν ικανοποιεί το σύγχρονο επιστημονικό πνεύμα, ωστόσο αποδίδει θαυμάσια την πρωτοτυπία που ο αρχαίος Αιγυπτιακός πολιτισμός άντλησε μέσα από το πλαίσιο με το οποίο το είχε προικίσει η γεωγραφία, πλαίσιο που τον προστάτευε από ξένες εισβολές. Στο Νότο, ο πρώτος καταρράκτης σημείωνε τα όρια της μαύρης Αφρικής, και συγκεκριμένα της Νουβίας, το δρόμο της «Χώρας του Κουχ» την οποία οι Φαραώ προσπάθησαν από πολύ νωρίς να υποτάξουν για να διασφαλίσουν τα δικά τους εδάφη. Στο Βορρά, η σχεδόν αδιάβατη ζώνη των ελών του δέλτα απομόνωσε τη χώρα από τις μεσογειακές

επιδράσεις. Η Αίγυπτος που βρίσκεται ανάμεσα σε δυο ερήμους, από τις οποίες η μία εκτείνεται δυτικά ως τον Ατλαντικό και η άλλη ανατολικά ως την Ερυθρά Θάλασσα, ήταν πολύ φυσικό να χτίσει τον γήινο και πνευματικό κόσμο της γύρω από το Νείλο και από τη γόνιμη ιλύ που το ποτάμι εναπόθετε, μεταξύ Ιουνίου και Σεπτεμβρίου, στις όχθες του. Γύρω από το θαύμα που έδινε ζωή σε 900 χλμ γης.

Το θαύμα αυτό οι Αιγύπτιοι το απέδιδαν στον Κχουμ, το θεό με το κεφάλι κριού, φύλακα των πελώριων σπηλιών όπου τα περίσσια νερά περίμεναν την ώρα τους. Ο Κχουμ, σηκώνοντας το σαντάλι του, απελευθέρωνε το αναζωογόνο κύμα. Τα ατελείωτα αποθέματα του Νείλου οι Αιγύπτιοι τα τοποθετούσαν στην περιοχή του πρώτου καταρράκτη. Από το τέλος του 19^{ου} αιώνα μαθαίνουμε, χάρις τους εξερευνητές της Αφρικής ότι ο δυνατός και αργός Νείλος που διασχίζει την Αίγυπτο μετά τον πρώτο καταρράκτη, έχει γεννηθεί από τη συνάντηση, στο Χαρούμ του Σουδάν, του λευκού Νείλου και του γαλάζιου Νείλου, και ότι ενώ ο πρώτος, ο οποίος πηγάζει από τη λίμνη Βικτωρία και τροφοδοτείται από τα χιόνια μυστηριωδών Αφρικανικών βουνών, στη ζώνη του Ισημερινού, είναι σχετικά σταθερός, ο δεύτερος, που γεννιέται στην Αιθιοπική οροσειρά και φουσκώνει την άνοιξη από όλους τους χείμαρρους της, είναι ο κύριος δημιουργός της «πλημμύρας».

Πριν από την κατασκευή των μεγάλων φραγμάτων του Ασσουάν, η πλημμύρα του ποταμού, σύμφωνα με τον Ηρόδοτο, μετέτρεπε την Αίγυπτο σε «Ωκεανό, όπου μόνο οι πόλεις ξεχώριζαν σαν νησιά». Δημόσιοι λειτουργοί μετρούσαν από τα μέσα Ιουνίου καθημερινά και επί εκατό ημέρες τη στάθμη του νερού. Αν ήταν πολύ χαμηλή, προκαλούσε φόβο λοιμού, αν ήταν πολύ υψηλή, φόβο πανούκλας. Αλλά αν στις 22 Σεπτεμβρίου, τότε που η στάθμη του ποταμού έφτανε στο ψηλότερο σημείο, τα νερά είχαν 22 έως 23 πόδια ύψος, ο λαός ήξερε ότι η σοδειά θα ήταν πλούσια και άφηνε τη χαρά του να ξεσπάσει. Οι άνθρωποι άνοιγαν τις πόρτες τους, ξεχύνονταν στους δρόμους, έπιναν, τραγουδούσαν, έπαιζαν μουσική με τον καλαμένιο αυλό τους και έκαναν απίστευτο θόρυβο. Οι ξένοι ταξιδιώτες που πέρασαν από το Κάιρο το 17^ο και 18^ο αιώνα εντυπωσιάστηκαν όλοι από την έκταση της γιορτής. Ο κόμης Ντ' Αντρέγκ, ένας άμυαλος νεαρός Γάλλος, εξιστορεί και αυτός πως τη νύχτα, στις πλατείες που είχαν μεταμορφωθεί σε λίμνες, οι γυναίκες των χαρεμιών έκαναν περίπατο με φαναράκια μέσα σε σκεπαστές βάρκες, ενώ οι άντρες, περιτριγυρισμένοι από σκλάβους, κάπνιζαν και έπιναν σε δική τους βάρκα ως το πρωί.

Η Αίγυπτος είναι «δώρο του Ποταμού», έγγραφες 5 αιώνες προ Χριστού ο Ηρόδοτος. Σήμερα μπορούμε να προσθέσουμε ότι ο Νείλος είναι δώρο της Αφρικής. Είναι στα μέτρα μιας Ηπείρου όπου ο άνθρωπος δεν έχει πετύχει ακόμη να τιθαसेύσει τις δυνάμεις της φύσει. Οι πλημμύρες του, που κάνουν την ετήσια περιεκτικότητά του να κυμαίνεται από 48 ως 150 δισεκατομμύρια κυβικά μέτρα, κράτησαν πάντοτε την Αίγυπτο υπό την εξουσία τους. Αν ήταν πολύ συχνές καταδίκάζαν τη χώρα σε ξηρασία και λοιμό. Αν ήταν πολύ δυνατές έπνιγαν τα ζώα και κατέστρεφαν τα χωράφια. Έτσι, από τα πανάρχαια χρόνια οι άνθρωποι προσπάθησαν να δώσουν στα νερά του έναν προορισμό γονιμότητας. Η δημιουργία της Μέμφιδας, πρώτης πρωτεύουσας της αρχαίας Αιγύπτου, συνδέεται με τις πρώτες μεγάλες εργασίες για διευθέτηση του ποταμού. Θα μπορούσε κανείς να γράψει την ιστορία της Αιγύπτου με μόνο οδηγό την αρδευτική πολιτική των αρχόντων της, από τη δημιουργία καναλιών στο Φαγιούμ επί Μεσαίου Βασιλείου «2060 – 1785 π.Χ.» ως την ανάληψη, από τον πρόεδρο Νάσερ 1960, της κατασκευής του άνω φράγματος του Ασσουάν.

Αναρωτιέται κανείς αν χάρη στα μέσα της βιομηχανικής εποχής κατορθώσει επιτέλους η Αίγυπτος, μετά από προσπάθειες 5000 ετών, να δαμάσει το Νείλο, να υποτάξει αυτό το φυσικό γίγαντα στη βούληση του ανθρώπου. Αυτό μόνο το μέλλον θα το δείξει.

Ωστόσο ακόμη και σήμερα η ζωή κατά μήκος της συναρπαστικής κοιλάδας που στα δυτικά πλαισιώνεται από τα απότομα βράχια της Λιβυκής ερήμου και στα ανατολικά από τα Αραβικά βουνά, μοιάζει να συνεχίζει την ίδια πάντα μακραίωνη πορεία της.

Τα χωράφια, που τα ορίζουν σειρές από χουρμαδιές, δεν είναι πια ακριβώς όπως άλλοτε. Το σιτάρι παραχώρησε σε μεγάλη έκταση τη θέση του στο βαμβάκι και με το πέρασμα του χρόνου στο ζαχαροκάλαμο και στο καλαμπόκι. Όμως στα χωριά, τα γεμάτα από τη ζωντάνια των παιδιών, από γέλια, ζώα και θορύβους τα πλινθόχτιστα σπίτια στο χρώμα της λάσπης, απλοί κύβοι φτιαγμένοι από τα χέρια εκείνων που τα κατοικούν, σφιγμένοι ο ένας δίπλα από τον άλλον, μπερδεύονται πάντοτε με τη γη, ενώ από πολύ μακριά, παράξενα ζωντανά σύννεφα φανερώνουν τους παραδοσιακούς περιστερόνες, φανταστικές μυρμηγκοφωλιές από τούβλα φτιαγμένα με λάσπη.

Γραμμές υψηλής τάσης τις οποίες τροφοδοτούν ηλεκτροπαραγωγικοί σταθμοί των φραγμάτων, σημαδεύουν το τοπίο σε όλο το μήκος του ποταμού. Τις ημέρες όμως της αγοράς, οι δρόμοι εξαφανίζονται μέσα στη σκόνη που σηκώνουν τα αμάξια και τα παλιά ξεχαρβαλωμένα ταξί, όπου οι άνθρωποι στριμώχνονται σαν τις σαρδέλες. Πρέπει να δείτε αυτά τα παζάρια, τους σάκους τους με το καλαμπόκι ή τα μπαχαρικά, τους σωρούς από στρογγυλά καπέλα, τους τεχνίτες τους, τα υπαίθρια χασάπικα, όπου τα χαμίνια αερίζουν με μυγοσκοτώστρες τα κομμάτια κρέατος κάτω από μία ζυγαριά που κρέμεται από τα δέντρα.

Η ζωή ακολουθεί έναν προγονικό ρυθμό. Άντρες καβάλα στα γαϊδουράκια τους περνούν κατά μήκος του ποταμού, όπως και караβάνια από βαρυφορτωμένες καμήλες. Οι γυναίκες κατεβαίνουν δύο ή τρεις μαζί με τα φαρδιά μαύρα φουστάνια τους, με τις στάμνες στον ώμο για να την γεμίσουν νερό στην ακροποταμιά. Οι μικρές πάπιες και οι χήνες, οι αδελφές εκείνων του Μείντομ που εκτείθενται στο μουσείο του Καΐρου, πλατσουρίζουν στα θολά νερά. Οι βουβάλες – οι γκαμούσες – συνεχίζουν να γυρίζουν την αντλία, την παλιά σακκίε, σαν να μην έχει τίποτα αλλάξει στην Αίγυπτο από τότε που έφτασαν εκεί, πριν χιλιάδες χρόνια. Και μέσα στη στεγνή ατμόσφαιρα που τους δίνει μοναδική λεπτότητα, βλέπουμε να παιγνιδίζουν στον ορίζοντα όπως στους τοίχους των χιλιόχρονων μαστάμπα (τάφων) οι ώχρες τα μπλε τα πράσινα τα μωβ της αιώνιας Αιγύπτου.

Με το Δέλτα όλα αλλάζουν. Κάτω από έναν βαρύ ουρανό, ο Νείλος εγκαταλείπει το Κάιρο και απλώνεται σε χίλια κανάλια για να χύσει την ιλύ του, σε 200 χλμ ακτής, μέσα στη Μεσόγειο. Χωράφια με βαμβάκι, σιτάρι, καλαμπόκι, τριφύλλι, ρύζι, ένας κόσμος που γονιμοποιεί απλώνεται στον ορίζοντα διάσπαρτος από χουρμαδιές ή από σειρές με ευκαλύπτους ένας κόσμος που τον διασχίζουν οι φελούκες με τα πανιά τους καθώς γλιστρούν πάνω στα αόρατα κανάλια. Καμιά φορά η γη καλλιεργείται σα λαχανόκηπος, αλλά ακόμη τυχαίνει να χάνεται σε βάλτους – αυτούς τους αδιαπέραστους βάλτους όπου, όπως έλεγαν η Ίσιδα έκρυψε τον γιο της Ώρο όταν πέθανε ο Όσιρης και που προστάτησαν τόσα χρόνια την κοιλάδα από τις επιδρομές των ξένων. Σήμερα το Δέλτα το οποίο διασχίζεται από δύο πλωτούς βραχίονες, το βραχίονα της Ρωζεττης στα δυτικά και το βραχίονα της Δαμιέττης στα ανατολικά, είναι ένα από τα πιο εύφορα και πυκνοκατοικημένα μέρη του κόσμου. Δώδεκα εκατομμύρια κάτοικοι ζουν εκεί δηλαδή το ένα τρίτο του πληθυσμού της Αιγύπτου. Μικρά και μεγάλα χωριά, ακόμα και πόλεις, διαδέχονται η μία την άλλη. Μερικές

από αυτές ξεπερνούν τις 200.000 ψυχές. Εκεί πουλάνε ρύζι και χουρμάδες και εκεί βρίσκονται τα κλωστοϋφαντουργεία του βαμβακιού που οι άντρες μαζεύουν στα χωράφια με τη βοήθεια μαυροντυμένων γυναικών. Δουλειές που φέρνουν πλούτο απ' ό,τι δείχνουν τα όμορφα σπίτια με τις μουσαραμπίες.

Οι λίμνες της ακτής εξακολουθούν να είναι το βασίλειο των Ερωδιών και των κύκνων, των φοινικόπτερων και των πελεκάνων.

5.2. ΚΑΙΡΟ

Αχανές, σκονισμένο, πολύβουο και απόλυτα γοητευτικό. Αυτό είναι το Κάιρο, η μεγαλύτερη πόλη της Αφρικής και «UmmalDunya», «μητέρα του κόσμου» για τους Άραβες. Από τους πρώτους Φαραώ μέχρι τον πρόεδρο Μουμπάρακ, κάθε ηγέτης της Αιγύπτου αφήνει το δικό του στίγμα στο Κάιρο, κάνοντας τις βόλτες στην πόλη να ισοδυναμούν με ταξίδι στο χρόνο και τους πολιτισμούς.

Το ταξίδι ξεκινάει από τη Σαρία ελ Γκίζα, τη μεγάλη αρτηρία κατά μήκος του Νείλου που οδηγεί στις Πυραμίδες. Αν και μέρος του πολεοδομικού ιστού του Καΐρου, οι πυραμίδες δεν αποτελούν τμήμα της ιστορίας του. Χτίστηκαν από τους ηγεμόνες του Αρχαίου Βασιλείου που κυβερνούσαν από τη Μέμφιδα, για να στεγάσουν τις σορούς των Φαραώ Χέοπα, Χεφρήνου και Μυκερίνου (3η χιλιετία π.Χ.). Οι αναψοκοκκινισμένοι ξένοι τουρίστες, οι ντόπιες μικροαστικές οικογένειες, οι μικροπωλητές, οι κράχτες και οι ζητιάνοι που περιφέρονται γύρω από τα τρία ταφικά μνημεία δεν αφαιρούν τίποτα από τη γοητεία τους. Ούτε καν η PizzaHut αντικριστά από τη Σφίγγα δεν μειώνει την επιβλητική μεγαλοπρέπεια του χώρου, που είναι καλύτερα να επισκεφτείτε το απόγευμα. Έτσι, μπορείτε να απολαύσετε το θέαμα «Ήχος και Φως» και μετά τη θέα των πυραμίδων υπό το φως του φεγγαριού, πίνοντας το ποτό σας στην τσάι του κοντινού ξενοδοχείου MenaPalace.

Η επαφή με την αρχαία Αίγυπτο θα παραμείνει ανολοκλήρωτη χωρίς μια βόλτα στο Αιγυπτιακό Μουσείο, στο κέντρο του Καΐρου. Το μουσείο ιδρύθηκε από ένα Γάλλο, εν ονόματι Αύγουστο Μαριέτ, το οποίο εγκαινιάστηκε το 1863. Στο μουσείο υπάρχει μια συλλογή από 120.000 ευρήματα ως εκθέματα και άλλα 150.000

φυλαγμένα στο υπόγειο. Το 1902 χτίστηκε ο χώρος στον οποίο στεγάζεται σήμερα στο οποίο μεταφέρθηκαν όλα τα εκθέματα.

Ο αριθμός των θησαυρών του μοιάζει εξωπραγματικός: τριγυρνώντας στους διαδρόμους του οφείλεις να προσέχεις συνεχώς μήπως σκοντάψεις σε κάποιο άγαλμα του Ακενατόν ή χτυπήσεις το κεφάλι σου στο ράμφος από τα αγάλματα του Θωθ. Μην παραλείψετε τη συλλογή του Τουταγχαμών και τα πορτρέτα Φαγιούμ - τις προσωπογραφίες νεκρών οι οποίες φιλοτεχνήθηκαν κατά τη Ρωμαϊκή κατοχή της Αιγύπτου. Το μουσείο είναι τεράστιο και θα χρειαστεί πάνω από μια φορά να το επισκεφθεί κανείς για να μπορέσει να θαυμάσει όλα τα ευρήματα. Μεγάλος πανικός διακρίνεται στην αίθουσα με τη νεκρική μάσκα του Τουγχαμών αφού σχηματίζονται τεράστιες ουρές, γι' αυτό καλό θα ήταν να επισκεφθείτε αρκετά νωρίς το πρωί το μουσείο ή τις ώρες λίγο πριν το κλείσιμο για να μπορείτε να απολαύσετε την ξενάγηση με την ηρεμία σας.

Ουσιαστικά, οι Ρωμαίοι ήταν εκείνοι που ίδρυσαν το Κάιρο, με το όνομα Βαβυλώνα εν Αιγύπτω. Σήμερα, η τειχισμένη γειτονιά στην περιοχή της Βαβυλώνας δεν κατοικείται. Αποτελεί ένα είδος ανοιχτού μουσείου και είναι γνωστή ως Κοπτικό Κάιρο. Οι Κόπτες περηφανεύονται πως είναι αυθεντικοί Αιγύπτιοι (χωρίς επιμειξίες με Άραβες και άλλους λαούς), που εκχριστιανίστηκαν τον 4ο αιώνα μ.Χ. Σε αυτή τη συνοικία βρίσκονται τα σημαντικότερα μνημεία της πίστης τους. Η μικροσκοπική εκκλησία του Αγίου Σεργίου λέγεται πως υπήρξε καταφύγιο της Αγίας Οικογένειας, ενώ στην εκκλησία του Αγίου Γεωργίου βρίσκεται μια σιδερένια αλυσίδα από τα βασανιστήρια του ομώνυμου αγίου. Το πρωινό της Κυριακής κατά τη λειτουργία είναι η καλύτερη στιγμή για να μπειτε στο πνεύμα της ζωής των Κοπτών, αλλά και της ιδιόρρυθμης τέχνης τους, που συχνά χρησιμοποιεί ως φόντο στις εικόνες των αγίων κροκόδειλους, ιπποπόταμους, τον Νείλο και τις Πυραμίδες. Η βόλτα στο Κοπτικό Κάιρο σας επιτρέπει, όμως, και μια φευγαλέα ματιά στη ζωή των Εβραίων της Αιγύπτου, καθώς εδώ βρίσκεται η συναγωγή Μπεν Εζρά, όπου ο κορυφαίος Ισπανο-εβραίος φιλόσοφος Μαϊμονίδης δίδασκε κατά τη βασιλεία του Σαλαντίν .

Η Σιταντέλα του Σαλαντίν δεσπόζει στο Ισλαμικό κομμάτι του Καΐρου, που περιλαμβάνει δύο οικισμούς: το παλαιότερο Φουστάτ, από το οποίο σώζεται μόνο το πανέμορφο τέμενος του Ιμπν Τουλούν, και τη νεότερη Αλ Καχίρα, τη «Νικήτρια» πόλη των Φατιμιδών, που ανάγεται στο 969 μ.Χ. Ίσως το πιο εντυπωσιακό στοιχείο

του Ισλαμικού Καΐρου είναι η απόλυτη ενσωμάτωσή του στην καθημερινότητα της πόλης. Στον υπόλοιπο κόσμο, τα μνημεία είναι αποκομμένα και προστατευμένα, πηγή εισοδήματος για την κυβέρνηση και θαυμασμού για τους τουρίστες. Το Ισλαμικό Κάιρο, όμως, φαίνεται να μην έχει συνείδηση της ιστορίας του και τα μνημεία του αποτελούν οργανικό κομμάτι της ζωής των κατοίκων.

Όπως τον 15ο αιώνα, έτσι και σήμερα, εκατοντάδες άνθρωποι διασχίζουν καθημερινά την εντυπωσιακή πύλη Μπαμπ Ζουείλα προς την οδό Αλ-Μουίζ-Λι-Ντιν-Αλλάχ, την πολυσύχναστη εμπορική αρτηρία με τη μαγευτική σειρά από μεντεσέδες, κατοικίες εμπόρων, αποθήκες και μαυσωλεία. Εκατοντάδες παιδιά παίζουν γύρω από τις περίτεχνες κρήνες της πόλης, όπως εκείνη του Αμπντέλ Κατχούντα, ενώ οι μεγάλοι κάνουν τα ψώνια τους στα δαιδαλώδη στενά της αγοράς Χαν Ελ Χαλίλι και στους γύρω δρόμους. Από τους μιναρέδες που ρίχνουν αγέρωχοι τη σκιά τους στην πόλη, η φωνή του μουεζίνη ακόμα καλεί τους πιστούς για προσευχή σε τεμένη όπως το διάσημο Αλ Αζχαρ, που αποτελεί το παλαιότερο εν λειτουργία πανεπιστήμιο, το Αλ Χουσεϊν, το Γκαμάλ αντ-Ντιν, το Αλ-Γκαουρί, το Μπλε Τέμενος και το τέμενος-μεντεσές του Σουλτάν Χασάν.

Μέχρι και τα ισλαμικά νεκροταφεία του 14ου αιώνα ακόμα... σφύζουν από ζωή, αφού ανάμεσα στα μαυσωλεία τους έχουν κατασκηνώσει χιλιάδες από τους φτωχότερους κατοίκους της πόλης! Η βόλτα στο Βόρειο και το Νότιο Νεκροταφείο, όπως και στο γκέτο των Κοπτών ρακοσυλλεκτών στο λόφο Μουκατάμ προσφέρει μερικές από τις δυνατώτερες εικόνες του ταξιδιού. Αν και είναι απαραίτητη για να συμπληρωθεί η εικόνα της θλιβερής πραγματικότητας μιας πόλης με τεράστιες οικονομικές αντιθέσεις, ενδείκνυται μόνο αν έχετε χρόνο στη διάθεσή σας. Προέχει η επίσκεψη στο κέντρο της πόλης, δηλαδή στο πιο σύγχρονο κομμάτι της, που είναι εξίσου ενδιαφέρουσα - κυρίως λόγω της ολοένα ισχυρότερης έλξης που ασκεί η θρησκεία στους κατοίκους του Καΐρου.

Εάν κατηφορίσετε στη λεωφόρο Κασρ ελ Νιλ το πρωί της Παρασκευής, θα αντικρίσετε ένα σουρεαλιστικό θέαμα. Δεκάδες πιστοί στρώνουν πράσινα χαλιά και προσεύχονται στη μέση του δρόμου ή ακόμη και μέσα σε βενζινάδικα. Είναι τα περίφημα «ανοιχτά τεμένη», η επέλαση της θρησκείας στο αστικό τοπίο. Η ειρωνεία είναι ότι το σύγχρονο Κάιρο ή Ισμαηλία, όπως ονομάστηκε από τον ιδρυτή του, τον

εγγονό του Μοχάμεντ Αλί, σχεδιάστηκε το 1863 σε αντιπαράθεση με το Ισλαμικό Κάιρο.

Θα αποτελούσε το «Παρίσι του Νείλου», μια ευρωπαϊκού στυλ πρωτεύουσα των διεθνών εξελίξεων. Παρά την ασφυκτική ανάπτυξη της δεκαετίας του '60, τα κατάλοιπα εκείνης της εποχής ξεχωρίζουν ακόμα ανάμεσα στις άχαρες πολυκατοικίες. Η ευρύχωρη πλατεία ΜιντάνΤαχρίρ, λόγου χάρη, αποτελεί την «καρδιά» του Καΐρου, από την οποία αρχίζει η οδός ΤαλάατΧαρμπ, που καταλήγει στην ομώνυμη πλατεία.

Χτισμένη κατά τα παρισινά πρότυπα, ως κέντρο ενός εξάκτινου αστεριού, η ΤαλάατΧαρμπ βρίσκεται στο σημείο απ' όπου άρχισε το οικονομικό κέντρο του Καΐρου, με σημείο αναφοράς το νεοκλασικό Χρηματιστήριο του 1912 και την Τράπεζα της Αιγύπτου του 1922.

Λίγο πιο κάτω, η οδός Εμάντ Ελ Ντιν συγκέντρωνε τα πολυτελέστερα καταστήματα του Καΐρου και οδηγούσε στην πιο μεγαλοπρεπή συνοικία της πόλης, τα διαμερίσματα του Χεδίβη, όπου βρίσκεται το ελληνικό προξενείο. Τα περισσότερα από τα υπόλοιπα προξενεία και οι πρεσβείες είναι συγκεντρωμένα στο ΓκάρντενΣίτι, μια συνοικία στις όχθες του Νείλου, την οποία αξίζει να επισκεφθείτε σούρουπο: από εκεί φεύγουν οι φελούκες που κάνουν βόλτες στον Νείλο και είναι το καλύτερο σημείο για να απολαύσετε το ηλιοβασίλεμα πάνω από την πόλη.

5.2.1. ΠΥΡΑΜΙΔΕΣ ΤΗΣ ΓΚΙΖΑΣ

Οι πυραμίδες της Γκίζας είναι το αρχαιότερο σωζόμενο από τα επτά θαύματα του αρχαίου κόσμου και είναι οι πιο διάσημες πυραμίδες του κόσμου. Η κατασκευή χρονολογείται στο 2580 π.Χ. και βρίσκονται στην Νεκρόπολη της Γκίζας. Το σύμπλεγμα πιθανολογείται ότι χρησιμοποιήθηκε για τον ενταφιασμό Φαραώ και κατασκευάστηκε από την τέταρτη δυναστεία των Αιγυπτίων.

Στην αρχαία Νεκρόπολη της Γκίζας ανήκουν: η Πυραμίδα του Χέοπα, γνωστή και ως "η Μεγάλη Πυραμίδα", η λίγο μικρότερη Πυραμίδα του Χεφρήνου και η σχετικά μετρίου μεγέθους Πυραμίδα του Μυκερίνου. Ανήκουν και οι τρεις στην Τέταρτη Δυναστεία. Όλες μαζί σχημάτιζαν ένα απέραντο συγκρότημα από μικρότερες πυραμίδες (των βασιλισσών), νεκρικούς ναούς, Μαστάμπες και τάφους αξιωματούχων. Στη Νεκρόπολη ανήκει και η περίφημη Μεγάλη Σφίγγα.

5.2.1.1. ΠΥΡΑΜΙΔΑ ΤΟΥ ΧΕΟΠΑ

Η μεγαλύτερη και πιο διάσημη είναι η πυραμίδα του Χέοπα (ή Χούφου) ενώ οι άλλες δύο είναι μικρότερες και βρίσκονται κάποια μέτρα μακρύτερα από την πυραμίδα του Χέοπα. Έχει ύψος 146,60 μ. και τέλεια τετράγωνη βάση με πλευρά 230,35 μ. προκαλεί δε εντύπωση στους σύγχρονους ερευνητές για τα δεδομένα της εποχής της κατασκευής της. Έχει όγκο 2.521.000 κυβ. μ., καλύπτει επιφάνεια 54.000 τετρ. μ. και το υπολογιζόμενο βάρος της φθάνει τους 6,5 εκατομμύρια τόνους. Για την αποπεράτωσή της χρειάστηκαν 30 χρόνια δουλειάς από 100.000 εργάτες-δούλους, πολλοί από τους οποίους πέθαναν κατά τη διάρκεια κατασκευής της. Το μνημείο σήμερα συγκινεί τους επισκέπτες της Αιγύπτου για το μεγαλείο του και την τεχνική του και προβληματίζει τους σύγχρονους ειδικούς για το πώς μπόρεσαν να λύσουν τα τόσα προβλήματα μηχανικής και στατικής οι αρχαίοι συνάδελφοί τους.

Εξωτερικά, η πυραμίδα του Χέοπα είναι επιστρωμένη με πλάκες από γρανίτη. Το εσωτερικό ήταν λαβύρινθος από διαδρόμους και δωματιάκια, που εμπόδιζαν την εύκολη διείσδυση στον κύριο χώρο, όπου βρισκόταν η σαρκοφάγος του Φαραώ. Ο χώρος αυτός είχε ύψος 5 μ., πλάτος 5,34 μ. και μήκος 10,33 μ. Η λάρνακα, μέσα στην οποία βρισκόταν η μούμια του Φαραώ, ήταν από ροζ γρανίτη.

5.2.1.2. ΠΥΡΑΜΙΔΑ ΤΟΥ ΧΕΦΡΗΝΟΥ

Η δεύτερη πυραμίδα ήταν ο τάφος του Χεφρέν ή Χεφρήνου, ενός από τους πιο αξιόλογους διαδόχους του Χέοπα.

5.2.1.3. ΠΥΡΑΜΙΔΑ ΤΟΥ ΜΥΚΕΡΙΝΟΥ

Η τρίτη ήταν η πυραμίδα του Μυκερίνου, διαδόχου του Χεφρήνου, η οποία είναι ακόμα μικρότερη στο ύψος.

5.2.2. Η ΣΦΙΓΓΑ

Γεννήθηκε από ένα φυσικό βράχο που έκλεινε το δρόμο, και λαξεύτηκε σαν λιοντάρι με ανθρώπινο κεφάλι και κάλυμμα που τα άκρα του πέφτουν δεξιά και αριστερά του προσώπου. Είναι άραγε η εικόνα του Χεφρήνου που κοιτάζει τη νεκρόπολη του ή του Ώρου που ατενίζει τον ορίζοντα; Πρόκειται πάντως για σπουδαίο πρόσωπο. Ανάμεσα στα πόδια του μια στήλη εξιστορεί πως ο Φαραώ Τούθμωσης Δ΄ πήρε στο όνειρο του τη διαταγή να καθαρίσει τη Σφίγγα από την άμμο

που συχνά στο πέρασμα των αιώνων τη σκέπαζε. Ο βασιλιάς υπάκουσε χωρίς αργοπορία και κέρδισε την αιώνια δόξα.

5.3. ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ

«Η Αλεξάνδρεια είναι ένα κόσμημα εκθαμβωτικό, μια παρθένα στολισμένη με απαστράπτοντα στολίδια. Φωτίζει ολόκληρη τη δύση με τη λάμψη της. Συνδυάζει τις πιο σπάνιες ομορφιές, λόγω της θέσης της μεταξύ Ανατολής και Δύσης. Έχει μέσα της όλα τα θαύματα του κόσμου, ότι πιο σπάνιο από εκεί έρχεται και εκεί καταλήγει».

Έτσι έγραψε ο ταξιδιώτης όλων των εποχών, ο IbinBattuta, τον 14^ο αιώνα. Το ερώτημα τώρα είναι: πόσο άλλαξε η Αλεξάνδρεια από τότε; Πρώτα από όλα, αυτό που δεν θα αλλάξει ποτέ είναι η μοναδική της θέση ανάμεσα στην Ανατολή και τη Δύση. Τοποθετημένη στην αριστερή πλευρά του Νείλου, η Αλεξάνδρεια δέχθηκε πολλές επιρροές από την Αφρική, από την Άπω Ανατολή εξαιτίας της Διώρυγας του Σουέζ, αλλά και από την Ευρώπη που βρίσκεται πολύ κοντά της.

Η Αλεξάνδρεια ιδρύθηκε από τον Μέγα Αλέξανδρο το 331 π.Χ. και δεν ήταν ένα φυσικό λιμάνι. Αφού συνενώθηκε με το νησί του Φαρού, εξελίχθηκε σε λιμάνι. Ο Αλέξανδρος οραματιζόταν μια «μεγαλούπολη», μια πόλη πρότυπο που να ξεπερνά σε μέγεθος οποιαδήποτε άλλη πόλη είχε γνωρίσει η ανθρωπότητα μέχρι τότε. Οι δρόμοι της είχαν φάρδος 30 μέτρα, μέγεθος ασύλληπτο για την εποχή εκείνη και τα τείχη της εκτείνονταν στα 15 χλμ- ένα πραγματικό θαύμα.

Όταν ο Μέγας Αλέξανδρος πέθανε, ο παιδικός του φίλος και συνεχιστής του, ο Πτολεμαίος, αποφάσισε να κάνει την Αλεξάνδρεια πρωτεύουσα της Ελληνιστικής Αυτοκρατορίας. Και από τότε, η πόλη αυτή έγινε γνωστή σε ολόκληρη την ανθρωπότητα.

5.3.1. Η ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Ο Αλέξανδρος, με την ίδρυση της Αλεξάνδρειας, απέκτησε μεγάλη δύναμη και πολλές δόξες, διότι η Αλεξάνδρεια ήταν πλέον η μητρόπολη ολόκληρου του κόσμου. Το 332 π.Χ., ο Μέγας Αλέξανδρος όντας ο νέος βασιλιάς, νίκησε τους Πέρσες στην

Αίγυπτο και γι' αυτό το λόγο ανακηρύχτηκε ο ελευθερωτής τους. Έπειτα ο Αλέξανδρος πήγε στο Μαντείο του Άμμωνος και εκτός από βασιλιάς ήταν πλέον και φαραώ. Αφού έφυγε από εκεί, επέλεξε ένα ψαροχώρι με το όνομα Ραχώτιδα για να το ανακηρύξει ως τη νέα πρωτεύουσα με το όνομα του. Αυτό το μέρος το επέλεξε λόγω της καλής του στρατηγικής θέσης και διότι θα αποτελούσε ένα αξιόλογο λιμάνι όπως και αποδείχτηκε.

Ο Αλέξανδρος ανέθεσε τα σχέδια της πόλης υπό την επίβλεψη του Ρόδιου αρχιτέκτονα Δεινοκράτη, ο οποίος συνδέεται και με το ναό της Αρτέμιδος στην Έφεσο που αποτελεί ένα από τα Επτά θαύματα του Αρχαίου Κόσμου. Η νέα αυτή πόλη ιδρύθηκε το 331 π.Χ. και περιέβαλε τη Ραχώτιδα εξελίχθηκε σε οικιστικό κέντρο των ιθαγενών. Η εποπτεία των εργασιών τέθηκαν υπό την επίβλεψη του Κλεσμένη του Ναυκράτιου από τον ίδιο τον Αλέξανδρο, ο οποίος συνέχισε την εκστρατεία του κινούμενος ανατολικά. Το 323 π.Χ. ο Αλέξανδρος πέθανε από μια ύπουλη αρρώστια σε ηλικία 33 ετών. Οι περιοχές που είχε κατακτήσει, μοιράστηκαν στους στρατηγούς του και έτσι προέκυψαν τρία βασίλεια: η Αίγυπτος των Πτολεμαίων, η Μεσοποταμία και η Συρία των Σελευκίδων, και η Μακεδονία του Αντίγονου και των διαδόχων του.

5.3.2. ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΟΧΗ ΚΑΙ ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΡΩΜΑΪΚΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ

Η Αλεξάνδρεια άρχισε να αναπτύσσεται και να ανθίζει επί Πτολεμαίου Α' του Σωτήρος, ο οποίος διευθετήθηκε την αναδιοργάνωση της χώρας ενώνοντας τα ελληνικά και αιγυπτιακά πολιτισμικά χαρακτηριστικά.

Η Πτολεμαίοι άρχισαν κατά το 222 π.Χ. να χάνουν τη δύναμη τους και αυτό είχε ως αποτέλεσμα να αρχίσει να αποδυναμώνεται και η Αλεξάνδρεια. Με τις αναταραχές που επικρατούσαν, ξεκίνησαν οι εισβολές των Ρωμαίων και κύριο ρόλο είχαν η Κλεοπάτρα με τον Ρωμαίο στρατηγό και εραστή της Μάρκο Αντώνιο. Ύστερα, όμως, από την ήττα τους στο Άκτιο και την αυτοκτονία τους, το 30 π.Χ., στην Αλεξάνδρεια και την υπόλοιπη Αίγυπτο επιβλήθηκε οριστικά η ρωμαϊκή κυριαρχία.

Οι Ρωμαίοι αυτοκράτορες όμως κράτησαν λαμπρή την πόλη αναδεικνύοντας πολλούς καλλιτέχνες και επιστήμονες, όπως συγκεκριμένα τον αστρονόμο,

μαθηματικό και γεωγράφο Κλαύδιο τον Πτολεμαίο, και τον μαθηματικό και μηχανικό Ήρων. Από την άλλη μεριά όμως οι Ρωμαίοι ευθύνονται και για πολλές καταστροφές που αυτό είχε ως αποτέλεσμα την παρακμή της πόλης. Κάποια από τα γεγονότα που έφεραν την πόλη σε δυσχερείς καταστάσεις ήταν η εκδίκηση του αυτοκράτορα Καρακάλλα προς τους Αλεξανδρινούς, ο οποίος διέταξε τη σφαγή των κατοίκων και τη λεηλασία της πόλης, καθώς επίσης και το κλείσιμο των θεάτρων και της φιλοσοφικής σχολής. Κατά τη διάρκεια της αυτοκρατορίας του Αυρηλιανού, καταστράφηκαν τα τείχη της πόλης και έτσι επιβλήθηκε βαρύτατη φορολογία στους κατοίκους της. Η μεγαλύτερη, όμως, καταστροφή συνέβη τις μέρες του Διοκλητιανού, ο οποίος, προκειμένου να αντιμετωπίσει τον στασιαστή Αχιλλέα, πυρπόλησε την πόλη και έσφαξε τους κατοίκους της.

5.3.3. Ο ΦΑΡΟΣ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Το ύψος του φάρου φτάνει στα 300 στάδια (40 μίλια) και είναι διακοσμημένο με ποικίλα από μάρμαρο και χαλκό. Αυτό είναι ένα δημιούργημα του αρχιτέκτονα Σωστρατού από την Κνίδα της Μικράς Ασίας και ήταν ένα από τα Επτά Θαύματα του Κόσμου. Κατασκευάστηκε «εκ λευκού λίθου» στη νησίδα Φάρος, λίγο έξω από το λιμάνι της Αλεξάνδρειας, τον 3^ο αιώνα π. Χ., στα χρόνια του Πτολεμαίου Α' ή του Πτολεμαίου Β'. Ο Φάρος αποτελούνταν από τρία τμήματα: το κατώτερο, που αντιστοιχούσε στο μισό του συνολικού ύψους του Φάρου, ήταν τετράγωνο, το επόμενο(στενότερο) ήταν οκταγωνικό και το τρίτο(ακόμη στενότερο) κυκλικό. Στην κορυφή του τελευταίου έκαιγαν ρητινούχα ξύλα, παράγοντας τη φλόγα που καθοδηγούσε τη νύχτα τα διερχόμενα πλοία. Διάφορες ερμηνείες παραδίδονται για τον τρόπο λειτουργίας του Φάρου κατά τη διάρκεια της ημέρας ορισμένοι μιλούν για τον καπνό από τα ξύλα που καίγονταν στην κορυφή, άλλοι για κάτοπτρα που αντανακλούσαν το ηλιακό φως.

Με το πέρασμα του χρόνου, τα θαλάσσια κύματα προκάλεσαν διάβρωση στο Φάρο, με φυσικό επακόλουθο την ανάγκη για συνεχείς επισκευές. Ωστόσο, δυο μεγάλοι σεισμοί, ο πρώτος το 10^ο και ο δεύτερος στις αρχές του 14^{ου} αιώνα, φαίνονται ότι ευθύνονται για την καταστροφή του μνημείου, με αποτέλεσμα ορισμένοι μεταγενέστεροι χρονογράφοι να το παραλείπουν από τις περιγραφές τους.

Μια χαρτογράφηση της θαλάσσιας περιοχής για λογαριασμό της αιγυπτιακής κυβέρνησης, η οποία διεξήχθη στα μέσα της δεκαετίας του 1990, με επικεφαλής τον Γάλλο αρχαιολόγο Ζαν-ΥβΑμπερέρ, εντόπισε σωρούς ογκόλιθων και πολυάριθμα αγάλματα, μεταξύ των οποίων και αυτό του Πτολεμαίου Β' και της συζύγου του Αρσινόης. Σήμερα, κατάλοιπα του Φάρου της Αλεξάνδρειας είναι επισκέψιμα στο υποβρύχιο αρχαιολογικό πάρκο που διαμορφώθηκε στην περιοχή. Στη θέση του Φάρου σώζεται το φρούριο του Καιτ-μπέη, που χρονολογείται στο 1480 περίπου και είναι χτισμένο εν μέρει με υλικά του αρχαίου μνημείου.

5.3.4. ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΑΙ Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Σύμφωνα με τους ιστορικούς, το Μουσείο της Αλεξάνδρειας βρισκόταν στο Βρούκειον και αποτελούσε τμήμα των βασιλικών ανακτόρων. Η ίδρυση του αποδίδεται στο Πτολεμαίο Α', ο οποίος φέρεται να ακολούθησε τις οδηγίες του εξόριστου στην Αλεξάνδρεια Δημήτριου του Φαληρέως, Αθηναίου πολιτικού και φιλόσοφου. Η επέκταση, όμως, και ο εμπλουτισμός του μουσείου οφείλονται μάλλον στον γιο του, Πτολεμαίο Β' τον Φιλάδελο. Προκειμένου να εξυπηρετηθούν αποτελεσματικότερα οι Μούσες, δηλαδή τα γράμματα και οι τέχνες διέθετε πλήθος χώρων όπως αστεροσκοπείο και εργαστήρια, αίθουσες διδασκαλίας, βοτανικό και ζωολογικό κήπο, διάφορες συλλογές, ξενώνες, ακόμη και δενδρόφυτη έκταση για να διαλογίζονται οι επιστήμονες κάνοντας τον περίπατο τους. Και δεν ήταν λίγοι οι σοφοί της εποχής που φιλοξένησε: ο Ευκλείδης, ο Αρχιμήδης και άλλοι.

Το τμήμα του μουσείου με τη μεγαλύτερη σπουδαιότητα υπήρξε η Βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρειας. Όταν πέθανε ο Πτολεμαίος Α' αριθμούσε ήδη 200.000 τόμους. Έφτασαν τους 700.000 το 2^ο αιώνα π. Χ., χάρη, κυρίως, στα αμύθητα ποσά που διέθεσε για τον εμπλουτισμό της ο Ευεργέτης. Ο θησαυρός της δημιουργήθηκε από τον βασικό πυρήνα των παπύρων που βρέθηκαν στους αιγυπτιακούς ναούς, για να συμπεριλάβει στη συνέχεια τα περισσότερα έργα της αρχαίας ελληνικής γραμματείας (μάλιστα, για ορισμένα από αυτά, όπως τα έργα των τραγικών ποιητών, λέγεται πως η Βιβλιοθήκη είχε πάνω στα ορμητικά έπη και στους αρχαίους συγγραφείς οι περίφημοι αλεξανδρινοί φιλόλογοι. Με τη μεγάλη Βιβλιοθήκη συνδέεται και η μετάφραση των Εβδομήκοντα (Ο'), η σπουδαιότερη από τις πρώτες μεταφράσεις της Παλαιάς

Διαθήκης, η πρώτη ουσιαστικά γραπτή μετάφραση από την εβραϊκή γλώσσα στην ελληνιστική κοινή, η οποία ολοκληρώθηκε στα χρόνια του Πτολεμαίου του Φιλαδέλφου.

Δυστυχώς, όμως, η περιώνυμη Βιβλιοθήκη δεν έμελλε να διασωθεί. Η καταστροφή της μάλλον ξεκίνησε το 48 π. Χ., όταν ο στόλος του Ιουλίου Καίσαρα πυρπολήθηκε στο λιμάνι και η πυρκαγιά εξαπλώθηκε στη στεριά. Ακολούθησαν και άλλα γεγονότα στα οποία αποδίδεται η σταδιακή κατάρρευση της Βιβλιοθήκης, μικρότερης ή μεγαλύτερης σημασίας.

Ορισμένα από τα πολύτιμα χειρόγραφα της Βιβλιοθήκης βρέθηκαν στη Ρώμη, σε μοναστήρια και σε βυζαντινές βιβλιοθήκες. Άραβες λόγιοι του μεταφραστικού κινήματος της Βαγδάτης φρόντισαν για τη διάσωση μεταφράζοντας πολλά αρχαιοελληνικά επιστημονικά συγγράμματα. Παρόμοιο ρόλο ανέλαβαν και χριστιανοί λόγιοι στις βιβλιοθήκες των μοναστηριών, οι οποίοι επιδόθηκαν στο επίπονο έργο της αντιγραφής των κειμένων που διασώθηκαν.

5.3.5. BYZANTINOI ΧΡΟΝΟΙ

Με τη βασιλεία του Διοκλητιανού (284-305 π. Χ.) καταφθάνουμε στη λήξη των Ρωμαϊκών χρόνων και την έναρξη των Βυζαντινών χρόνων που κατά τη διάρκεια αυτών η Αίγυπτος κυριαρχείται από την Ανατολή. Η πόλη, η οποία πλέον έχει μεγάλη δύναμη και δόξα απέναντι στην Αίγυπτο είναι η Κωνσταντινούπολη. Η Αλεξάνδρεια χάνει τη δύναμη και τη γοητεία της, παρόλα αυτά επικρατεί το θρησκευτικό στοιχείο. Στην Αλεξάνδρεια ιδρύθηκε το πρώτο χριστιανικό πανεπιστήμιο που ονομάστηκε «Κατηχήσεως Διδασκαλείον» από το οποίο ανακηρύχτηκαν πολλοί διάσημοι πατριάρχες και μητροπολίτες. Παρά την μεταμόρφωση της Αλεξάνδρειας σε ένα θρησκευτικό κέντρο, οι αιρέσεις εγκαταστάθηκαν και αυτές εκεί. Αυτό έφερε στην πόλη αναταραχές αφού κάποιοι ήθελαν να επικρατήσει ο ισλαμισμός.

5.3.6. Η ΑΡΑΒΙΚΗ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ

Το 639 με την εισβολή των Αράβων στην Αίγυπτο και μη μπορώντας η εξουθενωμένη φρουρά αποτελούμενη από βυζαντινούς να αντιμετωπίσει το αντίθετο μέτωπο, η Αλεξάνδρεια δύο χρόνια μετά αναγκάστηκε να παραδοθεί στα χέρια του

στρατηγού ΑμρΙμπν Ελ – Ας. Έτσι, το 642, οι βυζαντινοί αναγκάστηκαν να υποχωρήσουν από την Αίγυπτο.

Κατά τη διάρκεια της αραβικής κυριαρχίας δεν άλλαξαν και πολλά από την καθημερινότητα των Αιγυπτίων, οι οποίοι αναγκάστηκαν να εξισλαμιστούν. Παρόλα αυτά οι χριστιανικές εκκλησίες όχι μόνο διατηρήθηκαν αλλά δημιουργήθηκαν και καινούριες. Η νέα πρωτεύουσα μεταφέρεται στη Φοστάτ η οποία βρίσκεται στην κορυφή του Δέλτα του Νείλου έχοντας μεγάλη στρατηγική σημασία αλλά και πολλά αραβικά στοιχεία. Η Αλεξάνδρεια παρακμάζει όμως παραμένει σημαντικότερο λιμάνι και αποτελεί τον κυριότερο αιγυπτιακό ναυτικό στόλο χάριν των βυζαντινών ναυπηγείων της.

5.4. ΣΙΝΑ

Το όρος Σινά βρίσκεται ανάμεσα στη διώρυγα του Σουέζ τη Μεσόγειο και τους κόλπους Ακαμπα. Στη δεκαετία του 80 παρατηρείται ακμή του τουρισμού λόγω της θρησκευτικής του σημασίας αλλά και της φυσικής του ομορφιάς, κυρίως της θαλάσσιας. Το Σινά ήταν υπό την κυριαρχία του Ισραήλ και αφέθηκε στην Αίγυπτο μετά το 1982, με την υπογραφή της συνθήκης του Καμπ Ντέβιντ. Όπως αναφέρθηκε, κυριαρχεί η θαλάσσια ομορφιά, λόγω των κοραλλιογενών υφάλων της Ερυθράς Θάλασσας, κάτι το οποίο το καθιστά ένα κατάλληλο μέρος για καταδύσεις παρατηρώντας τα αμέτρητα είδη της θαλάσσιας ζωής. Δύο από τα αξιόλογα θέρετρα του Σινά είναι η Χουργκάντα το Σαρμ Ελ-Σείχ καθώς επίσης και η πασίγνωστη Μονή της Αγίας Αικατερίνης με τους χιλιάδες των θρησκευτικών επισκεπτών ετησίως.

5.5. ΑΓΙΑ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ

Η Αγία Αικατερίνη είναι το Ελληνορθόδοξο μοναστήρι, το οποίο βρίσκεται χαμηλά του όρους Σινά. Η μονή ιδρύθηκε το 527 από τον αυτοκράτορα Ιουστινιανό Α'. Ονομάστηκε Αγία Αικατερίνη, διότι οι μοναχοί ισχυρίζονταν ότι βρήκαν το σώμα της σε ένα διπλανό βουνό. Το μοναστήρι ελκύει καθημερινώς δεκάδες πούλμαν

τουριστών στο οποίο κατοικούν μόνιμα 20 μοναχοί, από τους οποίους οι περισσότεροι είναι Έλληνες. Οι τουρίστες ανεβαίνουν στο όρος Σινά, τον τόπο στον οποίο έλαβε ο Μωσής τις δέκα εντολές, για να θαυμάσουν τη θέα.

5.6. ΣΑΡΜ ΕΛ-ΣΕΙΧ

Το Σάρμ ελ-Σείχ είναι ένα από τα διασημότερα θέρετρα, το οποίο βρίσκεται στα βόρεια του Ρας Μοχάμεντ. Αυτό το καταπληκτικό μέρος είναι χωρισμένο και αποτελείται από την πόλη του και από το τουριστικό θέρετρο ΝαάμαΜπέι, το οποίο ήδη από το 1980 έχει αναπτυχθεί με ταχύτατους ρυθμούς αφού ετησίως το επισκέπτονται χιλιάδες τουρίστες, ιδίως Ιταλοί. Η τοποθεσία αυτή αποτελεί ένα κατάλληλο μέρος για καταδύσεις, έχοντας πολλές σχολές που αντιπροσωπεύουν αυτό το χόμπι. Εκτός από το ΝάαμαΜπέι, λίγο βορειότερα υπάρχει το ΣαρκΜπέι, που είναι ένα πιο ήρεμο και φθηνότερο θέρετρο για να κάνει κανείς τις διακοπές του. Παρά το όνομά του, δεν έχει καθόλου καρχαρίες, αλλά είναι επίσης κατάλληλο για καταδύσεις στα κοντινά νησιά Τιράν και Σαναφίρ.

5.7. ΧΟΥΡΓΚΑΝΤΑ

Έως τη δεκαετία του '90 η Χουργκάντα ήταν απλά ένα ψαροχώρι. Πλέον έχει αναπτυχθεί μεγάλη γκάμα καταλυμάτων, από φθηνά μέχρι πολύ ακριβά ξενοδοχεία με ιδιωτικές παραλίες και με ολόήμερες εκδρομές που διοργανώνουν, μπορεί κανείς να επισκεφθεί το νησί Γκιφατίν. Υπάρχουν επίσης και άλλα αξιοθέατα που μπορεί να επισκεφθεί ο τουρίστας, όπως το Ενυδρείο και το Ναυτικό Μουσείο. Λόγω της ραγδαίας ανάπτυξης του τουρισμού το 1992 ιδρύθηκε η Ένωση Προστασίας και Διατήρησης του Περιβάλλοντος της Χουργκάντα καθώς υπήρχαν φόβοι για την καταστροφή της υποθαλάσσιας ζωής και ολόκληρου του ύφαλου.

5.8. LUXOR

Το Λούξορ συχνά αποκαλείται το μεγαλύτερο υπαίθριο μουσείο του κόσμου. Ο αριθμός των σωζόμενων μνημείων στην περιοχή του Λούξορ δεν έχει όμοιό του πουθενά αλλού στη γη.

Όταν μιλάμε για το Λούξορ, έχουμε συνήθως υπόψη μας τρεις διαφορετικές περιοχές, την πόλη του Λούξορ στην ανατολική όχθη του Νείλου, την πόλη Καρνάκ ακριβώς βόρεια μετά το Λούξορ και τις Θήβες, που οι αρχαίοι Αιγύπτιοι ονόμαζαν Γουασέτ, που βρίσκονται στη δυτική όχθη του Νείλου απέναντι από το Λούξορ.

Το να πούμε πως η περιοχή του Λούξορ προσελκύει τον μεγαλύτερο αριθμό των επισκεπτών της Αιγύπτου είναι λίγο. Το Λούξορ υπήρξε πόλος του ενδιαφέροντος των επισκεπτών από την αρχή της ανάπτυξης του Τουρισμού στην Αίγυπτο. Ήδη από την αρχαιότητα, κατά την Ελληνιστική και Ρωμαϊκή εποχή, επισκέπτονταν την περιοχή τουρίστες, και δεν σταμάτησαν ποτέ να το κάνουν.

Το Λούξορ σήμερα είναι μία πόλη περίπου 150.000 κατοίκων και απολαμβάνει ενός ειδικού καθεστώτος αυτονομίας. Αρχιτεκτονικά, το Λούξορ διαθέτει δημόσια και άλλα κτίρια που οι αρχές φρόντισαν να είναι σύμφωνα με την παράδοση. Ειδικά μερικά κτίρια, όπως αυτό της Εθνικής Τράπεζας της Αιγύπτου, το Υδροθεραπευτήριο νότια του Αστυνομικού Σταθμού και ο Σιδηροδρομικός Σταθμός σχεδιάστηκαν στο στιλ της Φαραωνικής αρχιτεκτονικής.

Η αλλαγή αυτή προέκυψε κύρια από την ανακάλυψη του τάφου του Τουταγχαμών από τον Κάρτερ, οπότε όλη η πόλη, επιθυμώντας να τονίσει το ιστορικό της παρελθόν, «αιγυπτιοποιήθηκε».

Το ίδιο το Λούξορ είναι όλο κι όλο τρεις δρόμοι. Εδώ μπορεί κανείς να ανακαλύψει τις πολύχρωμες πινακίδες των εστιατορίων και των καφενείων, όπως και τις υπαίθριες αγορές με τα συνηθισμένα σουβενίρ της Αιγύπτου. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχουν τα αντικείμενα από αλάβαστρο, σε υπερπροσφορά στην δυτική όχθη, που εξορύσσεται σε μέρη όχι ιδιαίτερα απομακρυσμένα, όπως επίσης και τα πήλινα αγγεία που χρησιμοποιούνται για μαγείρεμα.

Στο ίδιο το Λούξορ στην ανατολική όχθη του Νείλου, μία από τις πρώτες στάσεις είναι ο Ναός του Λούξορ, κτισμένος από τον Αμένοφι ΙΙΙ, που συνδεόταν με τον Ναό του Καρνάκ μέσω μιας μακράς τελετουργικής οδού που ονομαζόταν «Δρόμος των Σφιγγών». Ο Δρόμος κτίστηκε από τον Νεκτανέμπο Ι και αρχικά πλαισιωνόταν από

δύο σειρές Σφιγγών. Ο Δρόμος των σφιγγών μπροστά στο Ναό του Λούξορ διατηρείται σε πολύ καλή κατάσταση ακόμα και σήμερα.

Η οδός προς την είσοδο του Ναού του Καρνάκ είναι φτιαγμένη κατά μήκος ενός καναλιού που τότε ένωνε τον Ναό με τον Νείλο. Στην αρχαιότητα υπήρχαν και εγκαταστάσεις ελλιμενισμού, τώρα αυτό που απέμεινε είναι ο μόλος και μία υπερυψωμένη εξέδρα. Ο «Δρόμος» πριν την είσοδο είναι πλαισιωμένος από τις Σφίγγες με σώμα λιονταριού και κεφάλια κριαριού, υπάρχουν σύμβολα του θεού Άμμωνα. Στην είσοδο μπροστά υπάρχει το άγαλμα του Ραμσή Β' με τον γιό του ανάμεσα στα πόδια του.

5.9. ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΧΑΤΣΕΨΟΥΤ

Στο τέλος της Κοιλάδας του Ασασίφ, στα πόδια ενός βράχου που ονομάζεται Ντάιραλ-Μπαχρί (=το βορεινό μοναστήρι), βρίσκεται ένα εντυπωσιακό σύνολο τάφων ηγεμόνων του 11ου Βασιλείου, οι τάφοι του Μεντουχοτέπ Α', της μοναδικής στην ιστορία Φαραώ Χατσεψούτ και του Τουθμώσης Β'. Η τοποθέτηση των ταφικών μνημείων είναι εντυπωσιακή, με το γιγάντιο κάθετο όγκο του βουνού ακριβώς πίσω τους.

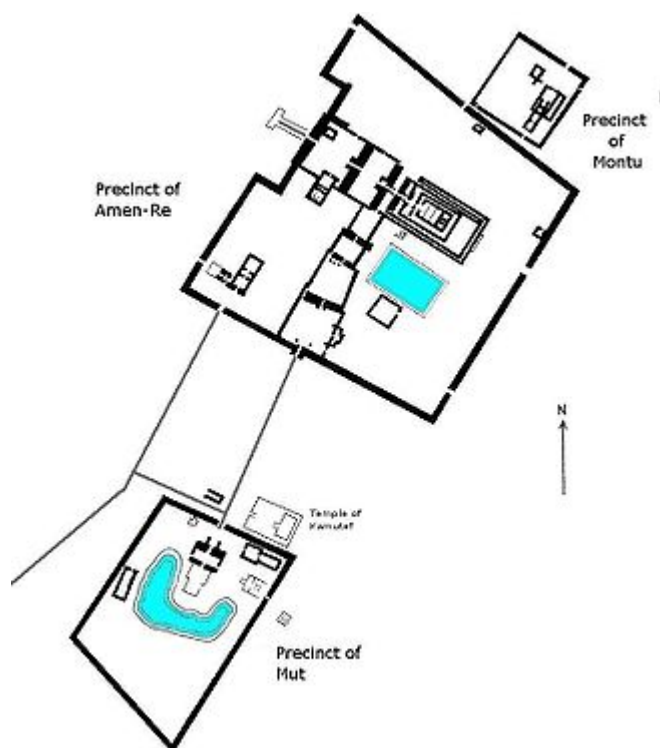
Ο Ναός της Χατσεψούτ είναι μοναδικής αρχιτεκτονικής. Κοντά υπάρχουν οι Κολοσσοί του Μέμνονα, ένα από τα μεγαλύτερα τουριστικά αξιοθέατα όλων των χρόνων. Νοτιοδυτικά του Ντάιρ Αλ-Μεντίνα βρίσκεται η κοιλάδα των Βασιλισσών, όπου έχουν ταφεί οι γυναίκες των Φαραώ της 18ης και 19ης Δυναστείας. Η τιμή προς τις βασίλισσες ήταν επιβεβλημένη από τον ειδικό ρόλο που είχαν στην Φαραωνική κοινωνία. Αν και έντονα ανδροκρατούμενη, διατηρούσε ισχυρά στοιχεία του Μητριαρχικού απώτερου παρελθόντος, έτσι ο νέος Φαραώ νομιμοποιούνταν μόνο αν παντρευόταν τη μεγάλη κόρη του προηγούμενου Φαραώ, και εδώ βρίσκεται η εξήγηση των γάμων των Φαραώ με τις αδελφές τους. Αν ο γιος ενός Φαραώ ήθελε να διαδεχθεί τον πατέρα του στον θρόνο, μόνο μέσα από το γάμο του με την αδελφή του έπαιρνε τα κοινωνικά-θρησκευτικά διαπιστευτήρια να το κάνει!

5.10. ΚΑΡΝΑΚ

Ο ναός του Καρνάκ που δεσπόζει σε ολόκληρη την τοποθεσία των Θηβών και γύρω από τον οποίο αυτή μεγάλωσε, οικοδομήθηκε την αυγή της 2^{ης} χιλιετίας. Τον είχαν χτίσει οι πρώτοι φαραώ που κατάγονταν από την πόλη για να δοξάσουν τον Άμμωνα. Τα πρώτα εκείνα ερείπια έχουν σχεδόν εξ ολοκλήρου εξαφανιστεί. Ο ναός τον οποίο θα επισκεφτείτε, γεννήθηκε από το μεγαλείο των φαραώ του Νέου Βασιλείου (1580-1085 π.χ), του Ραμσή του Β, του Τουθμούση, και των διαδόχων τους. Αυτοί όταν επέστρεφαν από τις νικηφόρες μάχες τους στην Αφρική και την Ασία, από την Νουβία ως την χώρα του Μιτάνι (Αιθιοπία), πρόσφεραν τα λάφυρα τους στο θεό που τους είχε καθοδηγήσει και τον έκανα έτσι τον πλουσιότερο ιδιοκτήτη του τόπου. Οι φαραώ που θεωρούσαν ότι όλοι είναι γιοι του «βασιλιά των θεών», συνέδεαν την λατρεία τους με την λατρεία του θεού, μέσα στους ταφικούς ναούς τους οποίους έχτιζαν στην αριστερή όχθη του ποταμού, κοντά στους τάφους τους. Ο Άμμων, ή μάλλον το άγαλμα του, άφηνε με πομπή το Καρνάκ για να πάει πάνω στην ιερή βάρκα του να επισκεφτεί τότε την μία τότε την άλλη «δευτερεύουσα κατοικία του». Οι Θήβες έγιναν λοιπόν με τον καιρό μια πραγματικά «θεία» περιοχή την οποία διέσχιζαν ιεροί δρόμοι πλαισιωμένοι από σφίγγες, μία πόλη όπου εξελίχτηκε σε οικονομικό, επιστημονικό και πολιτικό κέντρο της χώρας.

Ωστόσο η ιστορία του Καρνάκ φωτίζει κάπως και μας δίνει τα πέρα από τα ανθρώπινα μέτρα του. Είναι μία ιστορία κυκλώπειων κατασκευών. Οι φαραώ που φρόντιζαν να συνδέσουν τη δόξα τους με την δόξα του θεού και του ναού του, έχτιζαν νέους πυλώνες, νέα κολοσσιαία αγάλματα, νέους οβελίσκους, και ξέρουμε ότι πολλοί ανάμεσα τους δεν δίστασαν να σφετεριστούν τα έργα των προκατόχων τους. Αλλά εκείνο που είναι δυσκολότερο να καταλάβουμε είναι το μέγεθος των καταστροφών που δεν είχαν πάντα στόχο την δημιουργία εντυπώσεων άλλα, πολλοί συχνά την μεταθανάτιο εκδίκηση. Εδώ διαπιστώνουμε την χαρακτηριστική στην Αρχαία Αίγυπτο διάσταση που συνδέεται με την αντίληψη της για το υπερπέραν και επιδιώκει, σπάζοντας τα αγάλματα ή τα έργα που φέρουν την σφραγίδα του νεκρού, να του κλείσει τις πόρτες τις αιωνιότητας. Έτσι ακριβώς σβήστηκαν από τους διαδόχους του Αχετατόν όλα τα σημάδια της βασιλείας του, γιατί εκείνος ο αιρετικός βασιλιάς θέλησε να υποκαταστήσει την λατρεία του Άμμων με αυτήν του Ατόν (του ηλιακού δίσκου, ήταν ο πρώτος μονοθεϊστής του κόσμου). Ευτυχώς για εμάς, έστω

και εάν κατέστρεψαν ορισμένα έργα των προκατόχων τους οι πρίγκιπες της Αιγύπτου χρησιμοποίησαν πάλι τα συντρίμια τους, στα θεμέλια, στα επιχώματα, στους τοίχους των νέων κτισμάτων. Έτσι έγινε το Καρνάκ με το πέρασμα των αιώνων, από εποχή σε εποχή, ένα γιγάντιο χάος λίθινων αρχείων, ένα «πάζλ» σε κλίματα χιλιάδων χρόνων, όπου αρχαιολόγοι ψάχνουν υπομονετικά και με πάθος να βρουν το νήμα που θα τους επιτρέψει μια μέρα να ανασυγκροτήσουν τις φαραωνικές εποχές. Όσο για σας, αφήστε τον εαυτό σας να απόλαυση το μεγαλείο των χώρων, ένα μεγαλείο στα μέτρα της αιωνιότητας που θα σας σημαδέψει για πάντα.

Το Καρνάκ είναι μία πόλη της Αιγύπτου, η οποία βρίσκεται κοντά στο Λούξορ και οι περισσότεροι επισκέπτες θα μπορούσαν να πουν ότι είναι δύο ίδιες πόλεις, λόγω της πολεοδομικής τους σχεδίασης. Για την ακρίβεια απέχει 2,5 χιλιόμετρα από το Λούξορ και αποτελεί τον σημαντικότερο τόπο θρησκευτικής λατρείας στον κόσμο. Το όνομα της το οφείλει στο χωριό που βρίσκεται κοντά της και λέγεται και αυτό

Καρνάκ. Ακόμα, χωρίζεται σε τέσσερα μέρη αλλά μόνο το ένα από αυτά μπορεί και είναι προσβάσιμο. Το όρος Καρνάκ, το οποίο μπορεί κανείς να επισκεφθεί, διαθέτει τρεις ναούς, έναν μεγάλο εν ονόματι Ναός του Άμμωνα-Ρα και δύο μικρούς, τον ναό της Μουτ και το ναό του Μοντού. Ο χώρος λατρείας του Άμμωνα- Ρα είναι η μεγαλύτερη περιοχή του συμπλέγματος και είναι αφιερωμένος στον ίδιο τον θεό της Τριάδας των Θηβών. Έπειτα, ακολουθεί ο μικρότερος ναός ο οποίος είναι αφιερωμένος στον Μοντού, ο οποίος είναι ο θεός του πολέμου, όμως δεν είναι προσβάσιμος για το κοινό. Τέλος, ο ναός της Μουτ που είναι η μητρική θεά της Τριάδας των Θηβών, περιστοιχίζεται από πολλούς άλλους πιο μικρούς ναούς και έχει μια λίμνη δική του την οποία θεωρούν ιερή και όπως και ο ναός του Μοντού έτσι και ο ναός της Μουτ είναι κλειστός για τους επισκέπτες.

5.11. ΟΙ ΚΟΛΟΣΣΟΙ ΤΟΥ MEMNON

Ο Amenhotep III (18η δυναστεία)έχτισε έναν ταφικό ναό στις Θήβες που τις εξωτερικές πύλες του φρουρούσαν δύο γιγαντιαία αγάλματα. Όλα αυτά υπολείμματα είναι τώρα τα 23 μέτρων αγάλματα και χιλίων τόνων. Εν τούτοις χαλασμένα από τη φύση και τους αρχαίους τουρίστες, τα αγάλματα είναι ακόμα εντυπωσιακά.

Οι Αρχαίοι Αιγύπτιοι αποκαλούσαν το νότιο των δύο αγαλμάτων "κυβερνήτης των κυβερνητών". Οι πρώτοι ταξιδιώτες τα αποκαλούσαν "Shammy και" Tammy ", τα οποία μπορεί να ήταν μια διαστρέβλωση των αραβικών λέξεων για "αριστερά" και "δεξιά ". Σήμερα είναι γνωστοί ως "EL- colossat", ή "ES- salamat". Το βόρειο άγαλμα απεικονίζει Amenhotep III με τη μητέρα του, Mutemwia, ενώ το νότιο άγαλμα είναι Amenhotep III με τη σύζυγο, το Tiy και μια από κόρες του. Στις πλευρές των αγαλμάτων είναι απεικονίζονται οι Θεοί του Νείλου.

Εξαιτίας ενός σεισμού το 27 Π.Χ., τα αγάλματα έγιναν γνωστά για ένα κουδούνισμα, που εμφανιζόταν συνήθως το πρωί λόγω των αυξανόμενων θερμοκρασιών και της υγρασίας. Κατά συνέπεια εξισώθηκαν από τους πρώτους έλληνες ταξιδιώτες με τον μικρό Memnon, το γιος της αυγής, εξαιτίας του ήχου που παράγουν τότε. Οι επισκέπτες άρχισαν να συρρέουν από τα μίλια μακριά για να ακούσουν τη μουσική, συμπεριλαμβανομένου του αυτοκράτορα Hadrian, το 130

μ.Χ. Ο ρωμαίος αυτοκράτορας Septimius Severus, που επιδίωξε να επισκευάσει τα αγάλματα το 199 μ.χ και κατάφερε, ακούσια, να τα σιγήσει για πάντα.

5.12. Η ΚΟΙΛΑΔΑ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΝ

Η κοιλάδα των βασιλέων βρίσκεται λίγο μετά το Γκουρνά, ένα αρχαίο χωριό που διάμεσου των αιώνων «γέννησε» αρχικά τους χτίστες των τάφων, μετά τους τυμβωρύχους και τώρα τους «προστάτες» τους.

Η Κοιλάδα των Βασιλέων έχει 62 τάφους. Ο πιο σημαντικός από όλους είναι ο Τάφος του Τουταγχαμών, ο μόνος που βρέθηκε ασύλητος. Υπάρχουν δύο είδη τάφων, αυτοί που η κατασκευή τους είχε τελειώσει, και οι ημιτελείς. Πολλές τοιχογραφίες διατηρούνται σε άριστη κατάσταση, με ζωηρά χρώματα που συμπληρώνουν τα σκαλίσματα στους τοίχους.

Αυτός ο ναός τον οποίο είχε χτίσει ο Σεθ Α', πατέρας του Ραμσή Β', είχε έναν δρόμο με σφίγγες από όπου περνούσαν οι πομπές που έρχονταν από το Καρνάκ. Σήμερα δεν είναι παρά ερείπια που διατηρούν κάποιο μεγαλείο. Ο δρόμος αυτός χωρίζεται σε 2 κοιλάδες και ο ήλιος τις κρύβει μέσα στις γύρω πέτρες.

Εκεί είναι κρυμμένοι οι τάφοι των μεγαλύτερων φαραώ. Από την αρχαιότητα ακόμα, προκάλεσαν τόσο περιέργεια που άνθρωποι από όλο τον γνωστό κόσμο έφταναν για να τους επισκεφτούν. Ωστόσο για 15 αιώνες περίπου ξεχάστηκαν. Και όταν η αποστολή του Βοναπάρτη κατόρθωσε να ανοίξει, κατά τύχη, τον τάφο του Αμεχνοτέπ Γ'. Οι ανακαλύψεις πολλαπλασιάστηκαν και υπήρξαν, συχνά αποτέλεσμα ιδιωτικών πρωτοβουλιών.

Η πιο διάσημη ανακάλυψη ήταν αυτή του τάφου του Τουταγχαμών, η οποία έφερε το 1922 για πρώτη στο φώς μία «ουράνια μετακόμιση», εκείνη που έκαναν οι φαραώ στην αθανασία, και από την οποία επωφελούνταν πάντα σχεδόν οι τυμβωρύχοι. Ο θησαυρός του τάφου του Τουταγχαμών σήμερα βρίσκεται στο μουσείο του Καΐρου. Για την Αιγυπτιακή αρχαιολογία ο τάφος του μικρού και ασήμαντου αυτού φαραώ αποτελεί μια αξιοσέβαστη πηγή πληροφοριών για την ζωή, και την κοσμοθεωρία των αρχαίων.

Από τους 62 τάφους που αναγνωρίστηκαν στην κοιλάδα των Βασιλέων, ορισμένοι δεν είναι παρά μόνο ορύγματα (οι περισσότεροι συλήθηκαν από τα αρχαία χρόνια) και είναι προσβάσιμοι μόνο από τους αρχαιολόγους. Μόνο γύρω στους δέκα είναι εκείνοι που μπορεί κανείς να επισκεφτεί. Θαυμασμό προκαλεί για τον τρόπο που έχει χτιστεί και διατηρηθεί ο τάφος του Τουθμούση του Β΄.

Η γενική διάταξη των τάφων είναι σχεδόν ίδια. Μία πύλη λαξευμένη στο βράχο οδηγεί σε ένα μακρύ διάδρομο που χώνεται μέσα στο βουνό, στενεύει, εμφανίζει ναΐσκους κόβεται από ένα πηγάδι και καταλήγει σε μία ή περισσότερες ευρύχωρες αίθουσες, που στην οροφή και στα τοιχώματα είναι «ζωγραφισμένη» η βίβλος των νεκρών, η πορεία δηλαδή των νεκρών από την ζωή στην αθανασία. Θαυμασμό προκαλεί το γεγονός ότι σε αρκετούς από τους τάφους, παρόλο που έχουν περάσει περισσότερο από 5000 χρόνια, τα χρώματα στις τοιχογραφίες είναι έντονα και σχεδόν είναι ανεξίτηλα. Ακολουθεί η ταφική αίθουσα όπου, μέσα σε στην τεράστια γρανιτένια σαρκοφάγο βρισκόταν η μούμια, η οποία συνήθως έχει εξαφανιστεί (ο μόνος ασύλητος τάφος που έχει βρεθεί είναι αυτός του Τουταγχαμών). Η πορεία μέχρι την ταφική αίθουσα δίνει πραγματικά την εντύπωση της «καθόδου στον Άδη». Η εξαιρετικά άφθονη και πλούσια διακόσμηση που καλύπτει τα τοιχώματα, δανείζετε την θεματολογία της από τα θρησκευτικά κείμενα των αρχαίων Αιγυπτίων (*TO BIBAIO TΩN AITANEIΩN TOY HAIΟΥ, TO BIBAIO TΩN NEKPΩN*κ.α) και περιγράφει τα απαραίτητα τελετουργικά για να αποκτήσει ο νεκρός την δυνατότητα της πρόσβασης στην αθανασία. Περιγράφει με κάθε λεπτομέρεια το ταξίδι του μέσα στον κόσμο της νύχτας, ταυτίζει το βασιλιά με τον ήλιο και περιγράφει με κάθε λεπτομέρεια το ταξίδι του στον άλλο κόσμο. Θα τον ακολουθήσετε καθώς αυτός, μεταμορφωμένος σε Όσιρη, πλέει πάνω σε ένα υπόγειο ποτάμι που οι όχθες του κατοικούνται από δαίμονες, καθισμένος στην ηλιακή βάρκα την οποία οδηγεί ο θεός τσακάλι μαζί με την Αθώρ και τον Ώρο. Έπειτα ακολουθεί η τελετή της ψυχοστασίας. Η ιστορία εξελίσσεται σε έναν κόσμο φανταστικό και βασιλικό, έναν κόσμο στον οποίο η βαριά και σκοτεινή ατμόσφαιρα των τάφων δίνει υπερφυσικές διαστάσεις. Ο κάθε τάφος ερμηνεύει με τον δικό του τρόπο την άποψη των αρχαίων Αιγυπτίων για την ζωή και τον θάνατο. Ο κάθε τάφος αποτελεί μία μαρτυρία της προσωπικότητας του φαραώ για τον οποίο προοριζόταν, την σημασία της βασιλείας του, του χρόνου που του άφησε η ζωή για να αποτελειώσει την νεκρική του κατοικία την οποία άρχισε να κατασκευάζει μόλις ανέβαινε στον θρόνο και την οποία έκλειναν οι διάδοχοι του

την ημέρα της κηδείας του χωρίς να προσθέσουν τίποτα, ποτέ πια. Αρκετοί τάφοι προκαλούν δέος για τον τρόπο που εναρμονίζονται σε ένα άγριο μοναδικό τοπίο.

5.13. ΚΟΜΟΜΠΟ.. Ο ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΚΡΟΚΟΔΕΙΛΟΥ

Αυτός ο ναός που τα ερείπια του ορθώνονται στα όρια των χωραφιών, μέσα στους αμμόλοφους, και κάτω από το βαθύ γαλάζιο του ουρανού, ήταν αφιερωμένος σε δύο θεότητες : στον Χαροέρις, το γεράκι και στον Σόμπεκ τον θεό κροκόδειλο. Η διάταξη του, κατά συνέπεια, περιλάμβανε δύο μεγάλους άξονες που αντιστοιχούσαν σε 2 ιερά. Θα βρείτε ίχνη τους στην διάρκεια της επίσκεψης σας, και θα σταθείτε κάπως περισσότερο στην μεγάλη υπόστυλη αίθουσα για να θαυμάσετε την εξαιρετική ποικιλία των κιόνων της. Όπως σε όλους τους ναούς της ελληνορωμαϊκής εποχής, εκείνο που θα σας εκπλήξει είναι η ποικιλία των χαραγμένων κειμένων. Θα ανακαλύψετε στα ανάγλυφα του εξωτερικού διαδρόμου, έναν δίσκο με εργαλεία χειρουργικής, που, οπωσδήποτε, υπαινίσσεται το ταλέντο του Σομπέκ, του κροκόδειλου. Περισσότερο όμως ακολουθήστε με το βλέμμα σας τις φελούκες πάνω στον Νείλο και κρατήστε στην καρδιά σας τη θύμηση αυτού του ναού που σημάδεψε ο χρόνος και κάνει την σκέψη μας να πηγαίνει στην Ακρόπολη. Η κοιλάδα θα στενέψει τώρα και τα χωράφια θα παραχωρήσουν την θέση τους σε μικρές σειρές από φοινικόδεντρα που δίνουν στο τοπίο μια όψη όασης.

Σε λίγο ο ψαμμόλιθος θα εξαφανιστεί και την θέση του θα πάρει το γρανιτικό πέτρωμα. Στα δυτικά θα προβάλουν, σαν κομπολόι, κίτρινοι αμμόλοφοι, ενώ στα ανατολικά οι βράχοι θα σκοτεινιάσουν. Ύστερα, οι απότομοι βράχοι, πιο κοντά ο ένας στον άλλον θα δίνουν την εντύπωση ότι θα κλείσουν την κοιλάδα. Και ξαφνικά θα μισανοίξουν και θα μπείτε στο μεγαλόπρεπο υδάτινο αμφιθέατρο του Ασσουάν.

5.14. EDFU

Ο Edfueίναι ένας από τους μεγαλύτερους ναούς της αρχαίας Αιγύπτου, τον δεύτερο μετά το Καρνάκ. Σήμερα δεν έχει πια το τείχος του, τους βοηθητικούς του ναΐσκους του και την ιερή λίμνη του που έχει ταφεί κάτω από την πόλη και τις

σύγχρονες λαϊκές πολυκατοικίες της. Έχει όμως διατηρήσει ανέπαφους τους μεγαλύτερους όγκους του.

Είναι ο ναός του Ώρου, του ηλιακού γερακιού, προστάτη των Φαραώ :άλλωστε, δύο γεράκια από μαύρο γρανίτη πλαισιώνουν την πύλη του.

Χτίστηκε την εποχή των Πτολεμαίων (327 π.χ.) άλλα παραμένει πιστός στην μεγάλη παράδοση της φαραωνικής αρχιτεκτονικής και είναι τόσο καλά διατηρημένος που βοηθά στο να καταλάβει κανείς καλύτερα τα οικοδομήματα που προηγήθηκαν. Ο τεράστιος πυλώνας του είναι διακοσμημένος με την κλασική σκηνή που απεικονίζει τον βασιλιά να σφαγιάζει τους αιχμαλώτους.

Πέρα από την αυλή με την στοά, ορθώνεται ο εντυπωσιακός όγκος των δύο υπόστυλων αιθουσών και διαγράφεται ο παραλληλεπίπεδος χώρος όπου βρίσκονται, γύρω από το ιερό, οι ναΐσκοι. Αυτό το σύνολο πλαισιώνεται από έναν μεγάλο τοίχο που ακουμπά απευθείας στον πυλώνα και αφήνει ανάμεσα του και στον ναό ένα στενό και μακρύ διάδρομο. Αυτό είναι το σχέδιο πρότυπο των αρχαίων ναών.

Ακολουθεί ο πυλώνας και το Ιερό των Ιερών στο οποίο οδηγούν οι αίθουσες, οι οποίες είναι ολοένα μικρότερες και όλο πιο σκοτεινές, οδεύοντας μετά την συμβολική ανόρθωση προς το μυστικό του ναού όπου βρισκόταν το ιερό άγαλμα. Απέναντι από εκεί, στην Αυλή, βρίσκεται το περίφημο άγαλμα του Ώρου με το στέμμα.

Κάτω από τις στοές και θα παρατηρήσει κανείς ότι κάθε κιονόκρανο είναι διαφορετικό από το διπλανό του, άλλα επαναλαμβάνεται στην απέναντι μεριά. Η μεγάλη υπόστυλη αίθουσα που ακολουθεί, έχει διατηρήσει τους τοίχους ανάμεσα στους κίονες που την προστάτευαν από τους περίεργους. Μία αρκετά σπάνια εντύπωση δημιουργείτε από την σχετική λεπτότητα των στύλων της πρώτης σειράς. Στη δεξιά μεριά στέκεται η βιβλιοθήκη που έχει χαραγμένο στον τοίχο ένα είδος καταλόγου με παπύρους που φυλάσσονταν μέσα στον ναό.

Η δεύτερη υπόστυλη αίθουσα είναι λιγότερο πλατιά και πιο βαθιά. Ακολουθεί ο δαίδαλος των τελετουργικών χώρων που η διακόσμηση τους υπογραμμίζει τον ιδιαίτερο προορισμό τους. Σε έναν από αυτούς, στο εργαστήριο, οι ειδικοί βρήκαν τον κατάλογο των υλικών που χρησιμοποιούταν στις τελετές. Το ιερό περιλαμβάνει επίσης ένα θαυμάσιο μνολίθο από γκρίζο γρανίτη που ίσως προ-έρχεται από αρχαιότερο οικοδόμημα.

Στους εξώστες επαναλαμβανόταν κάθε χρόνο η τελετή της «Ένωσης με το Δίσκο», η έκθεση δηλαδή στις ακτίνες του ήλιου του αγάλματος του θεού για να ενισχυθεί μέσα του η Θεία δύναμη. Η πομπή που τον συνόδευε απεικονίζεται στα τοιχώματα της σκάλας. Όλος ο ναός καλύπτετε από κείμενα και σκηνές που περιγράφουν με κάθε λεπτομέρεια τις τελετουργίες τις οποίες πλαισίωνε. Στο δρόμο της επιστροφής, θα σταματήσετε για λίγο μπροστά στην περίφημη σκηνή με την ένωση του Ωρου με την Αθώρ. Θα δείτε να φτάνει ο στολίσκος της θείας συζύγου και θα ξαναζήσετε για μια στιγμή εκείνους τους ένδοξους χρόνους, όταν με την παρουσία του φαράω οι ιερείς επιδίδονταν στην τελετουργική διαδικασία, ενώ έξω από τον ναό περίμενε το πλήθος των πιστών να βγει ο θεός για να τον ακολουθήσουν με το βλέμμα τους ως την αποβάθρα όπου υποδεχόταν την θεά. Αν έχετε λίγο χρόνο στην διάθεση σας, κάνετε τον γύρω του διαδρόμου που χωρίζει το ναό από το τείχος.

5.15. ESNA..Ο ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΚΧΝΟΥΜ, ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΚΡΙΟΥ

Θα κατευθυνθείτε νότια ακολουθώντας τους μαιάνδρους που σχηματίζει το ποτάμι ανάμεσα στις ψηλές ασβεστολιθικές όχθες που συμπιέζονται από τους βράχους καθώς ανεβαίνετε το ποτάμι. Στην συνέχεια θα περάσετε ένα φράγμα και το πλοίο σας θα σταματήσει μπροστά σε ένα χωριό, που όπως όλα τα χωριά κατά μήκος του ποταμού ο χρόνος έχει σταματήσει εδώ και αιώνες και η ζωή κυλά με τους ρυθμούς και τις συνήθειες των αρχαίων.

Σε αυτόν τον αγροτικό οικισμό τον οποίο διασχίζουν συχνά καμήλες για να περάσουν την γέφυρα, δεν θα δείτε αρχικά παρά μόνο μερικά κιονόκρανα να προβάλλουν το επίπεδο κάποιου δρόμου.

Και ξαφνικά, χωμένη από τους αιώνες μέσα σε ασβεστολιθικό κοίλωμα, μια θαυμάσια κιονοστοιχία από 24 εξαιρετικά καλά διατηρημένους κίονες ορθώνει τους κορμούς της σε ύψος 13,50 μέτρα για να στηρίξει μία στέγη πάνω σε τεράστιες δοκούς.

Αυτό είναι ότι έχει απομείνει από τον ναό που χτίστηκε κατά την ρωμαϊκή εποχή προς τιμή του θεού Κχνουμ, του θεού με το κεφάλι Κριού. Η άφθονη διακόσμηση

που αποτελείται ουσιαστικά από κείμενα, είναι ιδιαίτερης αξίας για τους αρχαιολόγους γιατί εδώ βρίσκουμε το τελετουργικό των εορτών των εποχών.

Τα βουνά συναντούν το ποτάμι και πάλι απομακρύνονται για να ξανασιμίζουν ώσπου, πάνω από τους φοίνικες και τα σπίτια μιας μικρής πόλης, προβάλλουν οι δύο θαυμάσιοι πύργοι ενός πυλώνα Είναι το Εντφού.

5.16. ΑΣΣΟΥΑΝ

Το Ασουάν είναι η πιο ηλιόλουστη πόλη της Αιγύπτου και υπήρξε από παλιά ακριτική πόλη. Βρίσκεται περίπου 130 χιλιόμετρα νότια του Λούξορ και έχει καθαρά αφρικανική ατμόσφαιρα. Έχει το προνόμιο να βρίσκεται σε μια από τις ωραιότερες θέσεις στον Νείλο και είναι αρκετά μικρή ώστε να μπορείς να την περπατήσεις, ακόμα κι αν πηγαίνεις με το νωχελικό βάδισμα των κατοίκων της.

Η ζωή εδώ είναι αργόσυρτη, μπορείς μέρες ολόκληρες να ξεμουδιάζεις και να χαλαρώνεις αργοπερπατώντας πάνω-κάτω στην πλατιά όχθη -Κορνίς τη λένε εδώ- χαζεύοντας τα ιστιοφόρα να χαράζουν τον ορίζοντα με τα ψηλά κατάρτια τους ή να στρογγυλοκάθεσαι σε πλωτά εστιατόρια και να ξεκοκκαλίζεις το ολόφρεσκο ψάρι σου ακούγοντας μουσική από τη Νουβία.

Στο Ασουάν ο Νείλος είναι στα καλύτερά του, κυλώντας μέσα στην κεχριμπαρένια έρημο και τους γρανιτένιους βράχους, δημιουργώντας σμαραγδένια νησάκια με συστάδες από φοινικόδενδρα και τροπικά φυτά. Ας εξερευνήσουμε το σουκ (ένα είδος σκεπαστής λαϊκής αγοράς-παζαριού), γεμάτο από τις μυρωδιές και τα χρώματα των μπαχαρικών, αρώματα, μαντήλια και καλάθια. Ας απολαύσουμε το ηλιοβασίλεμα πίνοντας το τσάι μας εκεί που ο Νείλος δημιουργεί τον πρώτο καταρράκτη του (με δύο ρο, για να ακούγεται και ο αχός του!). Από την αρχή του 19ου αιώνα, το Ασουάν έγινε ο αγαπημένος τόπος χειμερινής διαμονής των Ευρωπαίων, και όχι μόνο. Εμείς σας λέμε πως είναι και το κατάλληλο μέρος να ξεφύγουμε από αυτά που καθημερινά μας στοιχειώνουν.

Κάθε βράδυ χορευτές και μουσικοί από τη Νουβία δίνουν παραστάσεις στο Πολιτιστικό Κέντρο, πολύ κοντά στο Κορνίς. Λαογραφικές ομάδες αναπαριστούν σκηνές από την ζωή στα χωριά και χορεύουν τους ψευτοπολεμικούς χορούς με

ραβδιά, από τη Νουβία. Ο ντόπιος εδώ μιλούν Νουβιακά, μια διάλεκτο των Αιγυπτιακών με περισσότερες αφρικανικές προσμείξεις και με τον άνεμο, λες, της ερήμου. Δεν μας φεύγει ούτε στιγμή από το νου ‘Ο Μεγάλος Αμπάι’, το πανέμορφο βιβλίο του Μιχάλη Μοδινού για το Νείλο και την αναζήτηση των πηγών του.

Αυτή καθαυτή η πόλη κάθεται στην ανατολική όχθη του Νείλου. Ήρθαμε ως εδώ, δεν κάνει να φύγουμε χωρίς να δούμε τον ‘Ημιτελή Οβελίσκο’ και τις δύο ελληνορωμαϊκές σαρκοφάγους, καθώς και τον ημιτελή κολοσσό μισοθαμμένο στην άμμο, δεν κάνει να φύγουμε χωρίς να επισκεφθούμε τον ναό στο νησί Φίλαι.

Το νησί Ελεφαντίνη, το μεγαλύτερο στην περιοχή, είναι γεμάτο με πανάρχαια τεχνήματα από τους προ-δυναστειακούς χρόνους και μετά. Αμέσως μετά είναι το νησί Κίτσεναρ, (Geziretel-Nabatat). Ονομάστηκε έτσι από τον Οράτιο Κίτσεναρ, Άγγλο στρατηγό (1850-1916), που ήλθε εδώ με σκοπό να αναδιοργανώσει τον αιγυπτιακό στρατό ώστε να παραμείνει η Αίγυπτος υποτελής στους Άγγλους (πράγμα που έγινε μέχρι το 1950) και να επιτεθεί μετά στους σουδανούς Μαχντί (επίθεση που τον έκανε γνωστό για τη θηριωδία του). Τελικά, οι καιροί δύσκολο να τους εξηγήσεις, του έκαναν δώρο αυτό το νησάκι, που αυτός το γέμισε με τροπικά φυτά, που συνεχίζουν να ευδοκιμούν και μετά το φυλλορρόισμα της αγγλικής κυριαρχίας στην περιοχή!

Λίγο ανάντη του ποταμού βρίσκεται ο τάφος του Αγά Χαν, που πέθανε το 1957, ένας τάφος που η απλότητά του σε ξαφνιάζει, μετά από τη ζωή που είχε κάνει ο μακαρίτης. Ακόμα λίγο πιο ανάντη του Νείλου υπάρχει το παλιό φράγμα του Ασουάν, φτιαγμένο από τους Άγγλους, που μολονότι επεκτάθηκε και ψήλωσε δεν ήταν αρκετό για να τιθασεύσει τον Νείλο για να αρδεύσει την Αίγυπτο. Γι’ αυτό, μετά, χτίστηκε το τερατόμορφο Νέο Φράγμα που δημιούργησε την λίμνη Νάσερ, και ένα σωρό οικολογικά προβλήματα, παράλληλα με τα καλά του. Αλλά αυτή είναι άλλη ιστορία, σχετίζεται με την άλλη Αίγυπτο, αυτήν που ‘ανήκει στην Δύση’, θα τη βρείτε σε άλλο μας κείμενο, εδώ ήλθαμε για να χαλαρώσουμε !

5.17. ΦΙΛΑΙ

Το νησί Φίλαι αποτέλεσε ένα σημαντικό προσκυνηματικό τόπο προς τιμή της θεάς Ίσιδας, η οποία λέγεται ότι ο άντρας της Όσιρις θάφτηκε εκεί. Οι ναοί βυθίστηκαν σχεδόν ολόκληροι λόγω της ανάπλασης του φράγματος του Ασουάν και για αυτό το λόγο οι ναοί μεταφέρθηκαν στο νησί Αγκιλκία. Αντικρίζοντας το νησί ξεφυτρώνει μια τεράστια πύλη η οποία οδηγεί στον επιβλητικό ναό της Ίσιδας και το Περίπτερο του Νεκτανεβώ του Β'. Παρακάτω παρατηρείται η πύλη του Αδριανού και ο μικρός ναός της Αθώρ. Στο νοτιότερο άκρο βρίσκεται το Περίπτερο του Τραϊανού, ο ναός του Αυγούστου και η πύλη του Διοκλητιανού.

5.18. ΑΜΠΟΥ ΣΙΜΠΕΛ

Το Αμπού Σίμπελ είναι ένας μεγαλοπρεπής ναός και είναι αφιερωμένος στον Ραμσή Β'. Αποτελείται από τέσσερα μεγαλοπρεπή αγάλματα που προκαλούν δέος και συμβολίζουν την ένωση του βασιλιά με το θεό. Ο ναός είναι λαξευμένος μέσα σε ένα βράχο από ροζ ψαμμόλιθο. Το 1960, παραλίγο αυτός ο επιβλητικός ναός, λόγω της κατασκευής του φράγματος, να καταποντίζονταν για πάντα. Έτσι, η UNESCO προσπάθησε να πείσει τα πλουσιότερα κράτη για βοήθεια, ώστε να μεταφερθούν και να διασωθούν αυτά τα μνημεία.

5.19. ΜΝΗΜΕΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΤΗΣ UNESCOΣΤΗΝ ΑΙΓΥΠΤΟ

- Το Αρχαίο Μοναστήρι του Αγίου Μηνά (AbuMena) - (1979)
- Το Ισλαμικό Κάιρο (IslamicCairo) - (1979)
- Η αρχαία Μέμφιδα και η Νεκρόπολή της - Ουιραμίδες από την Γκίζα έως το Ντασούρ (Memphis and its Necropolis - the Pyramid Fields from Giza to Dahshur) - (1979)
- Οι αρχαίες Θήβες και η Νεκρόπολή τους (Ancient Thebes with its Necropolis) - (1979)
- Τα Μνημεία της Νουβίας, από το Αμπού Σίμπελ έως το νησί Φίλαι (Nubian Monuments from Abu Simbel to Philae) - (1979)
- Η Μονή της Αγίας Αικατερίνης στο όρος Σινά (Saint Catherine Area) - (2002)
- Η Κοιλιάδα των Φαλαινών (Wadi Al-Hitan) - (2005)

6. Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΣΗΜΕΡΑ

Η επανάσταση ξέσπασε στην Αίγυπτο στις 25 Ιανουαρίου του 2011. Αυτό το ξέσπασμα αποτελούνταν από μία σειρά γεγονότων, από πράξεις αστικής ανυπακοής, απεργίες και σειρές διαδηλώσεων και πορειών. Η κλιμάκωση της βίας έλαβε χώρα μεταξύ των διαδηλωτών, των δυνάμεων προστασίας και τους υποστηρικτές του HosniMubarak στο Κάιρο, στην Αλεξάνδρεια και σε άλλες πόλεις της Αιγύπτου.

Πολλές χώρες μεταξύ άλλων οι ΗΠΑ, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιαπωνία εξέδωσαν ταξιδιωτικές οδηγίες και απέσυραν τους πολίτες τους από την Αίγυπτο. Ακόμα και οι πολυεθνικές εταιρίες άρχισαν να αποσύρουν τους ομογενείς τους εργαζόμενους.

Η Κεντρική Υπηρεσία Δημόσιας Κινητοποίησης και Στατιστικής της Αιγύπτου, σε μια επίσημη εκτίμηση από τις 28 Ιανουαρίου του 2011 έως τις 5 Φεβρουαρίου του 2011, αποκάλυψε ότι η βιομηχανοποίηση, η τροφή, ο τομέας των κατασκευών και του τουρισμού έχουν προσβληθεί από την πρόσφατη επανάσταση στην Αίγυπτο.

Μερικοί πιστεύουν ότι η επανάσταση αποτελείωσε την τουριστική βιομηχανία όπως επίσης το ίδιο και άλλους τομείς της οικονομίας, αφού ακόμη αντιμετωπίζει βασικά προβλήματα. Επειδή οι επενδυτές δεν είναι πρόθυμοι να επενδύσουν και οι τράπεζες απορρίπτουν τις πιστώσεις και τα δάνεια, ο καθένας είναι αναγκασμένος να περιμένει να ξανανθίσει η οικονομία πριν επαναλάβουν τις συνήθεις δραστηριότητες τους.

Ενώ η κρίση είχε αρχίσει να γίνεται ένα κομμάτι της Αιγύπτου για ένα αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα, άρχισε να ανακάμπτει ξανά από αυτές τις κρίσεις του παρελθόντος. Για παράδειγμα, όταν το 199, 58 τουρίστες και 4 Αιγύπτιοι σκοτώθηκαν στον ναό του Λούξορ, ο τουρισμός άρχισε να καταρρέει προσωρινά, αλλά ξανάνθισε μέσα σε λίγους μήνες. Ενώ πολλοί αναλυτές ήταν αισιόδοξοι ότι η τουριστική βιομηχανία θα βρει γρήγορα τον ρυθμό της, υπήρχαν και κάποιοι άλλοι, οι οποίοι φοβούνταν μια μεγάλη πτώση.

6.1. ΤΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΦΘΗΚΑΝ

Σε ένα έθνος το οποίο είναι πλούσιο σε ιστορικά αξιοθέατα και θαύματα του κόσμου, η έλλειψη της τουριστικής δραστηριότητας – αποτέλεσμα της επανάστασης- είναι αδύνατο να παραβλεφθεί. Τα δημοφιλή αξιοθέατα, τα οποία ήταν γεμάτα από τουρίστες από όλον τον κόσμο στο παρελθόν τώρα είναι αισθητά εγκαταλελειμμένα και τα εκατομμύρια των ανθρώπων που εξαρτιόντουσαν από τα έσοδα του τουρισμού, ένιωσαν τις επιπτώσεις αμέσως.

Οι ιδιοκτήτες των μαγαζιών με σουβενίρ και οι πωλητές κατά μήκος της βάσης της μεγάλης Πυραμίδας και δίπλα από τον τάφο του Βασιλιά Τουταγχαμών, οι οποίοι έβλεπαν χιλιάδες επισκέπτες τη μέρα, τώρα πλέον βλέπουν μόνο λίγους τουρίστες να επισκέπτονται τα μαγαζιά τους. Δυστυχώς, αυτοί οι λίγοι πελάτες δεν είναι αρκετοί, ώστε οι ιδιοκτήτες να κρατήσουν σε λειτουργία τα μαγαζιά τους και οι πωλητές να παραμείνουν στις δουλειές τους και πολλοί από αυτούς αναγκάστηκαν να κλείσουν. Ενώ τα περισσότερα από τα αξιοθέατα έχουν παραμείνει ανοιχτά, ο αριθμός των επισκεπτών τους έχει μειωθεί κατά εκατομμύρια από τα προηγούμενα χρόνια.

Οι πτήσεις και οι κρατήσεις θέσεων ακυρώθηκαν. Τα ταξιδιωτικά γραφεία παλεύουν να επιβιώσουν. Οι περισσότεροι τουρίστες έχουν ακυρώσει τα σχέδιά τους για την επίσκεψη τους στην Αίγυπτο. Αμέτρητες διεθνείς αεροπορικές εταιρείες, έχουν ακυρώσει τις πτήσεις προς την Αίγυπτο και σημαντικός αριθμός ταξιδιωτών έχει ακυρώσει τις κρατήσεις τους. Οι επιχειρήσεις που έχουν ήδη κλείσει και η έλλειψη νέων επιχειρήσεων, έχουν αναγκάσει το έθνος να υποστεί ακραίες οικονομικές δυσκολίες και η αλυσίδα των οικονομικών επιπτώσεων μακραίνει. Η υποβάθμιση και η κατάργηση του κλάδου αυτού, έχουν αφήσει χιλιάδες Αιγυπτίους άνεργους σε επιχειρήσεις που αναπτύσσονταν πριν από την επανάσταση.

Η Αίγυπτος είναι σίγουρη ότι θα τραβήξει πίσω εκατομμύρια ξένους επισκέπτες και θα φορέσει ένα χαμόγελο στα πρόσωπά τους, παρά τις μεγάλες απώλειες και τις αποτυχίες του πρώτου τριμήνου του 2017, συμπεριλαμβανομένης μιας βόμβας που κατέστρεψε ένα ρωσικό επιβατικό αεροπλάνο.

Η αρχαία γη των πυραμίδων και των θέρετρων της Ερυθράς θάλασσας είναι αποφασισμένη να εξασφαλίσει μια ισχυρή ανάκαμψη, παρόλο που ο αριθμός των ξένων τουριστών μειώθηκε κατά 40% το πρώτο τρίμηνο του 2016, σε σύγκριση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο. Το πιο πολυπληθές αραβικό έθνος στοχεύει να προσελκύσει 12 εκατομμύρια τουρίστες μέχρι το τέλος του 2017 με ένα σχέδιο έξι σημείων. Γενικά υπάρχει αισιοδοξία και υποστηρίζεται ότι ο στόχος θα επιτευχθεί.

Η επίδραση της τρομοκρατίας στον τουρισμό δεν διαρκεί πολύ, όμως τα έσοδα από τον τουρισμό στην Αίγυπτο έχουν πληγεί σοβαρά. Ένα βαρύ πλήγμα ήταν το ρωσικό αεροπλάνο που συνετρίβη στο Σινά τον περασμένο Οκτώβριο, σκοτώνοντας και τους 224 ανθρώπους που επενέβαιναν σε αυτό, με το ισλαμικό κράτος να αναλαμβάνει την ευθύνη.

Η Αίγυπτος είχε βελτιώσει την ασφάλεια των αεροδρομίων μετά την συντριβή. Τα βασανιστήρια του ιταλού μεταπτυχιακού φοιτητή Giulio Regeni, του οποίου το σώμα βρέθηκε σε ένα στενό στο Κάιρο τον Φεβρουάριο, έχει επίσης βλάψει την εικόνα της Αιγύπτου. Ομάδες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αναφέρουν, ότι τα σημάδια των βασανιστηρίων στο σώμα του συνάδουν με τις τακτικές των αιγυπτιακών υπηρεσιών ασφαλείας, ένας ισχυρισμός που η κυβέρνηση αρνήθηκε έντονα. Η Αίγυπτος υποστηρίζει τα ανθρώπινα δικαιώματα και θέλει να δημιουργήσει εντυπώσεις στο μυαλό των ανθρώπων ότι είναι ασφαλή να την επισκεφθούν. Η υπόθεση Regeni έχει καταθέσει ισχυρισμούς για εκτεταμένη αστυνομική βία στην Αίγυπτο. Η τουριστική βιομηχανία της Αιγύπτου, ο ακρογωνιαίος λίθος της οικονομίας και η κρίσιμη πηγή σκληρού νομίσματος, αγωνίζεται να ανακάμψει μετά τις πολιτικές και οικονομικές αναταραχές που πυροδότησε η εξέγερση του 2011, που έληξε την τριακονταετή κυριαρχία του Χόσνι Μουμπάρακ.

Περισσότεροι από 14,7 εκατομμύρια τουρίστες επισκέφθηκαν την Αίγυπτο το 2010 και μειώθηκαν σε 9,8 εκατομμύρια το 2011. Το πρώτο τρίμηνο υπάρχει μείωση περίπου 40% σε σύγκριση με πέρυσι. Ο αιγυπτιακός τουρισμός έχει επιζήσει μέσα από σκληρές συνθήκες στο παρελθόν.

Το νέο σχέδιο για την τόνωση του τουρισμού περιλαμβάνει την αύξηση της παρουσίας του εθνικού αερομεταφορέα EgyptAir στο εξωτερικό, η συνεργασία με αεροπορικές εταιρείες χαμηλού κόστους και η βελτίωση των υπηρεσιών, χαμηλές τιμές στις ξενοδοχειακές μονάδες και τελευταία έχουν δοθεί στην διάθεση του κοινού

αρχαιολογικοί χώροι (ναοί ,τάφοι κτλ) που πριν προστατεύονταν από την χρήση ώστε να προσελκύσουν όσο περισσότερους επισκέπτες γίνεται.

7. Η ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΗΝ ΑΙΓΥΠΤΟ

7.1. Ο ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΦΙΛ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ

Ο τουρισμός ήταν ανέκαθεν μία από τις κύριες πηγές εισοδήματος στην Αίγυπτο, αλλά η επανάσταση της 25ης Ιανουαρίου 2011 διατάραξε την λειτουργία της σημαντικής για την χώρα βιομηχανίας του Τουρισμού.

Στην πραγματικότητα, η τουριστική βιομηχανία της Αιγύπτου υπέστη πρωτοφανή δυσκολίες και γνώρισε μια τεράστια κρίση, η οποία προέκυψε από τις δραματικές περιφερειακές και τοπικές πολιτικές αλλαγές. Ο τραγικός απόηχος της επανάστασης της Αραβικής Άνοιξης επηρέασε γενικά τις χώρες στη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική στο σύνολο της. Ειδικά η 25η Ιανουαρίου αποτέλεσε την μεγαλύτερη πρόκληση που θα αντιμετώπιζε ο τουρισμός της Αιγύπτου σε όλη την ομολογουμένως ταραγμένη ιστορία της. Στην πραγματικότητα, η τουριστική ροή μειώθηκε κατά περίπου 45%. Επιπλέον, η χώρα γνώρισε μια απότομη πτώση στη λειτουργία όλων των τομέων της τουριστικής βιομηχανίας, από τις ξενοδοχειακές μονάδες μέχρι και τα γραφεία ενοικίασης αυτοκινήτων. Κατά συνέπεια, σύμφωνα με την έκθεση του 2011 του Διεθνούς Οργανισμού Τουρισμού, η Αίγυπτος δεν είναι μέλος πια του club με τις κορυφαίες 20 χώρες του τουρισμού, που είχε ενταχθεί το 2010. Οι αναταραχές στη χώρα συνεχίζονται, με τη βία να ξεσπάει στο τέλος του 2012 και τη χώρα να προσπαθεί να κινηθεί προς την ανάπτυξη αλλά με αργούς ρυθμούς.

Ο τουρισμός έχει αποδειχθεί μέσα στον χρόνο και από τα οικονομικά αποτελέσματα ότι αποτελεί ίσως ένα από τους σημαντικότερους τομείς για την οικονομική ανάπτυξη της Αίγυπτου και θα πρέπει να προωθηθεί οπωσδήποτε.

Σχεδόν το 95% της τουριστικής δραστηριότητας στην Αίγυπτο αποτελείται από δύο κλασικές μορφές τουρισμού, τη αναψυχή και τον τουρισμό που αφορά την πολιτισμική κουλτούρα. Την δεύτερη την συναντάμε περισσότερο στο Κάιρο, στην Άνω Αίγυπτο, το Σινά και ο τουρισμός αναψυχής απαντάτε κυρίως στα εξαιρετικά θέρετρα της Ερυθρά Θάλασσα. Η οικονομική ανάπτυξη μιας συγκεκριμένης χώρας πρέπει να βασίζεται στον τουρισμό ως ένα βαθμό, κατά συνέπεια η διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος μέσω των εναλλακτικών μορφών τουρισμού είναι μια εξαιρετική στρατηγική. Ο βιώσιμος τουρισμός είναι δυναμική σημαντική δύναμη στη

διαμόρφωση της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης. Στις μέρες μας είναι πολύ σημαντικό να αναπτύξει και να διαχειριστεί κανείς τις ευκαιρίες του αειφόρου τουρισμού και αυτό θα μπορούσε να διεκπεραιωθεί μόνο μέσα από την αξιοποίηση νέων τουριστικών περιοχών και με την εισαγωγή νέων μορφών τουρισμού.

Το περιβάλλον είναι ο βασικός πυλώνας των φυσικών και πολιτιστικών πόρων για την προσέλκυση τουριστών. Η προστασία και η διατήρηση του περιβάλλοντος είναι απαραίτητη για την επιτυχία της αειφόρου τουριστικής ανάπτυξης. Κάθε τουριστικός προορισμός θα πρέπει να διαχειρίζεται τους περιβαλλοντικούς πόρους, χωρίς να προκαλέσει αρνητικές επιπτώσεις σε αυτούς, μειώνοντας το επίπεδο της ικανοποίησης των τουριστών ή προκαλώντας κοινωνικοοικονομικά προβλήματα στην τοπική κοινωνία. Έτσι, θα πρέπει να σχεδιάσουμε και να αναπτύξουμε μορφές τουρισμού οι οποίες θα είναι φιλικές προς το περιβάλλον αγνοώντας την έως τώρα βασική αρχή του μαζικού τουρισμού, που θεωρεί τις εύλογες ανησυχίες για το περιβάλλον υπερβολικές.

7.2. CASE STUDY ALFAYOUM

Η όαση AlFayoum είναι μία από αυτές τις περιοχές που μπορεί να σχεδιαστεί και να αναπτυχθεί με επιτυχία η αειφορία και η καλύτερη μορφή τουρισμού στην περίπτωση αυτή είναι ο «οικοτουρισμός».

Ο οικοτουρισμός έχει γίνει μια σημαντική οικονομική δραστηριότητα σε φυσικές περιοχές σε όλο τον κόσμο. Είναι μια από τις σημαντικότερες προσεγγίσεις στη νέα Τουριστική Ανάπτυξη. Έχει τη δυνατότητα να αποδίδει ταξιδιωτικές εμπειρίες και παράγει τεράστια έσοδα. Επιπλέον, παρέχει ευκαιρίες για τους επισκέπτες να βιώσουν εμπειρίες στη φύση και τον πολιτισμό και να ευαισθητοποιηθούν για τη σημασία της διατήρησης της βιοποικιλότητας και να βιώσουν τις τοπικές κουλτούρες. Την ίδια στιγμή, ο οικοτουρισμός δημιουργεί έσοδα τόσο για τα προγράμματα διατήρησης των οικοσυστημάτων και πολιτισμικών πόρων όσο και οικονομικά οφέλη για τις κοινότητες που ζουν σε αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές.

Ο οικοτουρισμός αφορά κατά κύριο λόγο την διάδραση του επισκέπτη-Τουρίστα με την φύση - και σε αυτή την σχέση βασίζεται η βιομηχανία που αναπτύχθηκε για να προωθήσει μία οικολογική λειτουργία του «τουρισμού». Αφορά τον σχεδιασμό ταξιδιών σε σχετικά απομακρυσμένες περιοχές για να απολαύσει ο επισκέπτης το τοπίο με την άγρια βλάστηση ή τις ιδιαίτερες γεωγραφικές συνθήκες της περιοχής, τα ζώα, καθώς και τυχόν υπάρχουσες τοπικές εκδηλώσεις και πολιτιστικά δρώμενα. Επιπλέον, ο οικοτουρισμός είναι κάτι περισσότερο από την επίσκεψη σε εθνικά πάρκα και ταξίδια σε απείραχτες φυσικές περιοχές. Η βιομηχανία οικοτουρισμού έχει αναπτυχθεί για να ληφθεί μέριμνα για τους τουρίστες οι οποίοι ενδιαφέρονται για το περιβάλλον - την επιθυμία να μάθουν, να εκτιμήσουν και να κατανοήσουν.

Επιπλέον, ο οικότουρισμός περιγράφει πολιτικές, πρακτικές και προγράμματα τα οποία λαμβάνουν υπόψη όχι μόνο τις προσδοκίες των τουριστών οι οποίοι καθίστανται υπεύθυνοι σχετικά με τη διαχείριση των φυσικών πόρων, αλλά και τις ανάγκες των κοινοτήτων που υποστηρίζουν ή που έχουν επηρεαστεί από τον τουρισμό και το περιβάλλον. Έτσι ο Οικότουρισμός φιλοδοξεί να είναι περισσότερο ενεργειακά αποδοτικός “climatesound” (π.χ., με χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας), να καταναλώνουν λιγότερο νερό, να ελαχιστοποιήσουν τα απόβλητα, να διατηρούν τη βιοποικιλότητα, την πολιτιστική κληρονομιά και τις παραδοσιακές αξίες, να υποστηρίζουν τη διαπολιτισμική κατανόηση και ανεκτικότητα και να παράγουν τοπικά εισοδήματα για τις τοπικές κοινωνίες με στόχο την αύξηση των εσόδων και τη μείωση της φτώχειας.

Ωστόσο, ο σχεδιασμός για τον οικότουρισμό είναι σχετικά ένα δύσκολο έργο. Αυτό οφείλεται σε διάφορους παράγοντες. Ο πρώτος παράγοντας είναι η πολύπλοκη σχέση μεταξύ τουρισμού και περιβάλλοντος. Η σχέση μεταξύ τουρισμού και περιβάλλοντος θα πρέπει να είναι ισορροπημένη κάτι που δεν είναι πάντα εφικτό να συμβαίνει. Ο τουρισμός είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με το περιβάλλον και το περιβάλλον είναι ευάλωτο στις επιπτώσεις του τουρισμού. Ο δεύτερος παράγοντας, είναι η πολύ-τομεακή φύση της Αειφόρου Ανάπτυξης, σε γενικές γραμμές και του οικότουρισμού ειδικότερα.

Ο βιώσιμος τουρισμός συνεπάγεται λογιστικό χειρισμό των διαγενεακών επιπτώσεων του τουρισμού. Βάση των επιπτώσεων του τουρισμού στο περιβάλλον απαιτείται και περιλαμβάνει οικονομικά, πολιτικά, κοινωνικά, πολιτιστικά, οικολογικά και γεωγραφικά χαρακτηριστικά στην ανάπτυξη του βιώσιμου τουρισμού.

Ο τρίτος παράγοντας είναι η διαφορετικότητα των ενδιαφερόμενων φορέων που εμπλέκονται στο σχεδιασμό και τη διαχείριση του οικότουρισμού και οι διαφορές στους στόχους που έχουν επίσης. Πολλά μέρη έχουν επιπτώσεις και έχουν επηρεαστεί από τις επιδόσεις του τουρισμού, της πολιτικής και του σχεδιασμού.

Οι σημαντικότεροι και σπουδαιότεροι, <μέτοχοι > στον τομέα του αειφόρου τουρισμού και με τις μεγαλύτερες δυνατότητες για να παράγουν έργο με προοπτικές ή διαφορά στον τομέα έχουν βρεθεί να είναι η κυβέρνηση, Οργανισμοί του ιδιωτικού τομέα, τουρίστες, εργαζόμενοι και κάθε είδους προμηθευτές που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τον προορισμό.

Η επιτυχία της διαχείρισης των πόρων του οικότουρισμού, θα εξαρτηθεί από την επέκταση κατά την οποία οι ανεπιθύμητες περιβαλλοντικές ενέργειες της ανάπτυξης του τουρισμού και των τουριστικών δραστηριοτήτων, μειώθηκαν προκειμένου να διασφαλιστεί ένα ορισμένο επίπεδο της ποιότητας ζωής στην τοπική κοινωνία. Επίσης, μια επιτυχής στρατηγική για το περιβάλλον αναγκάζει όσους επωφελήθηκαν από τον τουρισμό, να συμμετάσχουν στις πολιτικές και οικονομικές διαδικασίες που εφαρμόστηκαν για να ξεπεραστεί το περιβαλλοντικό κόστος. Αυτές είναι κυρίως ο

ιδιωτικός τομέας, διότι κατέχουν το μεγαλύτερο ποσοστό κέρδους. Θα πρέπει να είναι υπεύθυνοι, λαμβάνοντας μεγαλύτερη ευθύνη για το περιβάλλον.

Η Αίγυπτος έχει μεγάλες ευκαιρίες στον οικοτουρισμό. Αυτό συμβαίνει επειδή η Αίγυπτος είναι πλούσια σε φυσικούς πόρους και Αρχαιολογικούς χώρους. Το ενδιαφέρον της Αιγύπτου στην ανάπτυξη του βιώσιμου τουρισμού είναι σημαντική επειδή η χώρα μαθαίνει γρήγορα την ανάγκη για την εξισορρόπηση του περιβάλλοντος και της ανάπτυξης, αλλά ακόμα ανησυχεί για το ότι ο τουρισμός είναι επιζήμιος για το εύθραυστο οικοσύστημα της χώρας. Μεταξύ άλλων και ο Paskona δήλωσε ότι ο άναρχος τουρισμός είναι συνήθως εχθρικός προς το φυσικό περιβάλλον επειδή, καταναλώνει με ιδιαίτερα γρήγορους ρυθμούς τους μη ανανεώσιμους πόρους.

Επιπλέον, η αιγυπτιακή τουριστική βιομηχανία επικαλείται τις άμεσες αλλαγές στο περιβάλλον, που προκύπτουν από την ανάπτυξη του τουρισμού, αλλά και τις έμμεσες, από την κατανάλωση των πόρων που έχουν παραχθεί, δημιουργηθεί και καταναλωθεί για χάρη του Τουρισμού. Στην Αίγυπτο, ο οικοτουρισμός είναι ένας τρόπος για τη διαχείριση όλων των πόρων με τον οποίο οι οικονομικές, κοινωνικές και αισθητικές ανάγκες, θα φτάσουν σε ένα κοινό σημείο, διατηρώντας παράλληλα την πολιτιστική ακεραιότητα, το οικολογικό περιβάλλον, τα βιολογικά συστήματα βιοποικιλότητας και τα συστήματα υποστήριξη της ζωής. Κατά συνέπεια, η Αίγυπτος θα δώσει έμφαση στην βελτίωση της ποιότητας και όχι στην ποσοτική αύξηση του τουρισμού. Στην πραγματικότητα, η βιώσιμη ανάπτυξη στην Αίγυπτο απαιτεί οι περιβαλλοντικές πτυχές να γίνουν το επίκεντρο της διαδικασίας λήψης αποφάσεων.

Στην Αίγυπτο, ο αειφόρος τουρισμός αναφέρεται σε έργα τα οποία διαχειρίζεται ο ιδιωτικός τομέας των επιχειρήσεων, κρατικές υπηρεσίες και φορείς. Ωστόσο η διαχείριση αυτών, δεν υπήρξε επιτυχής και οι αρνητικές επιπτώσεις στον τουρισμό είναι προφανής. Η αιγυπτιακή κυβέρνηση έχει αρχίσει να λαμβάνει μέτρα ώστε να τονώσει τις προσπάθειες σχετικά με την αειφορία. Σήμερα η κυβέρνηση προσπαθεί να αναλάβει την πλήρη Περιβαλλοντική Ευθύνη, η οποία συχνά έρχεται σε σύγκρουση με τους στόχους ανάπτυξης του τουρισμού για τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την αύξηση του ξένου συναλλάγματος. Σε αυτή την περίπτωση η επιτήρηση από την κυβέρνηση είναι απαραίτητη και θα πρέπει να είναι και αυστηρότερη, διότι δεν μπορεί να εμπιστευθεί τον ιδιωτικό τομέα αφού η δραστηριότητά του βασίζεται στο κέρδος και αρκετές φορές λειτουργεί μωπικά.

Επιπλέον, το αιγυπτιακό υπουργείο τουρισμού πιστεύει ότι ο τουρισμός μπορεί και πρέπει να ωφελήσει το περιβάλλον αν ασκείται κατά τέτοιο τρόπο με το να προωθεί "ECO" προορισμούς. Επίσης υποστηρίζει ότι το περιβάλλον είναι μία περιουσία που πρέπει με σύνεση να χρησιμοποιηθεί. Το Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης έχει λάβει σοβαρά μέτρα για το σκοπό αυτό με τη δημιουργία ενός τμήματος στο εσωτερικό του για την προώθηση του οικοτουρισμού και της Αειφορικής Ανάπτυξη κατά το 2011.

Ο οικότουρισμός στην Αίγυπτο επικεντρώνεται κυρίως σε τρεις περιοχές. Αυτές είναι η ανατολική έρημος, οι προστατευόμενες περιοχές των Δυτικών ερήμων και οάσεων και τέλος της ερήμου του Σινά. Όλες αυτές οι περιοχές είναι πλούσιες με ένα μίγμα βιοποικιλότητας. Κατά συνέπεια, ο οικότουρισμός δίνει τη δυνατότητα στην αιγυπτιακή κυβέρνηση να αναπτύξει αχρησιμοποίητα εδάφη. Αυτές, οι προστατευόμενες περιοχές χρησιμοποιούνται στην Αίγυπτο ως βασικό εργαλείο για την προστασία των φυσικών πόρων. Αυτό γίνεται επειδή δημιούργησε ένα καταφύγιο ενάντια αυξητική τάση των ανθρώπινων επιπτώσεων. Η Αίγυπτος περιλαμβάνει 29 προστατευόμενες περιοχές δια νόμου, οι οποίες καταλαμβάνουν το 15% της συνολικής έκτασης της Αιγύπτου. Όταν και αν μια περιοχή χαρακτηριστεί ως προστατευόμενη περιοχή με υπουργική απόφαση, αυτή η προστατευόμενη περιοχή θεωρείται ως προτεραιότητα λόγω της αξίας των πόρων της για την επιστημονική έρευνα και τις περιβαλλοντολογικής της βιοποικιλότητας . Οι αιγυπτιακές Προστατευόμενες Περιοχές είναι ένα πολύτιμο περιουσιακό στοιχείο και θα μπορούσε να είναι ένας μεγάλος πόρος εάν προστατεύονται σωστά.

Η OasisAlFayoum επιλέχθηκε για την έρευνα αυτή επειδή είναι η μεγαλύτερη οάση στην Αίγυπτο. Είναι πλούσια σε φυσικούς και Αρχαιολογικούς πόρους και εξακολουθεί να είναι υπανάπτυκτη. Η OasisAlFayoum είναι μια πολλά υποσχόμενη περιοχή που έχει όλες τις δυνατότητες που έχει μια διάσημη περιοχή οικότουρισμού στην Αίγυπτο.

8. ΦΑΡΑΩΝΙΚΕΣ ΓΕΥΣΕΙΣ

Δεν αποτελεί κοινή γνώση ότι το καλό φαγητό στην Αίγυπτο είναι εξίσου σημαντικό και διάσημο με την κουλτούρα και τα μνημεία της .Η Αιγυπτιακή κουζίνα είναι ένα μίγμα από επιρροές από διαφορετικούς πολιτισμούς και ιστορικές εμπειρίες κατά συνέπεια δίνεται η εντύπωση ότι γεύεται κανείς ολόκληρο τον κόσμο σε ένα πιάτο.

Ταξίδια νοερά στην Αίγυπτο περασμένων αιώνων μέσα από άπειρες τοιχογραφίες που απεικονίζουν την καθημερινή ζωή.Ψαράδες στις όχθες του Νείλου, άνδρες σε γεωργικές εργασίες, γυναίκες που ζυμώνουν, μαγειρεύουν και παρασκευάζουν μύρα.Συνταγές, καταγεγραμμένες από την εποχή των Φαραώ σε παύρους.Οι αρχαίοι Αιγύπτιοι γνώριζαν την τέχνη της παρασκευής ψωμιού από τα προϊστορικά χρόνια.

8.1. Η ΚΟΥΖΙΝΑ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ

Οι Αιγύπτιοι ψήστες δίδαξαν την τέχνη της αρτοποιίας στους αρχαίους Έλληνες. Από το 1680 π.Χ., οι Αιγύπτιοι έψηναν ψωμιά με μαγιά σε τρεις τύπους με σιτάρι για την αριστοκρατία, με κριθάρι για το λαό και με καλαμπόκι για τους φτωχούς.

Οι αρχαίοι Αιγύπτιοι εισήγαγαν πολλές νέες τροφές στο μεσογειακό κόσμο. Από το 4000π.Χ. είχαν εισάγει το καρπούζι από την Ν.Αφρική και το σύκο από την Μ.Ασία. Από το 1200μ.Χ. έκαναν εισαγωγή κανέλας από την Κεϋλάνη. Εφηύραν τον τρόπο συντήρησης του κρέατος με αφυδάτωση και ανακάλυψαν τα αυγά εκκολάπτονται όταν θάβονται στην κοπριά. Τέλος, έφτιαζαν τυρί και μπύρα από κριθάρι, χουρμάδες και νερό. Το μέλι ήταν η κύρια γλυκαντική ουσία.

Την 4η χιλιετία π.Χ. η χώρα είναι χωρισμένη στα δύο. Το 332π.Χ. η Αίγυπτος κατακτάται από τον Μέγα Αλέξανδρο και η ελληνική επιρροή αλλάζει την εικόνα της. Ακολουθούν οι Ρωμαίοι, το 30μ.Χ., που αξιοποιούν τα εύφορα εδάφη της, αναπτύσσοντας τις καλλιέργειες, με αποτέλεσμα όλα τα σιτηρά για τη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία να προέρχονται από την Αίγυπτο.

Για τα επόμενα 250 χρόνια, εγκαθίστανται στην Αίγυπτο οι Βυζαντινοί και η χώρα τροφοδοτεί με τα σιτηρά της τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία. Η Αίγυπτος την εποχή εκείνη ήταν χριστιανική με δυτικές συνήθειες και δυτική κουζίνα. Στα 1000 περίπου χρόνια που μεσολαβούν από τους ελληνιστικούς χρόνους μέχρι την κατάκτηση της χώρας από τους Άραβες, υπάρχει μια ανταλλαγή προϊόντων ανάμεσα στις αγορές της Ευρώπης και της Αιγύπτου. Νέες ποικιλίες φρούτων, λαχανικών και αρωματικών φυτών έρχονται στη χώρα.

Η χώρα αλλάζει με τον ερχομό των Αράβων. Ο μωαμεθανισμός (642μ.Χ.) γίνεται η επίσημη θρησκεία και τότε αλλάζουν και οι διατροφικές συνήθειες των Αιγυπτίων. Οι Άραβες φέρνουν τα μπαχαρικά. Φέρνουν όμως και τα αγαπημένα φαγητά των μωαμεθανών, το πιλάφι με αρνί, το ρυζόγαλο με τους χουρμάδες και αργότερα τα πλούσια εδέσματα της Περσίας – γεμιστά λαχανικά, περίτεχνα πιάτα μεξεωτικές σάλτσες και σιρόπια φρούτων καθώς και έντονο χρώμα μέσα στο πιάτο. Τότε εμφανίζεται και το φακόρυζο (Maasadara ή Mujaddata), το φαγητό όπου ενώνονται το ρύζι των κατακτητών Αράβων με τις φακές των κατακτημένων Αιγυπτίων. Εκτός από τις φακές και άλλα όσπρια, όπως τα ρεβίθια ή τα μικρά κουκιά, τα φούλια, αρχίζουν να παίρνουν τη θέση τους στη διατροφή του αιγυπτιακού λαού. Η φακή ήταν από παλιά ένα από τα κύρια προϊόντα εξαγωγής στα χώρες της Ευρώπης.

Όταν οι Τούρκοι κατακτούν τη χώρα (1517μ.Χ.) στο τραπέζι των Αιγυπτίων εμφανίζονται τα κεμπάπ, το πλιγούρι, το καταϊφι (konafa). Οι οικογένειες της αστικής τάξης υιοθετούν τις συνήθειες της τουρκικής αριστοκρατίας.

Τα προϊόντα είναι ακριβώς τα ίδια όπως ήταν από την εποχή των Φαραώ. Τα λαχανικά, τα σιτηρά και τα όσπρια είναι τα ίδια που καλλιεργούσαν και οι ίδιοι για να τραφούν καθώς και το φρέσκο κρέας και τα αρωματικά βότανα. Φρέσκο κρέας με λαχανικά, αρωματικά βότανα και μια πινελιά από μπαχάρια, θεωρείται κληρονομιά από τους προγόνους τους Φαραώ.

Στα εύφορα εδάφη του Νείλου οι καλλιέργειες δίνουν τρεις και τέσσερις σοδειές το χρόνο. Τα φρούτα και τα λαχανικά του Νείλου είναι γνωστά για τα εξαιρετικά τους αρώματα.

Από τα λαχανικά ξεχωρίζουν τα μικρά αγγουράκια, που θεωρούνται τα νοστιμότερα στον κόσμο, οι ξενόφερτες, αλλά τόσο νόστιμες ντομάτες που παίρνουν από το έδαφος της Αιγύπτου ξεχωριστό άρωμα και γεύση και οι άπειρες ποικιλίες κολοκυθιών, οι μικρές μπάμιες, οι μελιτζάνες, οι αγκινάρες, τα κρεμμύδια. Τα κρεμμύδια της Αιγύπτου μαζί με τα σκόρδα και το μαϊντανό ήταν το μεροκάματο των χιλιάδων εργατών που δούλευαν για χρόνια για να χτιστεί η Πυραμίδα του Χέσπα.

Σημαντική θέση ανάμεσα στα χορταρικά, παρά την ταπεινότητά της, κατέχει ένα είδος μολόχας, που προσφέρει τα βαθυπράσινα, σαρκώδη φύλλα της για να γίνει η παχύρρευστη, πολύτιμη, κολλώδης σούπα Molokhiyya, το εθνικό πιάτο της Αιγύπτου. Η γεύση της είναι τόσο αμφιλεγόμενη, που εκτός από τους Αιγυπτίους που την έχουν ως βάλαμο, υπάρχουν άλλοι που τη λατρεύουν και άλλοι που δεν τη δοκιμάζουν καν. Χαρακτηριστικά, ο χαλίφης ο Αλ Χακίμ, που την απεχθανόταν, έβγαλε ένα φιρμάνι γύρω στον 11^οαι. και για χρόνια είχε απαγορεύσει να τη μαγειρεύουν. Δεν τα κατάφερε όμως τελικά και η μολοχία άρχισε πάλι, μετά από καιρό, να σιγοβράζει στα αιγυπτιακά τσουκάλια.

Στις όχθες του ποταμού εκτρέφονται βοοειδή, κυρίως για το γάλα, το γιαούρτι και για μία μάλλον υποτυπώδη τυροκομία. Πολλά πουλερικά αλλά και περιστέρια εκτρέφονται συστηματικά μια και το κρέας τους θεωρείται εξαιρετική λιχουδιά.

8.2. ΣΥΝΤΑΓΕΣ ΜΕ ΑΡΩΜΑ ΑΙΓΥΠΤΟΥ

Τα κυρίως γεύματα αποτελούνται από σούπες, μοσχαρίσιο κρέας, αρνί αλλά και περιστέρι που είναι πολύ δημοφιλές. Τα γεμιστά περιστέρια η αδυναμία των Αιγυπτίων, σερβίρονται με μύρα.

Η αιγυπτιακή κουζίνα είναι ιδιαίτερα οικεία σε όσους έχουν ταξιδέψει στην Τουρκία και στις Αραβικές χώρες. Η ποικιλία των Αιγυπτιακών συνταγών, είναι ανεξάντλητη. Οι Αιγύπτιοι προτιμούν τις έντονες γεύσεις. Το σκόρδο και το κρεμμύδι υπάρχει στην καθημερινή τους διατροφή, καθώς πιστεύουν ότι βελτιώνουν την υγεία τους. Τα ψάρια και τα κρέατα μαρινάρονται με βότανα και μπαχαρικά δίνοντας ιδιαίτερες γεύσεις.

Η βάση της διατροφής κάθε Άραβα είναι το ψωμί που λέγεται Asu δηλαδή ζωή. Η κουζίνα της είναι επηρεασμένη από την αραβική και οθωμανική γαστρονομία. Εκτός από τα διάφορα κεμπάπ, φαλάφελ, χούμους κλπ., στην Αίγυπτο θα βρείτε επίσης ένα είδος στραπατσάδας, πιάτο γνωστό ως «σακσούκα», καθώς και αυγά με παστρουμά. Τα δύο γνωστότερα ίσως αιγυπτιακά πιάτα είναι το «φουλ μενταμές», δηλαδή πουρές από φούλια (όσπριο συγγενές με τα κουκιά), σερβιρισμένος συνήθως με τουρσί και φρέσκια ρόκα για πρωινό και το «κόσαρι», που γίνεται με φακές ανακατεμένες με ρύζι ή μακαρόνια με κόκκινη σάλτσα και γαρνιρισμένες με ρεβίθια, τηγανητά κρεμμύδια. Αλλά και ένα παστίτσιο, τοπικώς γνωστό ως «μακαρόνι μπεσαμέλ».

Μουτάμπαλ Λαμπνέ Αριάν, Φαχμ, γεύσεις και απολαύσεις μοναδικές από την χώρα των μύθων και των θεών, διεγείρουν την γαστρονομική σας φαντασία. Κρύοι και ζεστοί μεζέδες τα «κοφτά», πικάντικα μπιφτέκια.

8.3. ΤΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΓΛΥΚΑ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ

Τα Αιγυπτιακά γλυκά, παρά τα ιδιαίτερα ονόματά τους είναι σε μεγάλο βαθμό οικεία.

Μπασμπούσα: Η Αιγυπτιακή εκδοχή του σάμαλι, γαρνιρισμένη με ινδική καρύδα.

Αϊσαλ Σαράγια: Σημαίνει «το ψωμί από το σεράι» και είναι η αιγυπτιακή παραλλαγή του γνωστού μας εκμέκ.

Λοκμέτ ελ Καντί: Τοπικός λουκουμάς – κυριολεκτικά μεταφράζεται ως «η μπουκιά του δικαστή».

Ασουρά: Ένα είδος μουχαλαμπίας (κρέμας) από σιτάρι και γάλα, γαρνιρισμένης με καρύδα και σταφίδες. Αυτό που εμείς γνωρίζουμε ως ασουρέ ή βαρβάρα.

Ουμ Αλί (η μάνα του Αλί): Ένα πού πλούσιο γλυκό που γίνεται με σφολιάτα, γάλα, κρέμα, ξηρούς καρπούς, σταφίδες κλπ., και ψήνεται στο φούρνο, συνήθως σε ατομικά μπολάκια.

Στα σουκ του Καΐρου, ο ταξιδιώτης θα συναντήσει την Αίγυπτο των αρωμάτων, των χρωμάτων, των μπαχαρικών. Μια χώρα με τέτοια ιστορία σίγουρα δεν θα μπορούσε να έχει μια αδιάφορη γαστρονομική παράδοση.

Η Αιγυπτιακή κουζίνα είναι γνωστή για τη γεύση και τη χρήση φρέσκων συστατικών (φρούτα και λαχανικά). Η βάση στη διατροφή κάθε Άραβα είναι ένα ψωμί αποκαλούμενο Aish (σημαίνει “ζωή”), το οποίο είναι μια σκουρόχρωμη έκδοση της δικιάς μας πίτας στο σουβλάκι. Τα κυρίως γεύματα αποτελούνται από σούπες, μοσχαρίσιο κρέας, αρνί αλλά και περιστέρι που είναι πολύ δημοφιλές. Πολύ συχνά τα πιάτα συνοδεύουν τα φασόλια φάβα, όπως και σαλάτα, ρύζι ή ζυμαρικά. Τα επιδόρπια της Αιγύπτου δεν είναι ιδιαίτερα πλούσια όπως αυτά άλλων αραβικών χωρών ενώ ένα καλό γεύμα τελειώνει πάντα με φρούτα.

Στην Αίγυπτο, η κουζίνα αποτελείται από αρκετά παραδοσιακά πιάτα όπως το Ful Medames, το Kushari και το Molokhia αλλά και από πιάτα που συναντώνται στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου, όπως το kebab και το falafel.

Το Ful Medames είναι ένα από τα εθνικά πιάτα της Αιγύπτου και τρώγεται συχνά και ως πρωινό. Αποτελείται από φασόλια φάβα που μαγειρεύονται λιγότερο ή περισσότερο σε ένα δοχείο χαλκού (για να παίρνει τη γεύση όπως λένε) και σερβίρεται με μπόλικο ελαιόλαδο, τεμαχισμένο μαϊντανό, κρεμμύδι, σκόρδο και χυμό λεμονιού. Παλιά αποτελούσε το φαγητό των αγροτών καθώς είναι ένα πιάτο τόσο πλήρους διατροφικής αξίας και πλούσιο σε ενέργεια που τους “κρατούσε” για όλη την ημέρα.

Το Kushari ή kosheri είναι ένα ακόμα δημοφιλές παραδοσιακό φαγητό στην Αίγυπτο και αξίζει να το δοκιμάσετε σε εστιατόρια που ειδικεύονται σε αυτό και μόνο, σερβίροντας λίγα άλλα φαγητά. Αποτελείται από μια βάση του ρυζιού με μαύρες φακές, ρεβύθια, μακαρόνια καλύπτεται από μια πικάντικη σάλτσα ντομάτας με αιγυπτιακό σκόρδο και ξύδι. Επίσης, μικρά κομματάκια κρεμμυδιού από πάνω, ολοκληρώνουν το πιάτο, το οποίο μερικές φορές συνοδεύεται και από κομμάτια κρέατος.

Το Molokhia ή Molokhiyya είναι ένα πράσινο, καλοκαιρινό λαχανικό που μπορεί να βρει κανείς σχεδόν σε όλα τα μαγαζιά που πουλάνε προϊόντα Μέσης Ανατολής είτε ξεραμένο, είτε παγωμένο. Θεωρείται ότι δημιουργήθηκε στην Αίγυπτο κατά τη διάρκεια των Φαραώ ενώ άλλοι υποστηρίζουν ότι φτιάχτηκε αρχικά από τους αρχαίους Εβραίους.

Βιβλιογραφία

- Abadie, & Gardeazabal. (2008). Terrorism and the world economy. Στο *European economic review* (σσ. 1-27).
- Alsarayreh, Jawabreh, & Helalat. (2010). The influence of terrorism on international tourism activities. Στο *European Journal of Social Sciences* (σσ. 145-160).
- Alvarez, Jimenez, & Lorente. (2001). An analysis of enviromental management, organizational context and performance of Spanish hotels. *The International Journal of Management Sciences* , 457-471.
- Antouskova, Kroupova, & Cervena. (2009). Tourism Burden - Case Study of Southern Bohemia. *The Bussiness Review* , 186-198.
- Arronson. (2000). The development of sustainable tourism. *Continuum* .
- Basdevant, D. (1990). *Egypt*. Paris: Hachette Guides Bleus.
- Bensacon. (1975). *L'Homme et le Nil*. Paris.
- Berque. (1967). *L'Egypte, imperialisme et revolution* . Paris.
- Bly, L. (2011). Unrest in Egypt leaves tourism in ruins. *USA today* .
- Chauleur. (1961). *Histoire de L'Art*.
- CNN. (2011). Foreign Governments, bussiness begin evacuations from Egypt.
- Cook. (1990). The effect of terrorism on executives willingness to travel internationally. The City University of New York.
- Cooper. (2006). Knowledge management and tourism. Στο *Annals of tourism research* (σσ. 47-64).
- Corteggiani. (1980). *L'Egypt des pharaons au Musee du Caire*. Paris.
- Daumas. (1965). *La civilisation de l'Egypt pharaonique*. Paris.
- Daumas. (1975). *Le vie dans l'Egypte ancienne*. Que sais-je.
- Daumas. (1970). *Les dieux de l'Egypte*. Paris.
- Desroches, & Noblecourt. (1961). *L'Art egyptien*. Paris.
- Desroches, & Noblecourt. (1966). *Vie et mort d'un pharaon : Toutankhamon*. Paris.
- Drioton, E., & Vandier, J. (1975). *L'Egypte*. Clío: Les peuples de l'Orient mediterraneen.
- Drum, Moore, Soles, Patterson, & Terborch. (2004). The bussiness of Ecotourism Development and management. *The Nature Conservancy* .
- DuBourguet. (1968). *L'Art copte*. Paris.
- Dziadosz. (2009). Egypt tourism numbers to fall less than feared.

EEAA. (2006). Environmental Action Plan of Fayoum Governorate. *Ministry of Environment*

EEAA, & EMU. (2008). Environmental action plan Fayoum Governorate, Fayoum Governorate and State Ministry of Environment. *Environmental Management Unit & Egyptian Environmental Affairs Agency*.

Eraqi. (2007). Ecotourism resources management as a way for sustainable tourism development in Egypt. *Tourism Analysis*, 39-49.

eTurbonews. (2011). Hospitality and tourism industry recovery: Egypt tourism expected to recover fast.

Explorer. (2007). ΑΙΓΥΠΤΟΣ. *Οδηγοί του Κόσμου*.

Fielding. (1993). Ethnography In N. Gilbert. Στο *Researching social life*. London.

Florian. (2011). Protests deal heavy blow to Egypt's tourism sector.

Geznuk. (2003). A synthesis of ethnology research. University of Southern California: Center of Multilingual research.

Glesne, & Peshkin. (1992). Becoming qualitative researchers. New York: Longman.

Gummesson, E. (2003). All research is interpretive. Στο *Journal of Business and Industrial Marketing*.

Hong, H., Jones, & Song. (1999). Political risk and foreign investment decision on international hotel companies.

Humphreys, A., & Jenkins, S. (2002, Ιανουάριος). Cairo. *Lonely Planet*.

Jarvis, D. (2008). Conceptualizing, analyzing and measuring political risk: The evolution of theory and method. Στο *Lee Kuan Yew School of Public Policy Research Paper*.

Jenkins, S. (2004). *Luxor*. Lonely Planet.

Lacouture. (1976). *Egypte*. Paris: Petit Plane.

Lancaster. Consumer Demand: A new approach. New York: Columbia University Press.

Lauer. (1974). *Le mystere des Pyramides*. Presses de la Cite.

Leca. (1977). *Les momies*. Hachette.

Leclant. (1978). *Egypte: le Temps des Pyramides*. Paris.

Lincoln, & Guba. (1985). Naturalistic inquiry. Στο *Thousand Oaks*. Sage Publications.

Maditinos, & Vassiliadi. (2008). Crisi and disasters in tourism industry: happen locally, affect globally. Στο *Mibes conference*. Larissa: School of Business and economics.

Mahfouz. (1984). *Passage des miracles*. Paris.

- Michalowski. (1957). *L'art de l'ancienne Egypte*. Paris.
- Montet. (1974). *La vie quotidienne en Egypte au Temps des Ramses*. Paris.
- Neumayer. (2004). The impact of political violence on tourism: dynamic cross-national estimation. Στο *Journal of Conflict Resolution*.
- Paskova. (2008). Sustainability of tourism development Prague.
- Pierre. (1974). *Le Roman du Nil*. Paris.
- Posener, Sauneron, & Yoyotte. (1959). *Dictionnaire de la civilisation egyptienne*. Paris.
- Rady. (2002). Tourism and sustainable development in Egypt. Στο *Plan Blue* .
- Rammington, & Kozak. (1999). Measuring tourist destination competitiveness : conceptual considerations and empirical findings. Στο *International Journal of Hospitality Management* (σσ. 273-283).
- Reisinder, & Mavando. (2005). Travel anxiety and Intentions to travel internationally: implications of travel risk perception. Στο *Journal of travel research* (σσ. 212-225).
- Ritchie, R., & Ritchie, J. (2002). A framework for an industry supported destination marketing information system . Στο *Tourism Management* (σσ. 439-354).
- Roe. (2011). The economic future of Egypt's revolution on the corporate sector.
- Sahin, & Zreik. (2011). The Impact of Egypt's revolution.
- Santagata, Baig, & Bertacchini. (2012). Cultural Systems and local sustainable development fayoum oasis Egypt. *Cultural Systems and sustainable development* .
- Sauneron. (1965). *L'Egypte*. Nous parton pour.
- Sauneron. (1957). *Les pretres de l'ancienne Egypte*. Paris.
- Schmidheiny. (1992). Changing Course: A global Business perspective on development and the enviroment. *The MIT Press* .
- Sonmez, & Graefe. (1998). Influence of terrorism risk on foreign terrorism descisions. Στο *Annals of tourism research* (σσ. 112-114).
- Sonmez, Apostolopoulos, & Tarlow. (1999). Tourism in crisis: Managing the effects of terrorism. Στο *Journal of travel research*.
- SouEIF. (2011). Back to the middle east: Egypt needs your holiday money.
- Stake. (1995). The art of case research. Thousand Oaks.
- TDA. (1998). Best Practises for Tourism Center Development along the Red Sea Coast. *Tourism Development Authority* .
- Tellis. (1997). Intorduction to case study. Στο *The Qualitative Report* (σσ. 1-12).

- Tewfick, & Hakim. (1974). *Journal d'un substitut de campagne en Egypte*. Paris.
- TourismWesternAustralia. (2006). Ecotourism vs Nature based tourism. *Destination Development Coordinator* .
- UNEP. (2011). Industry as a partner for sustainable development. *United Nations Enviroment Programme* .
- Vasko. (2002). Tourism and Regional Development.
- Waltari. (1968). *Sinouche l'Egyptien*.
- Weeks, & Hetherington. (2006). Three tourism and K.V. In LT Jones. Στο *The valley of the kings, Luxor, Egypt site management master plan*. Cairo: Theban Mapping Project.
- Weyergans. (1981). *Macaire le Copte*. Paris.
- Wong, P. (1993). Tourism vs enviroment: the case for coastal areas. *Dordrecht* .
- WorldBank. (2007). Tools for institutional, political and social analysis of policy reform: A sourcebook for development practitioners . Washington, DC.
- WTO. (2011). World Tourism Organization. *Tourism Highlights* .
- Yin, R. (1984). Case study research : Design and methods. Thousand Oaks.
- Yousef, D. (2011). Revolution costs Egypt 1b\$ as manufacturing, tourism hit. Στο *Gulf News*.
- Ανώνυμος. (2000). www.gastrotourismos.gr. Ανάκτηση από ΓΑΣΤΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.
- Γιαλουράκης, Μ. Η Αίγυπτος των Ελλήνων. Στο *Συνοπτική Ιστορία του Ελληνισμού της Αιγύπτου*. Μητρόπολις.
- Γιαλουράκης, Μ. (1962). Ιστορία των Ελληνικών γραμμάτων στην Αίγυπτο. Στο *Αλεξάνδρεια*.
- Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο. (n.d.). www.elia.org.gr.
- Ηλιάννα. (2009, ΜΑΙΟΣ 11). www.mageirikesstories.gr . Ανάκτηση από ΜΑΓΕΙΡΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ.
- ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ. (1993). Ο ελληνισμός της Αιγύπτου. *Η Καθημερινή* .
- Κοινοφελές Ίδρυμα Αλέξανδρος Ωνάσης. (n.d.). www.onassis.gr.
- Μαραγκούλης, Μ. (2009). Εδώ Αλεξάνδρεια. (Τ. ΒΗΜΑ, Συνέντευξη στον/στην)
- Πάπυρος-Larousse-Britanica.
- Πατριαρχείο Αλεξάνδρειας και πάσης Αφρικής. (n.d.). www.patriarchateofalexandria.com.
- ΠΓΔΑ. (1990). *Η Πρεσβυγενής Ελληνική κοινότητα Αλεξάνδρειας*. Αθήνα: Πνευματικό κέντρο Δήμου Αθηναίων.
- ΠΚΔΑ. (1986). *150 χρόνια Ελληνικής Παιδείας στην Αίγυπτο*. Αθήνα: Πνευματικό κέντρο Δήμου Αθηναίων.

- Σουλογιάννης, Ε. (2005). *Η ελληνική κοινότητα Αλεξανδρείας 1843-1993*. Αθήνα: Ε.Λ.Ι.Α.
- Σουλογιάννης, Ε. (1999). *Η θέση των Ελλήνων στην Αίγυπτο, από την ακμή στην παρακμή και την συρρίκνωση*. Δήμος Αθηναίων Πολιτισμικός Οργανισμός.
- Σουλογιάννης, Ε. (1984). *Οι ελληνικές κοινότητες στην Αίγυπτο- Α' παγκόσμιο συνέδριο Αιγυπτιωτών Ελλήνων*. Σύνδεσμος Αιγυπτιωτών Ελλήνων.
- Σύνδεσμος Αιγυπτιωτών Ελλάδος. (n.d.). www.synaige.gr.
- Τόπης, Α. (2002). *Αλεξάνδρεια, στιγμές, χώροι και πρόσωπα που ήσαν μια φορά*. Κέδρος.
- Χαριτάτος, & Σουλογιάννης. (1985). *Αβερώφειο Γυμνάσιο, 100 χρόνια ζωής*. Αλεξάνδρεια-Αθήνα: Ε.Λ.Ι.Α.
- Χατζηφώτης, & Μπάστας-Πλέσσας. (2009). *Αβερώφειο Γυμνάσιο 100 χρόνια Ζερβουδάκειου κτηρίου*. Αλεξάνδρεια: Συλλεκτική Έκδοση.